

АНАЛІЗ

СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Цей посібник підготовлено за результатами дослідження, проведеного Громадською організацією «Ліга соціальних працівників України» в межах пілотної ініціативи Програми розвитку ООН (UNDP) в Україні «Удосконалення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг в шести цільових областях проєкту шляхом проведення аналізу стану організації та надання соціальних послуг у територіальних громадах цих регіонів, ідентифікації надавачів і визначення потреб задля цифровізації процесів» за фінансової підтримки Європейського Союзу, наданої в межах проєкту «EU4Recovery — Розширення можливостей громад в Україні».

Думки, зауваження, висновки або рекомендації, викладені в цьому посібнику, належать авторам / спікерам і не обов'язково відображають погляди UNDP, ООН, Європейського Союзу та/або інших міжнародних партнерів.

Автори-упорядниці:

Світлана Толстоухова — кандидатка педагогічних наук, заслужена працівниця соціальної сфери, експертка проєкту, аналітикиня з державного / муніципального адміністрування та соціальної роботи;

Ірина Пінчук — кандидатка педагогічних наук, заслужена працівниця соціальної сфери, експертка проєкту, аналітикиня з державного / муніципального адміністрування та соціальної роботи;

Наталія Виниченко — експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді;

Ірина Сергієнко — експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді;

Оксана Стефанова — кандидатка наук з державного управління, експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді;

Вікторія Галайдюк — докторка філософії (PhD) в галузі державного управління, експертка проєкту, аналітикиня з розвитку соціальних послуг, соціальної роботи у громаді;

Валерія Вішталюк — редакторка, магістерка соціальної роботи.

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Стан організації та надання соціальних послуг (за результатами кабінетного аналізу)	9
1.1. Профіль Миколаївської області	10
1.2. Соціально-демографічна характеристика населення Миколаївської області	15
1.3. Характеристика програмних документів щодо розвитку соціальних послуг у громадах. Соціальні проблеми громад і чинники, які їх обумовлюють	23
1.4. Стан організації системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у громадах відповідно до вимог законодавства	31
1.5. Аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливих груп населення Миколаївської області	52
1.6. Характеристика кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому й регіональному рівнях	80
1.7. Інформування та комунікація з населенням територіальної громади	97
1.8. Стан проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах Миколаївської області	102
РОЗДІЛ 2. Рекомендації щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами територіальних громад, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для населення Миколаївської області загалом і з урахуванням потреб жителів громад Миколаївської області	111

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВПО	внутрішньо переміщені особи
------------	-----------------------------

ГУ Нацсоцслужби	Головне управління Національної соціальної сервісної служби України в Миколаївській області
------------------------	---

ДБН	державні будівельні норми
------------	---------------------------

КМУ	Кабінет Міністрів України
------------	---------------------------

КУ	комунальна установа
-----------	---------------------

Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
-----------------------	--

Нацсоцслужба	Національна соціальна сервісна служба України
---------------------	---

ОДА	обласна державна адміністрація
------------	--------------------------------

ТГ	територіальна громада
-----------	-----------------------

ТЦСО	територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
-------------	---

ФСР	фахівець із соціальної роботи
------------	-------------------------------

ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
-------------	---------------------------------------

ЦНСП	центр надання соціальних послуг
-------------	---------------------------------

ЦСС	центр соціальних служб
------------	------------------------

ВСТУП

В Україні закладені конституційні засади місцевого самоврядування, ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування, ухвалена низка базових нормативно-правових актів, які створюють правові й фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування¹.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальних органів виконавчої влади в Україні передбачає передачу більшості повноважень, зокрема із планування політики регіонального розвитку, до компетенції регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Отже, у контексті децентралізації питання щодо планування та впровадження заходів із соціального захисту населення регіону, зокрема організації та надання соціальних послуг населенню як складової політики регіонального розвитку, стали одним із пріоритетних завдань місцевих органів виконавчої влади.

Але на шляху переходу до децентралізованої моделі територіальні громади (далі — ТГ) потребують підтримки, зокрема щодо розбудови базової інституційної спроможності, планування, організації, адміністрування, моніторингу та оцінки якості соціальних послуг.

Методологія

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Миколаївській області (далі — Аналіз) проводили в період із 20 листопада до 27 грудня 2023 року.

Аналіз підготовлений задля представлення результатів стану організації та надання соціальних послуг у Миколаївській області, ідентифікації надавачів і визначення потреб задля цифровізації процесів і подальшого розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення соціальної роботи та розвиток системи надання соціальних послуг для задоволення потреб, зниження рівня незадоволеного попиту на соціальні послуги для Миколаївської області загалом (з урахуванням потреб 52 ТГ Миколаївської області).

Для реалізації мети Аналізу були визначені такі взаємопов'язані завдання:

- аналіз стану надання соціальних послуг жителям Миколаївської області та відповідності організаційної структури ТГ із питань соціального захисту населення системі надання соціальних послуг згідно з вимогами чинного законодавства шляхом аналізу документів, даних із відкритих джерел, Google-опитувань щодо організації та надання соціальних послуг у регіоні та в 52 ТГ Миколаївської області;
- створення регіональних робочих груп для планування та розвитку системи надання соціальних послуг у Миколаївській області (під час формування складу робочої групи враховані принципи гендерної рівності);
- підготовка рекомендацій щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами ТГ, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для Миколаївської області загалом (з урахуванням потреб 52 ТГ Миколаївської області).

¹ Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2024 року № 333-р).

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Миколаївській області здійснено з використанням методу кабінетного аналізу (кабінетного дослідження) шляхом пошуку, систематизації, узагальнення та аналізу інформації з відкритих джерел:

- наявних статистичних даних;
- нормативно-правових актів, програмних документів соціального розвитку;
- соціального паспорту ТГ із соціально-демографічними даними;
- структури та штатного нормативу надавачів соціальних послуг;
- розпоряджень / наказів, які стосуються створення й діяльності робочих груп;
- звітів про результати проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг;
- бюджетів фінансування соціальних послуг;
- внутрішніх документів надавача соціальних послуг (положення, посадових інструкцій, розпорядчих документів, які регламентують навантаження на працівників надавачів соціальних послуг);
- аналітичних документів (звітів про результати проведення визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (за наявності);
- розпоряджень / наказів, які стосуються створення й діяльності робочої групи;
- інтернет-ресурсів профільних органів центральної та місцевої влади, органів місцевого самоврядування;
- матеріали неурядових організацій, публікації в засобах масової інформації;
- відповіді на запити щодо досліджуваної проблематики тощо.

Для отримання необхідних даних розроблені й надіслані до органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування 12 форм (запитів) на отримання інформації для проведення кабінетного аналізу (кабінетного дослідження) щодо:

- стану організації та надання соціальних послуг у ТГ — форма 1;
- соціально-демографічної характеристики області (ТГ) — форма 1;
- соціально-демографічної характеристики (область) — форма 2.1;
- стану забезпечення базовими й іншими соціальними послугами (ТГ) — форма 3;
- стану забезпечення базовими й іншими соціальними послугами (область) — форма 3.1;
- стану фінансування сфери соціальних послуг (ТГ) — форма 4;
- стану фінансування сфери соціальних послуг (область) — форма 4.1;
- надавачів соціальних послуг — форма 5;
- стану виконання повноважень регіонального структурного підрозділу соціального захисту населення у сфері надання соціальних послуг, проведення соціальної роботи — форма 6;
- діяльності Головного управління Національної соціальної сервісної служби України (далі — ГУ Нацсоцслужби) — форма 7;
- діяльності обласної Служби у справах дітей — форма 8;
- діяльності обласного Центру соціальних служб — форма 9.

Аналіз стану організації та надання соціальних послуг Миколаївської області здійснювався у 2 етапи.

У межах реалізації першого етапу за технічної підтримки Громадської організації «Ліга соціальних працівників України» здійснений збір статистичної інформації, адміністративних даних та аналітичних матеріалів щодо стану надання соціальних послуг жителям Миколаївської області.

Під час реалізації другого етапу Громадська організація «Ліга соціальних працівників України» здійснила аналіз стану організації та надання соціальних послуг, зокрема провела аудит й інвентаризацію ресурсів, наявних статистичних даних, нормативно-правових актів, програмних документів соціального розвитку, соціальних паспортів ТГ Миколаївської області з соціально-демографічними даними, звітів про результати проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг, бюджетів фінансування соціальних послуг, внутрішніх документів надавача соціальних послуг (положень, посадових інструкцій, розпорядчих документів, які регламентують навантаження на працівників надавачів соціальних послуг), аналітичних документів (звітів про результати проведення визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (за наявності), розпоряджень / наказів, які стосуються створення й діяльності робочої групи, інтернет-ресурсів профільних органів центральної та місцевої влади, органів місцевого самоврядування, матеріалів неурядових організацій, публікацій у засобах масової інформації, відповідей на запити щодо досліджуваної проблематики **та підготувала аналітичний звіт «Аналіз стану організації та надання соціальних послуг у Миколаївській області».**

Збір, зберігання й аналіз даних Аналізу базувався на дотриманні етичних стандартів і захисті прав учасників та учасниць аналізу, добровільності, анонімності й конфіденційності. Матеріали дослідження не містять персональних даних, які б дали змогу ідентифікувати особу респондента. Респонденти й учасники/-ці дали усну поінформовану згоду на участь в аналізі. Розроблення дослідницького інструментарію, проведення дослідження базувалися на принципах гендерної чутливості та концепті надання гендерно чутливих послуг на рівні Миколаївської області.

Для підготовки й узгодження рекомендацій щодо розбудови системи надання соціальних послуг у Миколаївській області створена робоча група з залученням представників зацікавлених сторін спільноти. Кількісний та якісний склад робочої групи затверджений розпорядженням голови Миколаївської обласної державної адміністрації (ОДА).

Структура звіту

Звіт складається із двох розділів.

Підрозділи 1.1 та 1.2 Розділу 1. У цих підрозділах описаний профіль і гендерний профіль Миколаївської області, проаналізовані узагальнені дані щодо адміністративно-територіального устрою, соціально-демографічної характеристики й тенденції у ТГ Миколаївської області.

Підрозділ 1.3 Розділу 1. Тут описані програмні документи розвитку ТГ Миколаївської області щодо розвитку соціальних послуг у ТГ. Проаналізовані соціальні проблеми ТГ і чинники, які їх обумовлюють.

Підрозділ 1.4 Розділу 1. У підрозділі описані узагальнені дані щодо особливостей управління у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг; основні підходи до адміністрування надання соціальних послуг; відслідковані практики використання інформаційних технологій та офісних програм для оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення до Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП), ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг; проаналізований Порядок

визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах, Порядок міжвідомчої взаємодії та співробітництва у ТГ Миколаївської області; визначені механізми залучення недержавних надавачів у системі надання соціальних послуг у ТГ Миколаївської області.

Підрозділ 1.5 Розділу 1. У цьому підрозділі представлений аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливих груп населення у ТГ, описані пріоритетні вразливі категорії населення регіонального рівня й рівня ТГ; охарактеризовані перелік, обсяг соціальних послуг, які надаються, і рівень охоплення ними населення ТГ і їх відповідності потребам вразливих категорій населення, визначені наявні й потенційні надавачі соціальних послуг у ТГ.

Підрозділ 1.6 Розділу 1. У підрозділі надана характеристика та проведений аналіз кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому та регіональному рівнях.

Підрозділи 1.7 та 1.8. Розділу 1. У цих підрозділах проаналізовані механізми інформування й комунікації з населенням ТГ, зокрема особливості законодавчих підстав щодо здійснення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад; зазначені їхні повноваження щодо інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст повноважень, порядок їх надання та аналіз стану виконання таких повноважень у 52 ТГ Миколаївської області, визначені основні підстави щодо проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у ТГ Миколаївської області.

До кожного підрозділу **Розділу 1** представлені загальні висновки.

У **Розділі 2** зазначені рекомендації щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами ТГ, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для населення Миколаївської області загалом і з урахуванням потреб жителів 52 громад Миколаївської області.

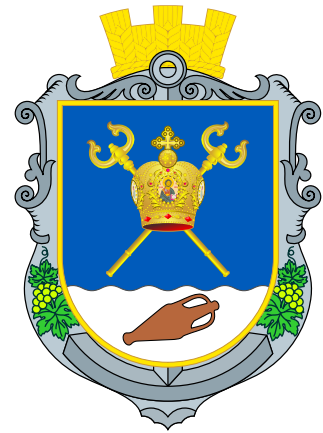
РОЗДІЛ 1.

Стан організації та надання соціальних послуг

(за результатами кабінетного аналізу)

1.1. Профіль Миколаївської області

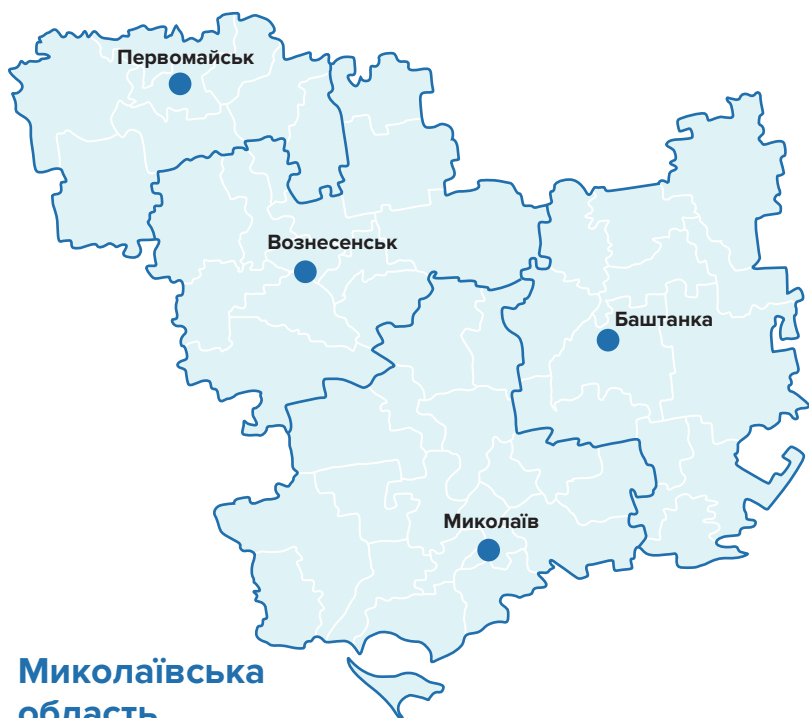
Миколаївська область (Миколаївщина) — область на півдні України. Утворена 22 вересня 1937 року. Розташована на півдні країни в межах Причорноморської низовини в басейні нижньої течії річки Південний Буг. На заході межує з Одеською, на півночі з — Кіровоградською, на сході й північному сході — з Дніпропетровською та на південному сході — з Херсонською областями. На півдні омивається водами Чорного моря.

Обласний центр — місто Миколаїв.

Загальна площа території Миколаївської області — 24,6 тис. км². Населення Миколаївської області² — 1 091 100 осіб. Жінки складають понад половину населення області — 53,6 % (584 900 осіб), чоловічого населення — 46,4 % (506 200 осіб). Міського — 750 700 осіб, сільського населення — 341 100 осіб.

До складу Миколаївської області входять чотири райони (див. Табл. 1.1.1) відповідно до постанови Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807—IX «Про утворення та ліквідацію районів».

Станом на 1 січня 2023 року налічувалося 52 ТГ³: міських — 9, селищних — 14, сільських — 29. Усього населених пунктів — 911.

Миколаївська область

- Межі проєктних районів
- Центри проєктних районів

Назва	Населення (тис. осіб)
Баштанський	140,5
Вознесенський	182,5
Миколаївський	656,3
Первомайський	151,8

2 Аналіз соціально-демографічних даних станом на 1 січня 2023 року в Миколаївській області здійснено на підставі наданих анкет (Google-опитування) і заповнених кожною ТГ даних (форма № 2) за підписами керівників ТГ Миколаївської області й наданих даних відповідальним, що визначений рішенням голови Миколаївської ОДА (форма 2.1)

3 <https://decentralization.gov.ua/areas/0512/gromadu>

Таблиця 1.1.1. Адміністративно-територіальний устрій Миколаївської області

Райони	Усього ТГ у районі	Із них:			Кількість населених пунктів	Кількість населення, осіб
		Міські	Селищні	Сільські		
Баштанський	12	3	2	7	279	134 600
Вознесенський	13	2	5	6	253	177 170
Миколаївський	19	3	4	12	238	632 870
Первомайський	8	1	3	4	141	146 460

Варто зазначити, що 10 (19 %) із 52 ТГ є **малочисельними**, тобто з кількістю жителів менше 5 тис. осіб (див. Рис. 1.1.1).

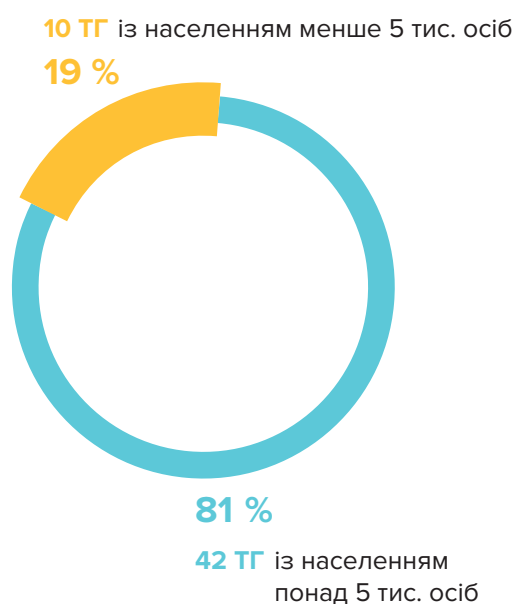

Рисунок 1.1.1. Дані щодо частки малочисельних ТГ

У складі області дев'ять міст, із яких п'ять обласного значення (див. Табл. 1.1.2) і чотири міста районного значення.

Таблиця 1.1.2. Найбільші населені пункти

Міста обласного значення	Територія, км ²	Міста		Райони в містах
		усього	зокрема обласного значення	
Миколаївська область	24 600	9	5	4
м. Миколаїв	259,8		1	4
м. Вознесенськ	22,56		1	-
м. Очаків	12,49		1	-
м. Первомайськ	25,14		1	-
м. Южноукраїнськ	24		1	-

Із загальної кількості населених пунктів (911) Миколаївської області села (—885) і селища (—17) складають основну кількість населених пунктів — 902 (див. Рис. 1.1.2).

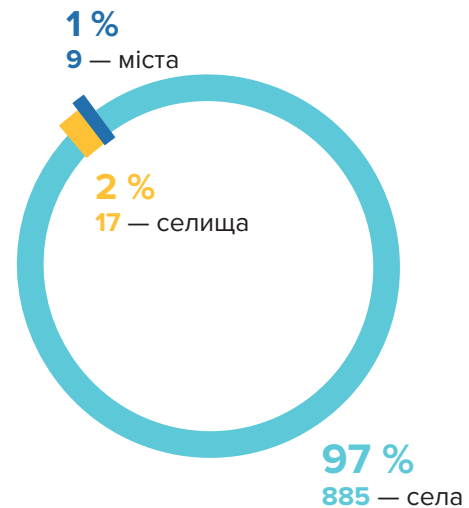

Рисунок 1.1.2. Дані щодо частки сільських, селищних і міських населених пунктів

Дані щодо кількості старостинських округів, населених пунктів і кількості населення / жінок наведені у таблиці 1.1.3.

Таблиця 1.1.3. Демографічні дані у розрізі ТГ

№	Назва ТГ	Кількість населених пунктів	Кількість старостинських округів	Кількість населення, осіб	
				Усього	Із них кількість жінок, осіб
1.	Арбузинська селищна ТГ	13	4	10 258	5 054
2.	Баштанська міська ТГ	26	9	21 612	11 267
3.	Березанська селищна ТГ	35	9	13 500	7 400
4.	Березнегуватська селищна ТГ	41	11	14 800	8 400
5.	Благодатненська сільська ТГ	12	5	5 200	2 695
6.	Братська селищна ТГ	34	5	11 962	6 300
7.	Бузька сільська ТГ	9	3	5 606	3 438
8.	Веселинівська селищна ТГ	44	10	18 500	9 700
9.	Веснянська селищна ТГ	17	3	10 052	5 036
10.	Вільнозапорізька сільська ТГ	22	4	5 544	3 493
11.	Вознесенська міська ТГ	3	1	35 800	19 700
12.	Володимирівська сільська ТГ	17	5	3 617	1 803
13.	Воскресенська селищна ТГ	9	4	15 300	8 05
14.	Врадіївська селищна ТГ	37	12	16 900	8 900
15.	Галицинівська сільська ТГ	6	4	6 300	3 259
16.	Горохівська сільська ТГ	19	3	4 904	1 721
17.	Доманівська селищна ТГ	31	6	14 457	7 662

№	Назва ТГ	Кількість населених пунктів	Кількість старостинських округів	Кількість населення, осіб	
				Усього	Із них кількість жінок, осіб
18.	Дорошівська сільська ТГ	8	3	5 295	2 622
19.	Єланецька селищна ТГ	34	9	14 600	7 400
20.	Інгульська сільська ТГ	15	5	7 169	3 163
21.	Казанківська селищна ТГ	54	10	15 500	9 300
22.	Кам'яномостівська селищна ТГ	15	5	7 316	4 000
23.	Коблівська сільська ТГ	12	5	8 032	3 631
24.	Костянтинівська сільська ТГ	11	6	9 531	5 242
25.	Кривоозерська селищна ТГ	27	15	22 781	12 302
26.	Куцурубська сільська ТГ	12	5	7 857	4 244
27.	Мигіївська сільська ТГ	13	4	9 000	4 300
28.	Миколаївська міська ТГ	1	0	465 516	259 513
29.	Мішково-Погорілівська сільська ТГ	7	1	8 300	5 400
30.	Мостівська сільська ТГ	18	3	3 636	2 051
31.	Нечаянська сільська ТГ	13	2	4 451	2 292
32.	Новобузька міська ТГ	12	1	18 078	9 744
33.	Новомар'ївська сільська ТГ	26	4	3 900	2 000
34.	Новоодеська міська ТГ	16	5	16 400	8 100
35.	Олександрівська селищна ТГ	8	8	10 480	6 112
36.	Ольшанська селищна ТГ	13	4	8 348	4 390
37.	Очаківська міська ТГ	4	1	15 448	8 982
38.	Первомайська міська ТГ	7	4	64 200	31 300
39.	Первомайська селищна ТГ	11	4	4 960	2 163
40.	Прибужанівська сільська ТГ	20	5	7 430	4 428
41.	Прибузька сільська ТГ	13	2	5 354	3 723
42.	Привільненська сільська ТГ	19	4	5 022	3 013
43.	Радсадівська селищна ТГ	6	2	4 237	1 982
44.	Синюхинобрідська сільська ТГ	17	7	6 125	3 266
45.	Снігурівська міська ТГ	23	8	14 969	9 897
46.	Софіївська сільська ТГ	24	5	4 150	2 134
47.	Степівська сільська ТГ	16	5	9 154	5 841
48.	Сухоєланецька сільська ТГ	15	5	4 036	2 106
49.	Чорноморська сільська ТГ	13	3	8 700	4 400
50.	Шевченківська сільська ТГ	21	8	10 795	6 477

№	Назва ТГ	Кількість населених пунктів	Кількість старостинських округів	Кількість населення, осіб	
				Усього	Із них кількість жінок, осіб
51.	Широківська селищна ТГ	7	1	1 732	816
52.	Южноукраїнська міська ТГ	5	2	41 120	21 500

Державна виконавча влада в області представлена Миколаївською обласною державною адміністрацією, самоврядування — Миколаївською обласною радою.

Поштові реквізити Миколаївської обласної державної адміністрації та Миколаївської обласної ради: 54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22.

1.2. Соціально-демографічна характеристика населення Миколаївської області

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» до повноважень рад ТГ належить низка завдань, зокрема визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах, здійснення заходів для виявлення вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах тощо.

Місцеві органи соціального захисту населення щороку мають здійснювати визначення потреб населення у соціальних послугах для планування заходів щодо їх надання на короткостроковий період шляхом збору, узагальнення та аналізу даних за відповідними формами (пункт 1 розділу III наказу Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах»). Також один раз на три роки в період із 1 січня до 15 червня ТГ потрібно здійснювати збирання, узагальнення та аналіз даних щодо соціально-демографічної ситуації у ТГ і кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення за відповідною формою (пункт 1 розділу II цього наказу).

Таку інформацію в розрізі старостинських округів із гендерно дезагрегованими даними можна знайти в загальному Паспорті громади або окремо в Соціальному паспорті громади.

Паспорт громади має систематизувати дані, які характеризують актуальну інформацію про ресурси й соціальні особливості ТГ, адміністративно-територіальний устрій, демографічний стан, гендерні аспекти, рівень зайнятості / безробіття, інфраструктуру, житлово-комунальне господарство, громадські й релігійні організації, місцеве самоврядування та бюджет, а також ризики, з якими стикаються жителі ТГ. Ці документи є дієвими інструментами для якісного планування розвитку ТГ і соціальних послуг, розв'язання проблемних питань, залучення інвесторів, грантодавців, донорів. Паспорт затверджують розпорядчим документом і розміщують на офіційному сайті громади.

Джерелом аналізу соціально-демографічних даних населення Миколаївської області стали отримані від ТГ 18 Анкет (Google-опитування), 27 заповнених форм № 2 за підписами керівників ТГ Миколаївської області та зведена інформація за областю (форма № 2.1), надана відповідальним, визначеним рішенням голови Миколаївської ОДА.

Варто зазначити, що **19 ТГ Миколаївської області не надали жодної інформації щодо соціально-демографічних даних**, а саме: Арбузинська селищна, Братська селищна, Веснянська селищна, Володимирівська сільська, Воскресенська селищна, Галицинівська сільська, Горохівська сільська, Ингульська сільська, Кам'яномостівська селищна, Костянтинівська сільська, Миколаївська міська, Привільненська сільська, Радсадівська селищна, Снігурівська міська, Софіївська сільська, Степівська сільська, Сухоеланецька сільська, Шевченківська сільська, Широківська селищна.

Наказ Міністерства соціальної політики України (далі — Мінсоцполітики) від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах» визначає 43 категорії осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення, та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Під час заповнення форми № 2 дані були внесені не за кожною категорією із приміткою, що відповідна інформація відсутня.

Також під час заповнення форми № 2 було вказано, що кількість осіб / сімей вразливих груп населення дорівнює «0». Такі показники свідчать як про відсутність осіб / сімей цієї категорії, так і про відсутність інформації щодо них. Зокрема, майже неможливо, щоб у ТГ кількість осіб

категорії «Особи похилого віку та самотні непрацевдатні особи» дорівнювала «0». Жодна ТГ Миколаївської області не надала повну інформацію щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

За інформацією Департаменту соціального захисту населення Миколаївської ОДА так сталося, тому що після початку повномасштабної війни в лютому 2022 року до Переліку ТГ, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в окупації, оточенні (блокуванні), і затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25 квітня 2022 року № 75, входили 26 ТГ (це 50 % території Миколаївської області).

Із цих 26 ТГ п'ять були тимчасово окуповані (Снігурівська міська, Горохівська сільська, Первомайська селищна, Широківська сільська, Шевченківська сільська), інші ТГ знаходилися в безпосередній близькості до зони активних бойових дій.

В умовах активних бойових дій, які відбувалися на Миколаївщині протягом 2022 року, спостерігалась значна міграція населення області до безпечних регіонів України та умовно безпечних територій Миколаївщини (Первомайський район). Станом на 1 січня 2023 року в області обліковувалося 114 262 внутрішньо переміщених осіб (далі — ВПО), із них 89 763 осіб перемістилися в межах Миколаївської області.

Окрім того, у зв'язку з активними бойовими діями сфера соціального захисту населення області втратила 30 % кадрового потенціалу від загальної довоєнної кількості працівників. Водночас ті працівники, які не евакуювалися з небезпечних районів області, продовжували виконувати свої повноваження майже на лінії фронту, забезпечуючи першочергові гуманітарні потреби населення. Враховуючи зазначене, збір і систематизація статистичних демографічних показників у ТГ 2022 року не проводилися.

Таким чином можна зазначити, що більшість ТГ роботу щодо збирання, узагальнення та аналізу даних щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення, або не проводять, або керівники ТГ формально поставилися до участі у проєкті й не надали відповідні дані.

Сучасна демографічна ситуація в Миколаївській області склалася під впливом розвитку інфраструктури населених пунктів ТГ, природного й механічного руху населення.

Станом на 1 січня 2023 року кількість наявного населення Миколаївської області⁴ становить 1 091 100 осіб, зокрема міського — 750 700 осіб, сільського — 341 100 осіб (див. Рис. 1.2.1). Питома вага у загальній кількості населення: міського — 69 % (в Україні — 69,41 %), сільського — 31 % (в Україні — 30,59 %).

Рисунок 1.2.1. Розподіл населення за місцем проживання

⁴ Дані надані відповідальним, визначеним рішенням голови Миколаївської ОДА (форма 2.1), і можуть бути некоректними через відсутність відповідних даних у всіх ТГ Миколаївської області.

Демографічна ситуація в Миколаївській області несе ризики для майбутнього розвитку її територій, що пов'язано здебільшого зі скороченням природного приросту населення, незбалансованістю у співвідношенні між чоловіками й жінками, диспропорцією вікових груп (див. Рис. 1.2.2), що є фактором стримування в режимі відтворення населення й поступово призводить до скорочення кількості осіб працездатного віку.

Загальна кількість населення області — 1 091 100 осіб

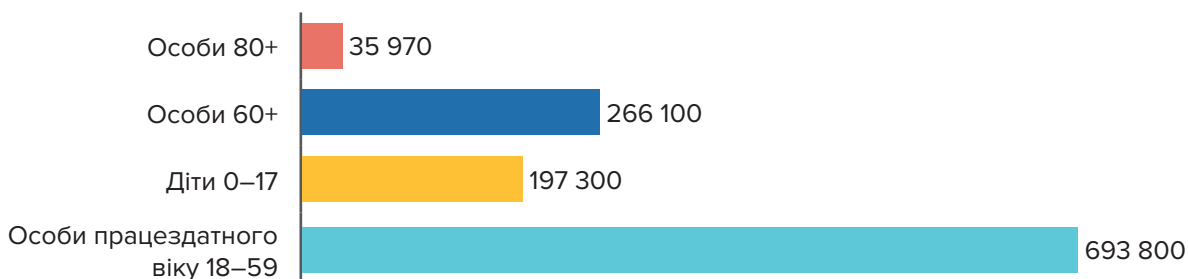

Рисунок 1.2.2. Розподіл населення за віком

Кількість осіб працездатного віку — 693 800, що складає 63,6 %. Осіб, які працюють, — 248 145, а безробітних, зареєстрованих у центрі зайнятості, — 19 136 осіб (2,8 % від загальної кількості населення працездатного віку), із них: жінок — 13 655, чоловіків — 5 481.

Гендерно дезагреговані дані

В області з населенням 1 091 100 осіб жіночого населення — 584 900 осіб, чоловічого — 506 200 осіб.

Варто зазначити, що у структурі населення Миколаївської області жіноче населення на 14,4 % перевищує чоловіче як серед міського й сільського населення (див. Рис. 1.2.3), так і серед вікових груп. Особливо у віковій групі 60–80 років частка чоловіків значно зменшується.

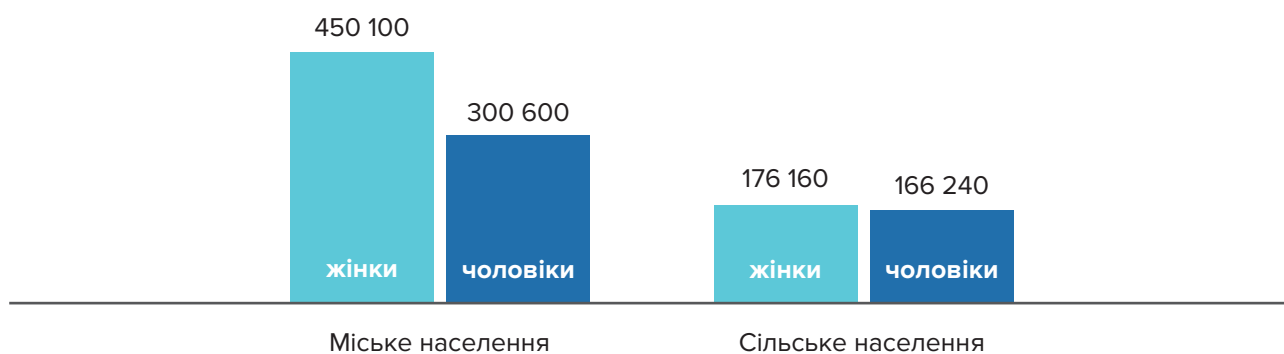

Рисунок 1.2.3. Гендерний розподіл населення області

У структурі загальної кількості населення Миколаївської області частка дитячого населення у віці від 0 до 17 років складає 18,1 % (див. Рис. 1.2.4). Із 197 300 дітей: дівчат — 79 730, хлопців — 85 170.

Рисунок 1.2.4. Дані щодо частки дитячого населення

Частину населення області від загальної кількості населення — 302 070 осіб (27,7 %) складають люди старшого віку, з них: 60+ — 266 100 осіб, 80 років і старші — 35 970 осіб. Кількість самотніх осіб, які потребують стороннього догляду, — 21 525 (див. Рис. 1.2.5).

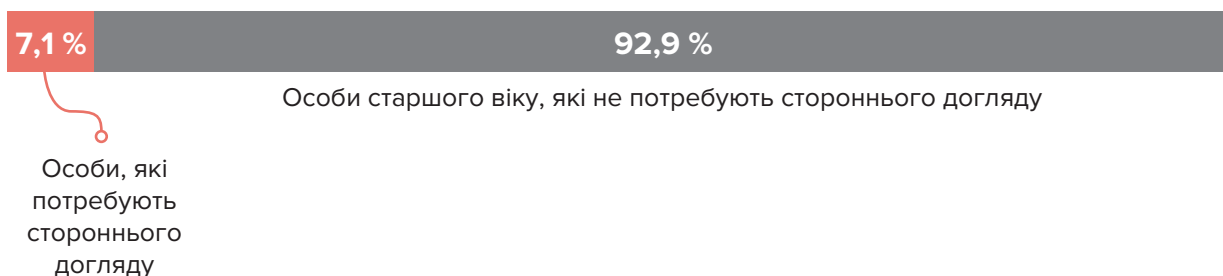

Рисунок 1.2.5. Дані щодо частки самотніх осіб, які потребують стороннього догляду

Зокрема, спостерігаємо стійкий період демографічного старіння сільського населення, виражений у зростанні кількості осіб старшого віку.

В обох вікових групах — 60+ і 80+ — значно переважають жінки (див. Рис. 1.2.6), їх — 197 984 (65,5 %) (170 900 і 27 084 відповідно). Кількість чоловіків — 104 086 (34,4 %) (95 200 і 8 886 відповідно).

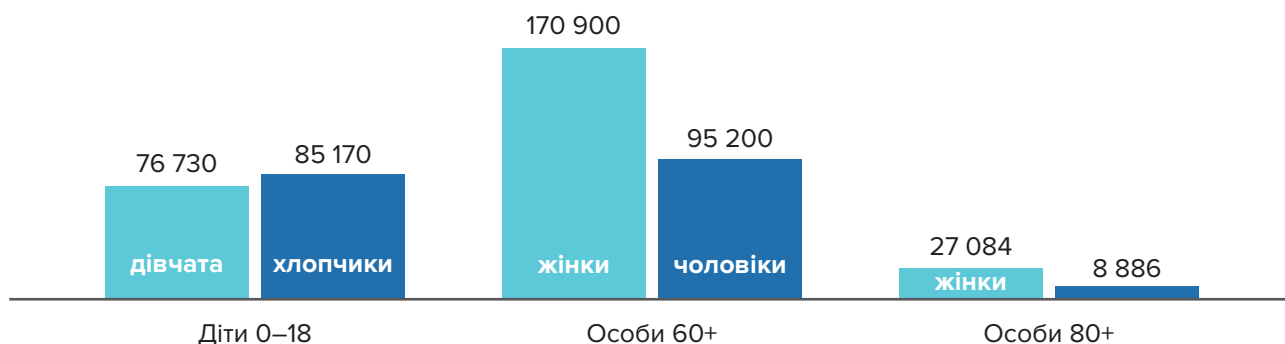

Рисунок 1.2.6. Гендерно-демографічна структура населення області

Динаміка чисельності наявного населення свідчить про його скорочення. Основною проблемою демографічної ситуації є тенденція до зменшення народжуваності, зумовленого низкою економічних і соціальних причин. Зокрема, 2022 року кількість померлих утричі більша, ніж народжених (див. Табл. 1.2.1).

Таблиця 1.2.1. Природний приріст населення за 2022 рік

Кількість народжених	4 175
Кількість померлих	21 388
Кількість померлих дітей віком до 1 року	25

Міграція населення також є важливим чинником формування кількості населення. У зв'язку з війною в Україні, що переросла в повномасштабне вторгнення в лютому 2022 року, розпочалася евакуація, переміщення населення до інших регіонів України та за кордон.

Унаслідок повномасштабного вторгнення Росії в Україну частину області було окуповано, зокрема місто Снігурівка й декілька навколишніх сіл. Уряд України частково відновив контроль над територіями 10 листопада 2022 року (Горохівська, Шевченківська, Широківська, Первомайська селищна ТГ були окуповані), Очаківська міська ТГ, Кінбурнська коса нині перебувають в окупації.

Викликом для ТГ стала адаптація та соціальна інтеграція внутрішньо переміщених осіб у місцеві ТГ. Станом на 1 січня 2023 року прихисток отримують 114 262 внутрішньо переміщені особи, серед яких є 39 907 осіб з інвалідністю. Внутрішньо переміщених жінок — 66 475 осіб, чоловіків — 47 786, дітей — 33 721.

Кількість біженців, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах проживають або перебувають на території України, — 2 523.

Кількість осіб, які звернулися з заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і мають довідку про звернення по захист в Україні — 276.

В області проживає 33 973 особи з числа учасників антитерористичної операції й осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України. Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок війни, — 500.

Кількість осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, окупацією, — 427 031.

Кількість осіб / сімей, які також належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, наведена на Рисунку 1.2.7.

Рисунок 1.2.7. Кількість осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах

Кількість дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, і дітей, влаштованих до закладів інституційного догляду й виховання, наведена в Таблиці 1.2.2.

Таблиця 1.2.2. Дані щодо кількості дітей / сімей вразливих категорій

Категорія	Кількість дітей / сімей
Кількість дітей, які є на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	1 893
Кількість сімей, у яких діти відібрані в батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду	20
Кількість сімей, із яких діти влаштовані в сім'ї патронатних вихователів	20
Кількість сімей, у яких батьків поновлено в батьківських правах	3

Категорія	Кількість дітей / сімей
Кількість сімей, де триває процес розлучення	69
Кількість сімей із дітьми, в яких тривала хвороба батьків перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки	20
Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	2 566
Сім'ї, діти з яких влаштовані до закладів інституційного догляду та виховання дітей	3 246

- ▶ Кількість складених адміністративних протоколів, передбачених статтею 184 (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) Кодексу України про адміністративні правопорушення — 571.
- ▶ Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства, — 5 404 (із них: жінок — 4 789, чоловіків — 399, дітей — 216).
- ▶ Кількість осіб, які вчинили домашнє насильство, — 5 188 (із них: жінок — 399, чоловіків — 4 789).
- ▶ Кількість осіб, які були направлені на проходження програми для кривдників, — 17 (із них: чоловіків — 15, жінок — 2).
- ▶ Кількість осіб, які постраждали від торгівлі людьми, — 53 (з них, жінок — 22, чоловіків — 29, дітей — 1).
- ▶ Кількість неповнолітніх одиноких матерів — 11.
- ▶ Кількість сімей, у яких діти систематично самовільно залишають місце проживання, — 10.
- ▶ Сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти, — 145.

У зв'язку з деінституціалізацією дитячих інтернатних закладів пріоритетними в короткостроковій перспективі мають стати потреби дітей, які перебувають в інтернатних закладах і повертатимуться до ТГ області, сімей, які виховують дітей із порушеннями розвитку або ризиком отримання таких порушень (в умовах воєнного стану кількість таких сімей може зрости).

Варто зазначити, що гендерно-дезагреговані дані щодо дітей з інвалідністю та повнолітніх осіб з інвалідністю відсутні (див. Табл. 1.2.3).

Таблиця 1.2.3. Дані щодо кількості дітей / осіб з інвалідністю

Категорія	Кількість дітей / осіб
Кількість дітей з інвалідністю	4 618
Кількість дітей із тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (також до встановлення інвалідності)	2 225
Кількість дітей, які потребують паліативного догляду	207
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	3 892

Категорія	Кількість дітей / осіб
Кількість повнолітніх осіб з інвалідністю	26 538
Кількість повнолітніх недієздатних осіб, яким не призначили опікуна	3

Інформація щодо кількості дітей з інвалідністю, які потребують раннього втручання, реабілітації, у Миколаївській області також відсутня.

Варто зазначити, що в Миколаївській області проживає певна кількість ВІЛ-інфікованих осіб, осіб, хворих на туберкульоз, осіб із розладами психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин, осіб із залежністю від азартних ігор, дітей із розладами психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням наркотичних речовин, дітей із розладами психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням алкоголю (див. Табл. 1.2.4).

Таблиця 1.2.4. Дані щодо кількості дітей / осіб із порушеннями здоров'я

Категорія	Кількість дітей / осіб
Кількість ВІЛ-інфікованих осіб	8 287 (жінок — 4 009, чоловіків — 4 146, дітей — 132)
Кількість осіб, хворих на туберкульоз	445 (жінок — 116, чоловіків — 319, дітей — 10)
Кількість осіб із розладами психіки й поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	15 237

Висновки

Відповідно до вимог наказу Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах» ТГ, які мали інформацію щодо соціально-демографічної ситуації та кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, потрібно її доопрацювати, а громадам, які не мали такої інформації — підготувати.

Отримані від відповідального, визначеного рішенням голови Миколаївської ОДА, соціально-демографічні дані населення свідчать про те, що вагомий сегмент у структурі населення ТГ Миколаївської області складають соціально-демографічні групи, вразливі у реалізації своїх прав, які відповідно до законодавства потребують надання соціальних послуг.

Узагальнений аналіз даних вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у ТГ Миколаївської області здійснити неможливо через те, що 25 ТГ не надали відповідні дані.

Аналіз соціально-демографічних даних населення (форма № 2), які надали 27 ТГ (Баштанська міська, Березанська селищна, Благодатненська сільська, Бузька сільська, Вільнозапорізька сільська, Доманівська селищна, Дорошівська сільська, Єланецька селищна, Казанківська селищна, Коблівська сільська, Кривоозерська селищна, Куцурубська сільська, Мішково-Погорілівська сільська, Мостівська сільська, Новобузька міська, Новомар'ївська сільська, Новоодеська міська,

Олександрівська селищна, Ольшанська селищна, Очаківська міська, Первомайська міська, Первомайська селищна, Прибужанівська сільська, Прибузька сільська, Синюхинобрідська сільська, Чорноморська сільська, Южноукраїнська міська) Миколаївської області показав:

- ▶ дані за категоріями вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у ТГ або відсутні (що свідчить про відсутність системної роботи щодо збору, узагальнення та аналізу зазначених показників), або форми заповнені не повністю;
- ▶ жодна з 27 ТГ не надала інформацію в повному обсязі щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах;
- ▶ не за кожною категорією вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, надані гендерно-дезагреговані дані.

У майбутньому відсутність соціально-демографічних даних у ТГ області унеможливить:

- ✗ ефективного планування розвитку ТГ;
- ✗ розвитку соціальних послуг;
- ✗ здійснення якісного аналізу стану надання соціальних послуг;
- ✗ якісного проведення оцінки потреб населення в соціальних послугах;
- ✗ проведення заходів щодо соціальної підтримки вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

1.3. Характеристика програмних документів щодо розвитку соціальних послуг у громадах. Соціальні проблеми громад і чинники, які їх обумовлюють

Найкращі передумови для реалізації політики у сфері надання соціальних послуг — коли такі заходи передбачені у планах. Цілісна система соціального планування формується з елементів стратегічного середньострокового й короткострокового планування.

Базовим документом для визначення пріоритетів розвитку області або ТГ є стратегія її розвитку. Це документ, що визначає стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, пріоритети й завдання для сталого економічного та соціального розвитку ТГ на довгостроковий період (7 років). Саме у стратегії розвитку області або ТГ визначають фундаментальне бачення їх процвітання в майбутньому. У фокусі — людина з її потребами й соціальні послуги, які їх забезпечують.

Стаття 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає власні повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціально-економічного й культурного розвитку, планування та обліку, до яких, зокрема, належать:

- підготовка програм соціально-економічного й культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм;
- забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території;
- подання до районних, обласних рад необхідних показників і внесення пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно до районів і областей, а також до планів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, з питань, пов'язаних із соціально-економічним і культурним розвитком території, задоволенням потреб населення.

Стаття 11 Закону України «Про соціальні послуги» передбачає, що до повноважень:

- Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій належать, зокрема, затвердження, забезпечення фінансування й виконання регіональних програм щодо забезпечення потреб осіб / сімей у соціальних послугах, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (частина третя);
- районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад територіальних громад належать, зокрема, затвердження, забезпечення фінансування й виконання регіональних програм щодо забезпечення потреб осіб / сімей у соціальних послугах, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / ТГ у соціальних послугах (частина четверта).

Аналіз показав, що основними соціальними проблемами, які є актуальними для громад і можуть зумовити складні життєві обставини, є старіння населення, проблеми зайнятості населення / відсутність робочих місць, низька фінансова спроможність громад, міграція населення, його безпека, алкоголізм і вживання психоактивних речовин (див. Рис. 1.3.1). Найбільшим чинником, що призвів до складних життєвих обставин вразливих груп населення, громади зазначали саме повномасштабне вторгнення Росії в Україну, яке спричинило внутрішнє переміщення людей. За час війни зруйновані об'єкти житлового фонду та критичної інфраструктури.

Рисунок 1.3.1. Основні соціальні проблеми у ТГ Миколаївської області

Водночас можуть виникати специфічні соціальні проблеми, які, своєю чергою, зумовлюють складні життєві обставини та впливають на створення / розвиток відповідних соціальних послуг у конкретній ТГ і в регіоні загалом.

Основною ознакою розроблення стратегії розвитку ТГ є орієнтація на потреби та інтереси людей, тому насамперед варто визначити потреби населення ТГ у соціальних послугах: створити її соціальний портрет, проаналізувати соціально-демографічні характеристики, сильні сторони й потреби; «почути голоси» різних груп жителів громади щодо розвитку необхідної підтримки та соціальних послуг; перевірити їхню доступність і наявну координацію та взаємодоповнюваність між їх надавачами й надавачами освітніх, медичних, адміністративних та інших послуг.

Під час аналізу встановлено, що у стратегічних документах 29 ТГ (56 %) є операційні цілі / завдання щодо надання соціальних послуг. У дев'яти ТГ (17 %) вони відсутні (див. Рис. 1.3.2).

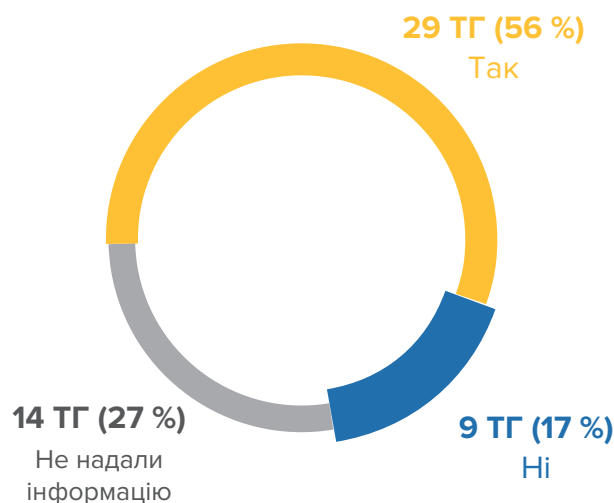

Рисунок 1.3.2. Інформація про наявність операційних цілей / завдань стосовно надання соціальних послуг у стратегічних документах ТГ

14 ТГ (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Миколаївська міська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Широківська), а це 27 % від загальної кількості, не надали таку інформацію.

Відсутні операційні цілі / завдання стосовно надання соціальних послуг у стратегічних документах таких ТГ:

Баштанська, Веселинівська, Дорошівська, Єланецька, Інгульська, Кривоозерська, Очаківська, Первомайська міська, Привільненська.

Наприклад, у стратегіях розвитку ТГ є такі цілі / завдання стосовно надання соціальних послуг, які зображені на Рис. 1.3.3.

Рисунок 1.3.3. Приклади цілей / завдань стосовно надання соціальних послуг, зазначених у стратегіях розвитку ТГ

Показник розроблення місцевих програм забезпечення потреб населення у соціальних послугах у ТГ, якщо порівняти зі стратегіями розвитку ТГ, ще нижчий. Більшість, а саме 22 ТГ (42 %) розробили такі місцеві програми, 16 ТГ (31 %) — ні. (див. Рис. 1.3.4).

14 ТГ (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Миколаївська міська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоєланецька, Широківська), а це 27 % від загальної кількості, не надали інформацію.

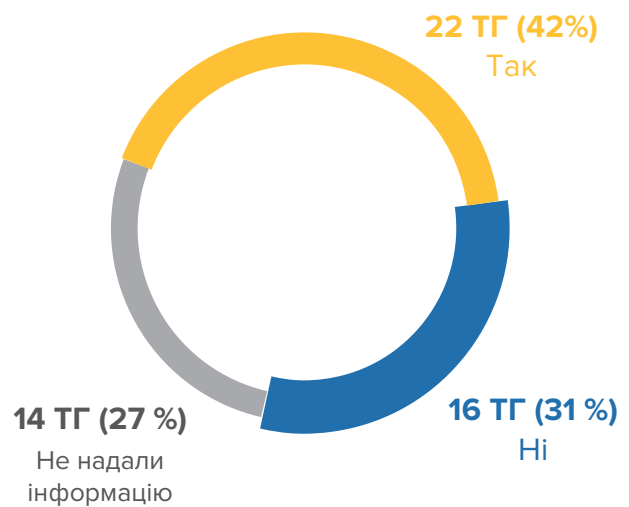

Рисунок 1.3.4. Інформація щодо розроблення місцевих програм забезпечення потреб населення ТГ у соціальних послугах

Відсутні розроблені місцеві програми забезпечення потреб населення у соціальних послугах у таких ТГ:

Баштанська, Благодатненська, Веселинівська, Врадіївська, Дорошівська, Інгульська Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська, Первомайська селищна, Прибужанівська, Привільненська, Радсадівська, Шевченківська.

Варто зазначити, що 15 ТГ (29 %) не планують затверджувати цільову соціальну програму розвитку соціальних послуг, натомість 23 ТГ (44 %) мають такі плани (див. Рис. 1.3.5).

Із 23 ТГ, які планують затверджувати цільові соціальні програми розвитку соціальних послуг (див. Рис. 1.3.5), будуть робити це: на 1 рік — 4 ТГ, на 2 роки — 8, на 3 роки і більше — 11 ТГ відповідно (див. Рис. 1.3.5).

Рисунок 1.3.5. Інформація щодо термінів стратегічного планування

Із моменту набуття чинності Закону України «Про соціальні послуги» (у новій редакції) минуло майже чотири роки, однак аналіз показав, що тільки 15 ТГ (Веселинівська, Вільнозапорізька, Доманівська, Казанківська, Коблівська, Кривоозерська, Мигіївська, Мостівська, Новобузька, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська міська, Радсадівська, Чорноморська), 29 % від загальної кількості, вносили зміни до стратегічних документів стосовно розвитку соціальних послуг після 2020 року. Натомість 23 ТГ (44 %) не вносили відповідні зміни (див. Рис. 1.3.6).

14 ТГ (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Миколаївська міська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоєланецька, Широківська), а це 27 % від загальної кількості, не надали інформацію.

Не вносили зміни такі ТГ:

Баштанська, Березанська, Березнегуватська, Благодатненська, Братська, Бузька, Веснянська, Вознесенська, Врадіївська, Дорошівська, Єланецька, Інгульська, Куцурубська, Мішково-Погорілівська, Нечаянська, Новомар'ївська, Олександрівська, Первомайська селищна, Прибузька, Прибужанівська, Привільненська, Шевченківська, Южноукраїнська.

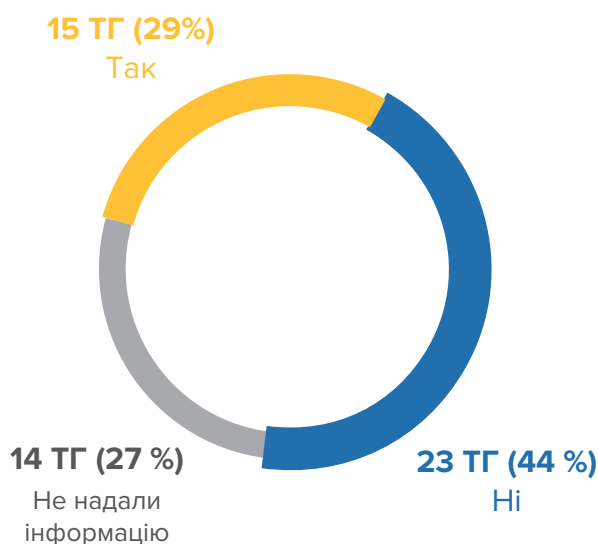

Рисунок 1.3.6. Інформація про внесення змін до стратегічних документів стосовно розвитку соціальних послуг після набуття чинності Закону України «Про соціальні послуги»

Під час аналізу встановлено, що ТГ беруть участь у різноманітних проєктах / програмах щодо розвитку соціальних послуг (див. Табл. 1.3.1):

Таблиця 1.3.1. Інформація щодо участі ТГ у проєктах / програмах

Участь ТГ у проєктах / програмах	Кількість (відсоток) ТГ	Перелік ТГ
Участь ТГ у регіональних програмах розвитку соціальних послуг	8 (21 %)	Березанська, Доманівська, Єланецька, Коблівська, Кривоозерська, Мостівська, Новомар'ївська, Ольшанська
Участь ТГ у програмах Міжнародної технічної допомоги (протягом I півріччя 2023 року)	14 (27 %)	Баштанська, Березанська, Веселинівська, Вознесенська, Доманівська, Інгульська, Коблівська, Мигіївська, Новобузька, Первомайська, Радсадівська, Южноукраїнська, Кривоозерська, Казанківська
Участь у конкурсних програмах для органів місцевого самоврядування	15 (40 %)	Баштанська, Березанська, Бузька, Веселинівська, Вільнозапорізька, Врадіївська, Доманівська, Коблівська, Кривоозерська, Мигіївська, Новобузька, Ольшанська, Первомайська міська, Прибужанівська, Южноукраїнська

Участь ТГ у проєктах / програмах	Кількість (відсоток) ТГ	Перелік ТГ
Участь у проєктах Мінсоцполітики та Нацсоцслужби	12 (23 %)	Вознесенська, Дорошівська, Казанківська, Коблівська, Кривоозерська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Нечаянська, Новобузька, Новоодеська, Олександрівська, Южноукраїнська
	12 (23 %)	<i>Додатково, за інформацією Департаменту соціального захисту населення Миколаївської ОДА:</i> Арбузинська, Березанська, Бузька, Веселинівська, Врадіївська, Єланецька, Первомайська, Прибужанівська, Снігурівська, Очаківська, Кривоозерська, Казанківська

Отже, переважна частина ТГ 2022 року брали участь у різних проєктах / програмах щодо розвитку соціальних послуг, зокрема міжнародних, що може позитивно впливати на розвиток надання базових соціальних послуг у громаді. Під час аналізу стратегічних та програмних документів у частині соціального захисту населення, зокрема надання соціальних послуг, з'ясовано, що на сайтах Миколаївської обласної ради, обласної державної адміністрації є стратегії та програми (див. Табл.1.3.2), зокрема:

✓ **Стратегія розвитку Миколаївської області** на період до 2027 року включно, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 2 (далі — Стратегія розвитку Миколаївської області);

✓ **Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2023 рік**, затверджена розпорядженням начальника обласної державної адміністрації від 7 листопада 2022 року № 399-р;

✓ **Комплексна програма соціального захисту населення «Турбота»** на період до 2023 року включно, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2022 року № 22 (далі — Комплексна програма «Турбота»);

✓ **Програма «Безбар'єрна Миколаївщина»** на період до 2023 року включно, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 23.

Таблиця 1.3.2. Основні стратегічні та програмні документи в частині надання соціальних послуг у Миколаївській області

Назва стратегічного / програмного документа	Ціль / напрям / пріоритет	Завдання / заходи
Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно	Стратегічна ціль 2. Висока якість життя людини Операційна ціль 2.2. Збільшення тривалості життя людини	Завдання 2.2.3. Соціальна реабілітація та соціальна допомога.

Назва стратегічного / програмного документа	Ціль / напрям / пріоритет	Завдання / заходи
Комплексна програма соціального захисту населення «Турбота» на період до 2023 року включно	Напрямок 1. Надання адресної допомоги малозахищеним групам населення	<p>Проведення планомірного обстеження умов проживання осіб старшого віку, осіб з інвалідністю, багатодітних і молодабеспечених сімей, постраждалих і ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, сімей вимушених переселенців зі сходу України та сімей учасників АТО для визначення осіб, які потребують різних видів допомоги та вчасного реагування у разі виникнення проблем.</p> <p>Забезпечення надання адресної допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, відповідно до чинного законодавства.</p> <p>1.4. Забезпечення фінансування центрів надання соціальних послуг, територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) для компенсації за соціальне обслуговування громадян, які звільняються від сплати за соціальне обслуговування.</p> <p>1.5. Виконання заходів із надання населенню платних соціальних послуг і поліпшення їх якості.</p> <p>1.6. Забезпечення створення посад фахівців із соціальної роботи та спеціалістів із захисту прав дітей у центрах надання соціальних послуг, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг), зокрема в сільській місцевості.</p>
		<p>1.7. Забезпечення надання соціальних послуг у громаді особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, відповідно до Закону України «Про соціальні послуги».</p> <p>1.8. Забезпечення надання соціальних послуг у громаді особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, шляхом залучення недержавних надавачів соціальних послуг, зокрема шляхом організації соціального замовлення та надання соціальних послуг.</p> <p>1.9. Забезпечення надання соціальних послуг у громаді особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, шляхом залучення волонтерів.</p>
Обласна програма «Безбар'єрна Миколаївщина» на період до 2023 року включно	Напрямок 1. Заходи профілактики інвалідності, соціальне обслуговування осіб з інвалідністю	1.3. Забезпечення організації надання послуг денного догляду для дітей та молоді з тяжкими порушеннями розумового розвитку за місцем проживання.

У Стратегії розвитку Миколаївської області зазначено, що «на Миколаївщині, як і в інших регіонах держави, існують установи з надання соціальних послуг, однак недосконалий механізм та порядок фінансування соціальних послуг, нерозвинена мережа неприбуткових організацій, що задовольняють потреби соціально незахищених верств населення у наданні соціальних послуг, не дають можливості запроваджувати високі соціальні стандарти».

Також наголошено на тому, що «з метою належного функціонування системи соціального захисту населення в області планується вжиття заходів щодо реформування системи надання соціальних послуг з урахуванням здійснюваних в регіоні заходів щодо децентралізації влади, координації роботи новостворених ТГ стосовно організації надання населенню соціальних послуг; подальше удосконалення мережі комунальних установ і закладів, що надають соціальні послуги, залучення недержавних суб'єктів до надання соціальних послуг та підвищення їх якості; поліпшення матеріальної бази інтернатних закладів. Також необхідно продовжити роботу у напрямі впровадження в інтернатних установах інноваційних форм та методів організації надання соціальних послуг підопічним, а саме: інтенсивного догляду, соціально-медичної корекції, соціальної реабілітації, підтриманого проживання, паліативного / хоспісного догляду, комплексу реабілітаційних послуг та заходів».

Отже, визначені основні проблеми розвитку системи надання соціальних послуг і певні заходи для їх розв'язання. Водночас акцентована увага на впровадженні соціальних послуг в інтернатних закладах попри те, що в Розділі про ситуацію осіб з інвалідністю в Україні і країнах, куди вони виїхали після 24 лютого 2022 року (який буде долучено до Звіту про роботу 27 сесії), Звіту про роботу сесії Комітету ООН із прав осіб з інвалідністю зазначено: він закликає відповідні держави-учасниці забезпечити осіб з інвалідністю доступом до захисту й послуг підтримки, які надаються з урахуванням гендерних особливостей на рівні ТГ, зокрема послуг на дому, житлових послуг та інших послуг підтримки⁵.

Також у Миколаївській області діє Комплексна програма «Турбота» на період до 2023 року включно, яка передбачає соціальний захист і підтримку різних категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема ветеранів війни, учасників АТО/ООС і членів їхніх сімей.

Однак орієнтовні обсяги фінансування визначені стосовно забезпечення проведення заходів, зазначених у Напрямі 1 (Надання адресної допомоги малозахищеним групам населення) Комплексної програми соціального захисту населення «Турбота» на період до 2023 року включно, тільки шляхом місцевих бюджетів у межах наявного фінансового ресурсу.

За перші пів року після оголошення воєнного стану попит на соціальні послуги зріс у 2-4 рази⁶. Водночас кількість наданих соціальних послуг прямо не корелює з обсягом соціальних видатків на душу населення, зокрема й Миколаївської області, що є сигналом для запровадження змін у політиці розбудови системи надання соціальних послуг.

5 Комітет ООН з прав осіб з інвалідністю, Звіт про роботу 27-ої сесії. — Режим доступу: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/crpd/2022-09-22/SituationPersonsWithDisabilitiesInUkraine-UKRANIAN.docx>.

6 <https://decentralization.gov.ua/news/17395>.

Висновки

У цілях, завданнях, заходах стратегічних та програмних документів ТГ достатньо конкретизації щодо забезпечення доступними та якісними соціальними послугами, зокрема базовими, вразливих груп населення відповідно до їхніх індивідуальних потреб, а саме — проведення планомірного обстеження умов проживання осіб / сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, забезпечення створення посад фахівців із соціальної роботи, забезпечення надання соціальних послуг у ТГ особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, шляхом залучення недержавних надавачів соціальних послуг і волонтерів тощо.

Стратегічні та програмні документи охоплюють усі категорії осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах та живуть на території Миколаївської області.

Завдання стосовно модернізації наявних і запровадження нових соціальних послуг, за яке відповідальні місцеві бюджети ТГ, зокрема, що знаходяться в зоні активних бойових дій, є нерелевантним. Такі завдання, цілі необхідно підсилювати видатками з різних бюджетів, зокрема обласного.

У програмних і стратегічних документах ТГ відсутнє стратегічне (середньострокове, короткострокове) планування розвитку базових та інших соціальних послуг у ТГ.

1.4. Стан організації системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у громадах відповідно до вимог законодавства

Зусилля органів регіональної влади спрямовані на впровадження програмних заходів реформи децентралізації влади, зокрема в частині запровадження нових підходів до стратегічного планування й фінансування регіонального розвитку.

Водночас у процесі реформи децентралізації особливо актуальним є питання забезпечення якісного й безперервного функціонування системи соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг у ТГ Миколаївської області відповідно до вимог законодавства^{7,8,9}.

Важливим напрямом зазначених процесів є впровадження організаційної структури та проведення моніторингу як перебігу загальних подій і результатів децентралізації, так і їх впливу на такі сфери соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг, зокрема на регіональному рівні.

Інформація про чинні суб'єкти / структурні підрозділи у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг на регіональному рівні представлена в Таблиці 1.4.1.

Таблиця 1.4.1. Інформація про чинні суб'єкти / структурні підрозділи у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг на регіональному рівні

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
1. ГУ Нацсоцслужби (створено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України»)	Національній соціальній сервісній службі України	Реалізація політики соціального захисту населення під час надання соціальної підтримки та захисту прав дітей	Контроль за реалізацією державної політики у сфері: надання соціальних послуг і провадження соціальної роботи. Методичне забезпечення та координація діяльності органів місцевого самоврядування, центрів надання адміністративних послуг у частині надання адміністративних послуг соціального характеру, організації соціальної роботи та надання базових соціальних послуг з урахуванням потреб жителів ТГ

7 Стаття 34 Закону України «Про місцеве самоврядування». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

8 Закон України «Про соціальні послуги». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

9 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/2023/263.pdf.

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
2. Департамент соціального захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації	Голові Миколаївської обласної державної адміністрації, а також підзвітний і підконтрольний Мінсоцполітики	Забезпечення реалізації державної політики на території Миколаївської області, серед іншого — з питань соціальної підтримки та надання соціальних послуг вразливим групам населення	Забезпечення, серед іншого, реалізації державної політики у сфері соціальної підтримки та надання соціальних послуг вразливим групам населення, зокрема особам старшого віку, з інвалідністю, ветеранам війни (зокрема учасникам антитерористичної операції), особам, на яких поширюється чинність законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про жертви нацистських переслідувань», громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, сім'ям із дітьми, багатодітним, сім'ям і особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, малозабезпеченим, внутрішньо переміщеним особам, іншим категоріям осіб, які згідно з законодавством України мають право на пільги й отримання житлових субсидій
3. Миколаївський обласний центр соціальних служб	Миколаївській обласній державній адміністрації, є підзвітним і підконтрольним Мінсоцполітики й координується Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 783, «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами)	Проведення методичного забезпечення організації соціальної роботи, надання соціальних послуг, організація навчання з питань проведення соціальної роботи, надання соціальних послуг	Методична допомога громадам у проведенні соціальної роботи, надання соціальних послуг; організація навчання з соціальної роботи, надання соціальних послуг, методична організація інформування громад щодо сімейних цінностей, профілактики соціального сирітства, недопущення насильства, жорстокого поводження з дітьми; проведення навчальних заходів для надавачів соціальних послуг, спеціалістів виконавчих органів місцевого самоврядування, які здійснюють управління системою надання соціальних послуг сім'ям і дітям

Назва суб'єкта / структурного підрозділу	Підпорядкування	Функції / повноваження	Завдання
4. Служба у справах дітей Миколаївської обласної державної адміністрації (далі — Служба)	Є структурним підрозділом обласної державної адміністрації, який утворюється головою обласної державної адміністрації, входить до її складу й забезпечує на території області реалізацію державної політики щодо захисту прав дітей. Служба підзвітна й підконтрольна Мінсоцполітики та координується Нацсоцслужбою в межах повноважень, визначених Положенням про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року №783, «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» (зі змінами)	Реалізація на території області державної політики з питань соціального захисту дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень	Надає місцевим органам виконавчої влади і органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадянським організаціям, громадянам у межах своїх повноважень практичну, методичну та консультаційну допомогу у вирішенні питань щодо соціального захисту дітей і запобігання вчиненню дітьми правопорушень; надає організаційну і методичну допомогу притулкам для дітей, центрам соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційним центрам (дитячі містечка), здійснює безпосередній контроль за їх діяльністю; проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань, що належать до її компетенції, через засоби масової інформації; здійснює контроль і координацію діяльності служб у справах дітей районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних ТГ, щодо захисту прав та законних інтересів дитини, яка постраждала від домашнього насильства, та дитини, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі

За результатами аналізу встановлено, що Положення про ГУ Нацсоцслужби (наказ Нацсоцслужби від 23 червня 2021 року № 86), зокрема, передбачає повноваження з питань:

- надання соціальних послуг і провадження соціальної роботи;
- методичного забезпечення й координації діяльності органів місцевого самоврядування, центрів надання адміністративних послуг у частині надання адміністративних послуг соціального характеру, організації соціальної роботи та надання базових соціальних послуг з урахуванням потреб жителів ТГ.

Штатна чисельність ГУ Нацсоцслужби — 15 осіб, фактичних працівників — 9. Водночас у Головному управлінні створені два відділи, а саме:

- відділ здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки;
- відділ здійснення державного контролю за дотриманням прав дітей.

За результатом аналізу встановлено, що структура ГУ Нацсоцслужби не відповідає завданням, визначеними чинним законодавством¹⁰.

Окрім того, у межах повноважень ГУ Нацсоцслужби є методичне забезпечення та координація діяльності органів місцевого самоврядування, центрів надання адміністративних послуг у частині надання адміністративних послуг соціального характеру, організації соціальної роботи й надання базових соціальних послуг з урахуванням потреб жителів ТГ.

Результати аналізу демонструють, що з огляду на воєнний стан ГУ Нацсоцслужби приділяє недостатньо уваги функціям методичного забезпечення, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи органам місцевого самоврядування, надавачам соціальних послуг у ТГ Миколаївської області.

Окрім того, аналіз установив, що в ГУ Нацсоцслужби є затверджений щорічний план проведення Головним управлінням перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг і дотримання прав дітей об'єктами державного контролю / моніторингу 2023 року (далі — План). План затверджений Головою Національної соціальної сервісної служби України 1 грудня 2022 року, розміщений на офіційному сайті Національної соціальної сервісної служби України.

Водночас ГУ Нацсоцслужби упродовж 2022 року відповідно до затвердженого Плану мало провести 43 планові перевірки. За січень-лютий 2022 року відбулися шість планових перевірок, з яких чотири перевірки не були завершені у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану. Подальше проведення планових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану призупинене відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану».

Натомість ГУ Нацсоцслужби провело моніторинг стану функціонування семи психоневрологічних інтернатів області. За підсумками проведеного моніторингу керівники отримали низку рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків.

Водночас згідно з наказом Мінсоцполітики від 18 серпня 2022 року № 219 «Про дозвіл на проведення позапланових заходів контролю протягом періоду воєнного стану» розпочалося проведення позапланових перевірок установ соціального захисту населення з питань своєчасності опрацювання заяв та правомірності призначення / непризначення допомоги внутрішньо переміщеним особам, проведення звірки перерахунку призначених розмірів грошових допомог, субсидій; опрацювання рекомендацій із верифікації. Упродовж вересня-жовтня 2022 року відбулися позапланові перевірки у восьми установах, де виявлені порушення, які, своєю чергою, призвели до 115 тис. грн надміру виплачених бюджетних коштів і недоплати на суму 4,2 тис. грн. Станом на 1 жовтня 2023 року проведені 47 позапланових заходів контролю (управління соціального захисту населення, будинки-інтернати, центри надання соціальних послуг, інституційні заклади з цілодобовим перебуванням дітей, служби у справах дітей ТГ). За результатами проведених заходів контролю були виявлені порушення, які, своєю чергою, призвели до 1 413,7 тис. грн надміру виплачених бюджетних коштів і недоплати на суму 170,5 тис. грн (форма 7 за підписом т. в. о. начальника Головного управління).

За результатами аналізу встановлено, що ГУ Нацсоцслужби виявило основні недоліки об'єктів державного контролю / моніторингу з питань:

¹⁰ Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text>.

- дотримання законодавства щодо соціального захисту населення;
- дотримання законодавства щодо захисту прав дітей;
- дотримання вимог Закону України «Про соціальні послуги».

За результатами перевірок встановлено, що певні ТГ Миколаївської області:

- ✗ не проводять інформаційну кампанію щодо пропаганди наявних форм сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що залучило б до цього більшу кількість громадян, які хочуть узяти у свою сім'ю дитину-сироту та, відповідно, збільшило б кількість кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни (піклувальники), яких направляють на навчання до обласного центру соціальних служб;
- ✗ у закладах різних типів із цілодобовим перебуванням дітей не забезпечують своєчасне оновлення індивідуальних планів соціального захисту дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, і дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, висновків про стан здоров'я, розвиток дитини.
- ✗ не забезпечують належний рівень організації роботи у сфері соціального захисту населення;
- ✗ не проводять визначення потреб населення ТГ у наданні базових соціальних послуг;
- ✗ відсутні надавачі соціальних послуг, не затверджений Перелік соціальних послуг, умови й порядок їх надання;
- ✗ висновки лікарської комісії закладу охорони здоров'я щодо потреби в догляді осіб старшого віку не відповідають формі, затвердженій Міністерством охорони здоров'я (МОЗ) (підпункт 1 пункту 7 постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року N 859 «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі». Висновки лікарської комісії закладу охорони здоров'я щодо потреби в догляді громадян похилого віку мають відповідати формі, затвердженій наказом МОЗ від 9 березня 2021 року N° 407);
- ✗ не забезпечене інформування населення про перелік соціальних послуг і порядок надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення розвитку.

За результатами аналізу встановлено, що ГУ Нацсоцслужби проводить щоквартальне звітування перед Нацсоцслужбою про усунення порушень, виявлених під час планових / позапланових перевірок. Два представники Головного управління входять до складу Регіональної групи з визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах.

Департамент з питань соціального захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації (далі — Департамент) відповідно до Положення про департамент соціального захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації (розпорядження голови Миколаївської обласної державної адміністрації від 3 квітня 2018 року N° 111-р) забезпечує реалізацію державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні. До структури Департаменту також належить Управління соціальних послуг, в якому є два відділи:

- розвитку соціальних послуг;
- з питань ветеранської політики.

Повноваження щодо реалізації державної політики **у сфері надання соціальних послуг** здійснює **відділ розвитку соціальних послуг** (чотири штатні одиниці, із них дві вакантні). Сфера відповідальності відділу дуже широка і з такою маленькою штатною чисельністю не може ефективно працювати щодо організації та ухвалення рішень із питань надання соціальних послуг, визна-

чених Законом України «Про соціальні послуги», Порядком організації надання соціальних послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 587), Порядком надання соціальних послуг особам з інвалідністю та особам похилого віку, які страждають на психічні розлади (постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 року № 576), та іншими нормативно-правовими актами з питань розвитку системи соціальних послуг і надання методичної допомоги у ТГ Миколаївської області.

Окрім того, у межах повноважень Департаменту — сприяння органам місцевого самоврядування в розв’язанні питань соціально-економічного розвитку відповідних територій, громадським та іншим організаціям, волонтерам — у проведенні роботи з питань соціального захисту сімей, зокрема сімей із дітьми, малозабезпечених, багатодітних, молодих сімей, дітей, осіб з інвалідністю, осіб старшого віку й інших вразливих категорій населення; здійснення методичного забезпечення, проведення інформаційно-роз’яснювальної роботи тощо. **Результати дослідження демонструють, що цим функціям у ТГ Миколаївської області Департамент не приділяє належної уваги.**

Миколаївський обласний центр соціальних служб (далі — Центр) налічує 29 штатних працівників, із них 15— фактична кількість працівників Центру. Структура Центру затверджена наказом Миколаївського обласного центру соціальних служб від 25 травня 2023 року № 44.

Метою діяльності Центру є методичне забезпечення проведення соціальної роботи, надання соціальних послуг, соціальної допомоги, соціальної підтримки особам / сім’ям, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, організація навчальних заходів із питань соціальної роботи у ТГ Миколаївської області.

Центр забезпечує надання методичної допомоги ТГ Миколаївської області у проведенні соціальної роботи, наданні соціальних послуг у різних формах, зокрема:

- ✓ виїзди до ТГ;
- ✓ проведення онлайн-нарад;
- ✓ проведення онлайн/офлайн-навчань для працівників виконавчих органів місцевого самоврядування.

Водночас аналіз установив, що з жодною ТГ Миколаївської області Центр не укладав угоду / договір / меморандум про співпрацю. За повідомленням Центру (форма № 9), співпраця із ТГ відбувається шляхом листування, онлайн-нарад, робочих зустрічей. Центр уклав угоди / договори / меморандуми про співпрацю з закладами вищої освіти, зокрема:

- Миколаївським національним університетом імені В. О. Сухомлинського;
- Чорноморським національним університетом імені Петра Могили;
- Миколаївським регіональним центром підвищення кваліфікації.

Аналіз також установив, що спеціалісти Головного управління Нацсоцслужби в Миколаївській області беруть участь в організації та проведенні підвищення професійної компетентності працівників, як надають соціальні послуги.

П’ять фахівців Центру є тренерами (мають сертифікати) за напрямками соціальної роботи, а саме:

- ✓ перша психологічна допомога дітям та їхнім батькам в умовах війни;
- ✓ профілактика емоційного та професійного вигорання спеціалістів допоміжних професій;
- ✓ підготовка фасилітаторів для ведення груп «Самодопомога+»;

- ✓ підготовка кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни / піклувальники, усиновлювачі, патронатні вихователі;
- ✓ підвищення виховного потенціалу прийомних батьків і батьків-вихователів;
- ✓ підготовка наставників для дітей, які мешкають у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, іншому закладі для дітей;
- ✓ арт-терапевтичні техніки роботи із внутрішньо переміщеними особами, військово-службовцями та їхніми сім'ями.

При Центрі створена Мобільна служба екстреної соціально-психологічної підтримки населення та методичної допомоги у ТГ та Інформаційно-методичний пункт, що дає змогу наблизити послуги до місця проживання осіб / сімей у ТГ Миколаївської області.

Служба у справах дітей Миколаївської обласної державної адміністрації (далі — Служба) *(дев'ять штатних одиниць, фактично працюють сім осіб)*. Служба є структурним підрозділом обласної державної адміністрації, яка утворюється головою обласної державної адміністрації, входить до її складу й забезпечує реалізацію державної політики щодо захисту прав дітей на території області.

Структура Служби:

- сектор захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;
- сектор опіки й піклування.

При службі у справах дітей Миколаївської обласної державної адміністрації утворені три центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

Водночас аналіз установив, що в регіоні є додаткова потреба з розвитку сімейно-орієнтованих соціальних послуг, зокрема: психосоціальної підтримки сімей із дітьми, які перебувають / перебували в зоні бойових дій або наближеній до неї, окупованих територіях. Окрім того, є потреба розвитку послуги соціального супроводу дітей, які знаходяться у прийомних сім'ях і дитячих будинках сімейного типу, дітей з інвалідністю, а також потреба створення маленьких групових будинків.

Для ефективного виконання власних і делегованих повноважень і функцій у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг на рівні ТГ рекомендовано запровадити модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг, визначеної оновленими Методичними рекомендаціями щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей (наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263).

ТГ уповноважені здійснювати управління, надання базових соціальних послуг, організувати й забезпечити їх адміністрування, зокрема у структурі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради *(незалежно від кількості жителів)* треба передбачити утворення підрозділів із питань соціального захисту населення, служби у справах дітей, надавачів соціальних послуг, створити умови для їх взаємодії з адміністраторами центру надання адміністративних послуг, іншими уповноваженими посадовими особами та суб'єктами господарювання, які діють на території ТГ.

Рекомендована модель організаційної структури з питань соціального захисту населення та забезпечення прав дітей представлена на Рис. 1.4.1.

Модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей

Рисунок 1.4.1. Модель організаційної структури виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей

Виконання власних і делегованих повноважень ТГ у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг зумовило проблему відсутності чіткої системи управління в цих сферах у ТГ Миколаївської області¹¹:

- ▶ допомога за принципом «єдиного вікна»;
- ▶ створення відділів (секторів) із питань соціального захисту населення;
- ▶ введення у штат фахівця з соціальної роботи, який працюватиме на відділених старостинських округах;
- ▶ захист прав дітей;
- ▶ міжвідомча взаємодія та співробітництво ТГ;
- ▶ надання соціальних послуг і створення власних установ відповідного профілю тощо.

Інформація про чинні структурні підрозділи з питань соціального захисту населення у 52 ТГ Миколаївської області наведена в Таблиці 1.4.2.

¹¹ Наказ Мінсоцполітики від 31.08.2023 № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text>.

Таблиця 1.4.2. Інформація про чинні структурні підрозділи з питань соціального захисту населення у ТГ Миколаївської області

№ 3/П	Назва ТГ	Створено сектор із питань соціального захисту населення	Створено відділ із питань соціального захисту	Створено управління з питань соціального захисту	Виконує обов'язки з питань соціального захисту спеціаліст структурного підрозділу / виконкому
1.	Арбузинська селищна		1		
2.	Баштанська міська		1		
3.	Березанська селищна	-	1	-	-
4.	Березнегуватська селищна	1			
5.	Благодатненська сільська		1		
6.	Братська селищна	-	1	-	-
7.	Бузька сільська	-	1	-	-
8.	Веселинівська селищна		1		
9.	Веснянська селищна	-	1	-	-
10.	Вільнозапорізька сільська	-	1	-	-
11.	Вознесенська міська	-		1	-
12.	Володимирівська сільська		1		
13.	Воскресенська селищна		1		
14.	Врадіївська селищна	-	1	-	-
15.	Галицинівська сільська		1		
16.	Горохівська сільська		1		
17.	Доманівська селищна	-	1	-	-
18.	Дорошівська сільська		1	-	-
19.	Єланецька селищна	-	1	-	-
20.	Інгульська сільська	-	1	-	-
21.	Казанківська селищна		1	-	-
22.	Кам'яномостівська селищна		1		
23.	Коблівська сільська		1		
24.	Костянтинівська сільська		1		
25.	Кривоозерська селищна	-	1	-	-
26.	Куцурубська сільська		1	-	-
27.	Мигіївська сільська	-	1	-	-
28.	Миколаївська міська			1 (департамент)	

№ З/П	Назва ТГ	Створено сектор із питань соціального захисту населення	Створено відділ із питань соціального захисту	Створено управління з питань соціального захисту	Виконує обов'язки з питань соціального захисту спеціаліст структурного підрозділу / виконкому
29.	Мішково-Погорілівська сільська	-	1	-	
30.	Мостівська сільська	-	1	-	-
31.	Нечаянська сільська	-	1	-	
32.	Новобузька міська	-	1	-	-
33.	Новомар'ївська сільська	-	1		-
34.	Новоодеська міська	-	-	1	-
35.	Олександрівська селищна	-	1	-	
36.	Ольшанська селищна		1		
37.	Очаківська міська	-	-	1	-
38.	Первомайська міська	-	-	1	
39.	Первомайська селищна	-	1	-	
40.	Прибужанівська сільська		1	-	-
41.	Прибузька сільська		1		
42.	Привільненська сільська	-	1	-	-
43.	Радсадівська селищна	-	1		-
44.	Синюхинобрідська сільська		1		
45.	Снігурівська міська		1		
46.	Софіївська сільська		1		
47.	Степівська сільська		1		
48.	Сухоеланецька сільська		1		
49.	Чорноморська сільська	-	1	-	-
50.	Шевченківська сільська		1		
51.	Широківська селищна		1		
52.	Южноукраїнська міська	-	-	1	-
УСЬОГО:		1	45	6	0

За результатами аналізу, 16 ТГ Миколаївської області (Арбузинська, Баштанська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська) відповіді з цього питання не надали — вони виділені в таблиці іншим кольором.

Однак, за інформацією Департаменту соціального захисту населення та проведеного аналізу (Табл. 1.4.2), встановлено, що у:

- ✓ **п'яти ТГ** Миколаївської області (*Вознесенська, Новоодеська, Очаківська, Первомайська міська, Южноукраїнська*) створені **управління** соціального захисту населення,
- ✓ **одній ТГ** (Миколаївська міська) — **департамент** соціального захисту населення,
- ✓ **45 ТГ** Миколаївської області створені **відділи** соціального захисту населення,
- ✓ **одній ТГ** (Березнегуватській) створений **сектор** із питань соціального захисту населення.

Водночас аналіз установив, що в більшості ТГ Миколаївської області у структурних підрозділах з питань соціального захисту населення спеціалісти (1–2 особи) обіймають функції стосовно розвитку соціальних послуг у ТГ, **що не відповідає вимогам, визначеним чинними нормами законодавства**¹².

Окрім того, **тільки в 15 ТГ (29 %) Миколаївської області** (*Веснянська, Вільнозапорізька, Вознесенська, Врадіївська, Єланецька, Інгульська, Казанківська, Кривоозерська, Мостівська, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська, Первомайська, Радсадівська, Чорноморська*) **затверджений план діяльності структурного підрозділу як уповноваженого органу, що реалізує політику у сфері організації соціальних послуг у ТГ, на середньостроковий період (звітний і два наступних роки), у 37 ТГ (71 %) — не затверджений** (див. Рис. 1.4.2).

План діяльності структурного підрозділу не затверджений у таких ТГ:

Арбузинська, Баштанська, Березанська, Березнегуватська, Благодатненська, Братська, Бузька, Веселинівська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Доманівська, Дорошівська, Кам'яномостівська, Коблівська, Костянтинівська, Куцурубська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Нечаянська, Новобузька, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська, Прибужанівська, Прибузька, Привільненська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоєланецька, Шевченківська, Широківська, Южноукраїнська.

Водночас за результатами аналізу, встановлена відсутність у штаті структурних підрозділів із питань соціального захисту населення виконавчого органу сільських, селищних, міських радах посади соціального менеджера¹³.

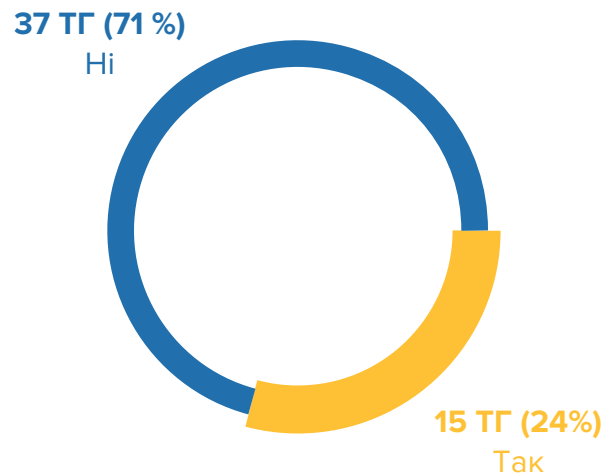

Рисунок 1.4.2. Інформація про затвердження плану діяльності структурного підрозділу як уповноваженого органу, що реалізує політику у сфері організації соціальних послуг у ТГ, на середньостроковий період (звітний і два наступні роки)

12 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text>.

13 Наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text>.

Окрім того, за результатами аналізу встановлено, що **в 32 ТГ Миколаївської області не запроваджені механізми створення й функціонування інтегрованої моделі надання соціальних послуг**, яка має забезпечуватися фахівцями з соціальної роботи¹⁴ (див. Табл. 1.4.3).

Таблиця 1.4.3. Інформація щодо фахівців із соціальної роботи, які працюють на віддалених робочих місцях

№	Назва ТГ	Загальна кількість населення ТГ (осіб)	Фахівці з соціальної роботи, які працюють на відділених робочих місцях	Норма забезпеченості ТГ фахівцями з соціальної роботи
1.	Арбузинська селищна	10 258	0	<p>У сільській місцевості — один штатний працівник на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • один або декілька населених пунктів, які входять до складу ТГ, із чисельністю населення від двох до чотирьох тисяч жителів (у разі відстані між населеними пунктами до 15 км); • декілька населених пунктів, що входять до складу ТГ, із чисельністю населення не більше ніж дві тисячі жителів (у разі відстані між населеними пунктами не більше ніж 30 км, за наявності громадського транспортного сполучення чи закріпленого за фахівцем із соціальної роботи транспортного засобу); • один населений пункт, який входить до складу ТГ, у гірській місцевості (незалежно від чисельності населення). <p>У містах — один штатний працівник на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 тисяч жителів у містах із населенням понад 200 тисяч; • п'ять-сім тисяч жителів у містах із населенням від 50 до 200 тисяч; • п'ять тисяч жителів у містах із населенням менше ніж 50 тисяч та у приватному секторі.
2.	Баштанська міська	21 612	1	
3.	Березанська селищна	13 500	0	
4.	Березнегуватська селищна	14 800	0	
5.	Благодатненська сільська	5 200	3	
6.	Братська селищна	11 962	1	
7.	Бузька сільська	5 606	3	
8.	Веселинівська селищна	18 500	11	
9.	Веснянська селищна	10 052	6	
10.	Вільнозапорізька сільська	5 544	4	
11.	Вознесенська міська	35 800	0	
12.	Володимирівська сільська	3 617	0	
13.	Воскресенська селищна	15 300	0	
14.	Врадіївська селищна	16 900	4	
15.	Галицинівська сільська	6 300	0	
16.	Горохівська сільська	4 904	0	
17.	Доманівська селищна	14 850	0	
18.	Дорошівська сільська	5 295	0	
19.	Єланецька селищна	14 600	0	
20.	Інгульська сільська	7 169	0	
21.	Казанківська селищна	15 500	0	
22.	Кам'яномостівська селищна	7 316	5	
23.	Коблівська сільська	8 032	5	
24.	Костянтинівська сільська	9 531	0	

14 Там же.

№	Назва ТГ	Загальна кількість населення ТГ (осіб)	Фахівці з соціальної роботи, які працюють на відділених робочих місцях	Норма забезпеченості ТГ фахівцями з соціальної роботи
25.	Кривоозерська селищна	22 781	0	
26.	Куцурубська сільська	7 857	0	
27.	Мигіївська сільська	9 000	3	
28.	Миколаївська міська	465 516	0	
29.	Мішково-Погорілівська сільська	8 300	1	
30.	Мостівська сільська	3 636	0	
31.	Нечаянська сільська	4 451	0	
32.	Новобузька міська	18 078	0	
33.	Новомар'ївська сільська	3 900	0	
34.	Новоодеська міська	16 400	6	
35.	Олександрівська селищна	10 480	2	
36.	Ольшанська селищна	8 348	0	
37.	Очаківська міська	15 448	0	
38.	Первомайська міська	64 200	0	
39.	Первомайська селищна	4 960	0	
40.	Прибужанівська сільська	7 430	5	
41.	Прибузька сільська	5 354	0	
42.	Привільненська сільська	5 022	0	
43.	Радсадівська селищна	4 237	0	
44.	Синюхинобрідська сільська	6 011	6	
45.	Снігурівська міська	14,969	0	
46.	Софіївська сільська	4 150	0	
47.	Степівська сільська	9 154	5	
48.	Сухоеланецька сільська	4 036	0	
49.	Чорноморська сільська	8 700	0	
50.	Шевченківська сільська	10 795	7	
51.	Широківська селищна	1 732	1	
52.	Южноукраїнська міська	41 120	6	
УСЬОГО:		1 032 401	85	

Служби у справах дітей створені у 51 ТГ Миколаївської області. У Чорноморській ТГ служба у справах дітей не створена, окремі питання щодо захисту прав дітей покладені на фахівчиню, яка входить до складу управління освіти та гуманітарних питань міської ради. Питання обліку дітей, ухвалення рішення щодо захисту прав дітей покладені на фахівців Миколаївської районної державної адміністрації, що не відповідає нормам чинного законодавства¹⁵.

Комісії з питань захисту прав дітей створені при кожній із 51 служби у справах дітей.

Модель адміністрування надання соціальних послуг за принципом «єдиного вікна» передбачає створення ЦНАП у ТГ з організацією приймання жителів за місцем їхнього проживання, зокрема у ЦНАП, і документів у старостинських округах, зокрема у сфері надання соціальних послуг.

Відповідно до аналізу **тільки в семи ТГ Миколаївської області** (Вознесенська, Чорноморська, Врадіївська, Веселинівська, Мостівська, Мішково-Погорілівська, Куцурубська) **наявна адміністративна послуга ухвалення рішення щодо надання соціальних послуг, а в 45 ТГ Миколаївської області** (Арбузинська, Баштанська, Березанська, Березнегуватська, Благодатненська, Братська, Бузька, Веснянська, Вільнозапорізька, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горхівська, Доманівська, Дорошівська, Єланецька, Інгульська, Казанківська, Кам'яномостівська, Коблівська, Костянтинівська, Кривоозерська, Мигіївська, Миколаївська, Нечаянська, Новобузька, Новомар'ївська, Новоодеська, Олександрівська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська, Первомайська, Прибужанівська, Прибузька, Привільненська, Радсадівська, Синюхиноблідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоєланецька, Шевченківська, Широківська, Южноукраїнська) **зазначена вище адміністративна послуга відсутня.**

Більшість ЦНАП у ТГ Миколаївської області не надають адміністративні послуги призначення компенсації за догляд фізичній особі, яка надає соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на професійній основі.

Ефективна модель адміністрування соціальних послуг у ТГ Миколаївської області має передбачати цілісну систему управління з забезпеченням якісного виконання функцій планування, організації, моніторингу та контролю, зокрема системи надання соціальних послуг. Забезпечення інтегрованого підходу до стратегічного планування має стати однією зі **складових моделі адміністрування соціальних послуг населенню за принципом «єдиного вікна» у сфері надання соціальних послуг у ТГ Миколаївської області.** Для якісного планування соціальних послуг населенню ТГ Миколаївської області потрібно досліджувати поточну ситуацію у громадах та ідентифікувати всі групи впливу, ключових гравців у сфері надання соціальних послуг.

Під час ознайомлення з інформаційними технологіями й офісними програмами ТГ Миколаївської області була виявлена єдина практика автоматизації процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення. Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» (ПК «ІС «Соціальна громада») — це клієнт-серверний вебдодаток, розроблений для наближення адміністративних послуг соціального характеру до жителів ТГ. Програмний комплекс може забезпечити приймання первинних документів від громадян в ОТГ за місцем їхнього проживання й передавати їх в електронному вигляді управлінням соціального захисту.

До програмного комплексу підключені всі 52 ТГ Миколаївської області, зокрема віддалені старостати та ЦНАПи, а також управління соціального захисту населення.

¹⁵ Наказ Мінсоцполітики від 31 серпня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text>.

У програмному комплексі приймають звернення громадян для призначення соціальних допомог, пільг і субсидій. Також із квітня 2023 року у програмному комплексі здійснюється призначення й виплата компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2021 року № 859.

За результатами аналізу встановлено, що Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг здебільшого проводять структурні підрозділи соціального захисту населення.

У 26 ТГ (50 %) Миколаївської області (Баштанська, Березанська, Благодатненська, Братська, Бузька, Веселинівська, Веснянська, Вознесенська, Вільнозапорізька, Врадіївська, Єланецька, Інгульська, Казанківська, Коблівська, Кривоозерська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Мостівська, Новобузька, Новомар'ївська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Прибужанівська, Чорноморська, Южноукраїнська) **ведуть Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг, у дев'яти ТГ (17 %) Миколаївської області** (Березнегуватська, Дорошівська, Доманівська, Куцурубська, Нечаянська, Первомайська, Привільненська, Радсадівська, Прибузька) **Реєстру немає** (див. Рис. 1.4.3).

17 ТГ (33 %) Миколаївської області (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Олександрівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська) **відповіді з цього питання не надали.**

Водночас на сайті Інформаційно-обчислювального центру Мінсоцполітики¹⁶ зазначено, що в Миколаївській області є **36 реєстраторів** надавачів соціальних послуг, а в **16 ТГ** (Веснянська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Дорошівська, Інгульська, Казанківська, Костянтинівська, Мостівська, Новомар'ївська, Первомайська селищна, Привільненська, Радсадівська, Степівська, Сухоеланецька, Широківська) ТГ — **такі реєстратори відсутні.**

Проаналізований перелік надавачів соціальних послуг, внесених до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг (див. Рис. 1.4.4).

Рисунок 1.4.3. Інформація щодо суб'єктів ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг

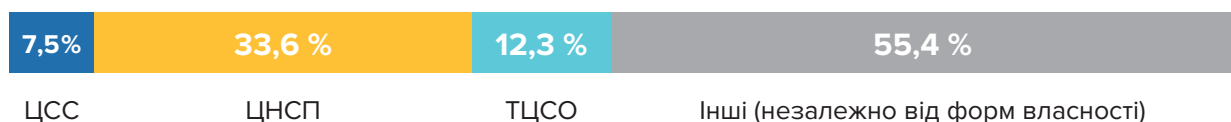

Рисунок 1.4.4. Інформація щодо переліку надавачів соціальних послуг, внесених до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг

16 Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики. — Режим доступу: <https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/>.

Аналіз установив, що в Реєстрі¹⁷ зареєстровані **128 надавачів соціальних послуг**, які функціонують у ТГ Миколаївської області, з них **63** заклади комунальної форми власності; **37** — благодійних, громадських організацій, ФОП, ТОВ; **20** — філії центрів зайнятості.

Визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах проводиться з метою отримання об'єктивних даних (кількісних та якісних), необхідних для ухвалення управлінських рішень щодо забезпечення розвитку на території відповідної ТГ системи надання соціальних послуг, що функціонує на засадах безбар'єрності, безперервності, послідовності надання соціальних послуг та їх різноманітності¹⁸.

За результатами дослідження встановлено, **що лише в 16 ТГ (31 %) Миколаївської області** (Березанська, Бузька, Баштанська, Веселинівська, Вільнозапорізька, Вознесенська, Врадіївська, Дорошівська, Коблівська, Мостівська, Новобузька, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська, Радсадівська, Чорноморська) **затверджений Порядок визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах**, що повністю відповідає вимогам законодавства¹⁹, **у 19 ТГ (36 %) Миколаївської області — Порядок визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах відсутній** (див. Рис. 1.4.5).

17 ТГ (33 %) Миколаївської області (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Олександрівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська) **відповіді на це запитання не надали**.

Не затверджений Порядок визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах:

Березнегуватська, Благодатнецька, Братська, Вільнозапорізька, Доманівська, Інгульська, Казанківська, Кривоозерська, Куцурубська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Мостівська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Прибузька, Первомайська, Прибужанівська, Привільненська.

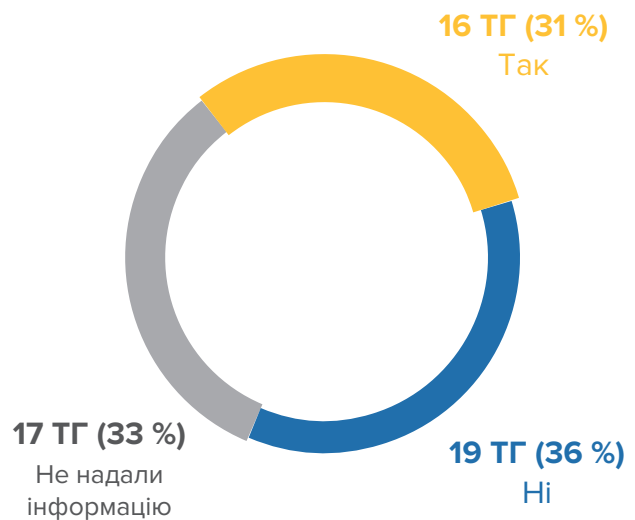

Рисунок 1.4.5. Інформація щодо аналізу затвердження Порядку визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах

Водночас **у 17 ТГ Миколаївської області** затверджені робочі групи з визначення потреб населення ТГ і розвитку соціальних послуг ТГ відповідно до законодавства²⁰, **у 18 ТГ Миколаївської області не затверджені** робочі групи з визначення потреб населення ТГ і розвитку соціальних послуг (див. Рис. 1.4.6).

17 Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики. — Режим доступу: <https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/>.

18 Наказ Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-23#Text>.

19 Там же.

20 Наказ Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах». — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-23#Text>.

Не затверджені робочі групи з визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах:

Березнегуватська, Братська, Вільнозапорізька, Доманівська, Інгульська, Казанківська, Кривоозерська, Куцурубська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Мостівська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська, Прибужанівська, Прибузька, Привільненська.

17 ТГ Миколаївської області (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Олександрівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська) **відповіди з цього питання не надали.**

Аналіз установив, що в більшості ТГ Миколаївської області під час визначення пріоритетів для організації надання соціальних послуг є нестача досвіду й навичок щодо визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах, що є обмежувальним фактором планування заходів стосовно організації та надання соціальних послуг населенню ТГ Миколаївської області, які мають охоплювати прогностичні та програмні документи соціально-економічного розвитку ТГ (стратегія розвитку ТГ, програма соціально-економічного розвитку, місцеві й регіональні цільові програми тощо).

До потенційних надавачів соціальних послуг у ТГ Миколаївської області можна віднести комунальні заклади / установи, громадські організації, профільних фахівців, які працюють у медичних закладах і закладах освіти, фізичних осіб-підприємців, задіяних у системі надання соціальних послуг. Проте за результатами аналізу встановлено, що зазначені ресурси є дуже обмеженими й у ТГ Миколаївської області використовуються нерівномірно.

У Миколаївській області функціонує:

- 10 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- 27 центрів надання соціальних послуг;
- чотири міські і три селищні центри соціальних служб;
- обласний центр обліку бездомних осіб;
- міський центр реінтеграції бездомних осіб;
- БО «Миколаївський центр соціальної реабілітації «Відновлення».

У сфері управління Департаменту соціального захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації функціонують:

- 10 будинків-інтернатів, із них два геріатричні пансіонати; сім психоневрологічних інтернатів; один дитячий будинок-інтернат;
- обласний центр соціальних служб;

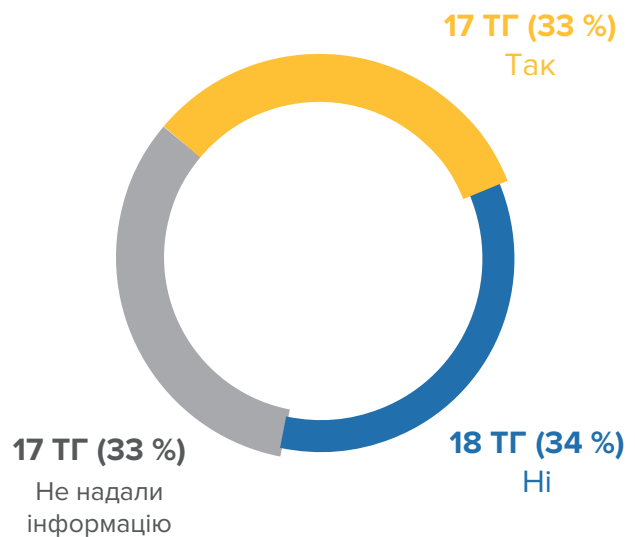

Рисунок 1.4.6. Інформація щодо створення робочих груп із визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах

- обласний центр соціально-психологічної допомоги;
- обласний центр соціально-психологічної реабілітації.

ТГ Миколаївської області постійно потрібно відслідковувати можливості для якісної організації та планування соціальних послуг у ТГ, оперативно реагувати на ці можливості й перетворювати їх на сильні сторони. Тому для ТГ Миколаївської області перспективним є **міжвідомча взаємодія та співробітництво**, які передбачають об'єднання ресурсів задля досягнення цілей, які складно реалізувати поодиночі²¹.

За результатами аналізу встановлено, що **в 16 ТГ (31 %) Миколаївської області** (Березанська, Веснянська, Веселинівська, Вільнозапорізька, Вознесенська, Врадіївська, Казанківська, Коблівська, Мішково-Погорілівська, Мостівська, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська, Первомайська, Радсадівська, Чорноморська) є **затверджений Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг, у 19 ТГ (36 %) — відсутній** (див. Рис. 1.4.7).

Не затверджували Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг ТГ:

Березнегуватська, Баштанська, Бузька, Благодатнецька, Братська, Дорошівська, Доманівська, Єланецька, Інгульська, Кривоозерська, Куцурубська, Мигіївська, Новоодеська, Очаківська, Прибузька, Первомайська, Прибужанівська, Привільненська, Южноукраїнська.

17 ТГ (33 %) Миколаївської області (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Олександрівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська) **відповіді з цього питання не надали**.

За результатами аналізу встановлено, що договори про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг **укладені в 13 ТГ (25 %) Миколаївської області** (Березанська, Братська, Вільнозапорізька, Вознесенська, Дорошівська, Інгульська, Коблівська, Мигіївська, Мостівська, Новобузька, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська). Водночас **у 23 ТГ (44 %) відсутні укладені договори про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг** (див. Рис. 1.4.8).

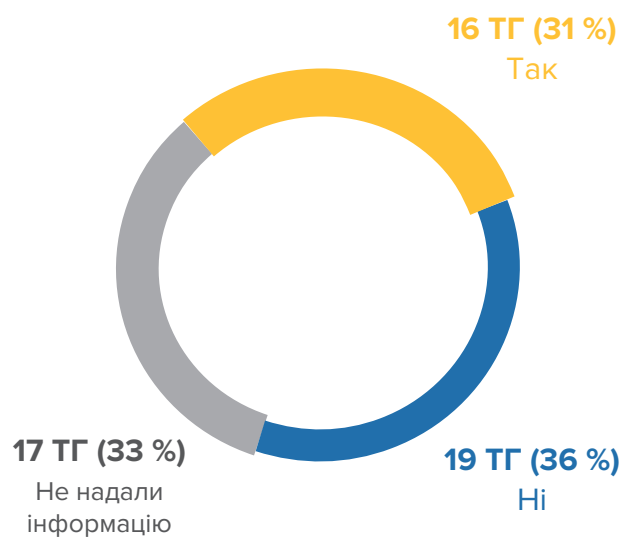

Рисунок 1.4.7. Інформація щодо затвердження Порядку міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг ТГ

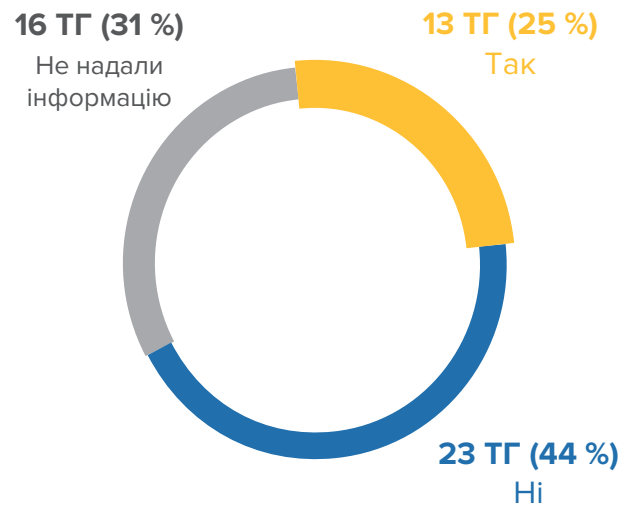

Рисунок 1.4.8. Інформація про укладення договорів про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг

21 Закон України «Про соціальні послуги».

16 ТГ (31 %) Миколаївської області (Арбузинська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Кам'яномостівська, Костянтинівська, Миколаївська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Шевченківська, Широківська, Южноукраїнська) відповіді з цього питання не надали.

Не укладені договори про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг:

Березнегуватська, Бузька, Баштанська, Благодатнецька, Веселинівська, Веснянська, Врадівська, Доманівська, Єланецька, Казанківська, Кривоозерська, Куцурубська, Мішково-Первомайська, Погорілівська, Нечаянська, Новоодеська, Очаківська, Первомайська, Прибужанівська, Привільненська, Прибузька, Радсадівська, Чорноморська.

Укладання договорів про співробітництво ТГ у сфері надання соціальних послуг у 13 ТГ Миколаївської області — це позитивний результат у співробітництві з метою розвитку системи соціальних послуг. Рекомендовані можливості механізму співробітництва представлені в Таблиці 1.4.4.

Таблиця 1.4.4. Управління у сфері соціальних послуг у різних формах співробітництва ТГ

Форми співробітництва ТГ	Зміст співробітництва ТГ
Делегування виконання завдань із передачею відповідних ресурсів	Організація автоматизованого обміну інформацією та інформування населення; ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг; утворення спільної архівної установи з передачею відповідних ресурсів на її утримання
Реалізація спільних проєктів	Фінансування професійної перепідготовки й підвищення кваліфікації спеціалістів з організації та надання соціальних послуг; здійснення супервізії; спільне фінансування (утримання) підприємств комунальної форми власності
Спільне фінансування (утримання) установ та організацій комунальної форми власності — інфраструктурних об'єктів	Спільне фінансування (утримання) центру надання адміністративних послуг; створення закладів надання послуг (центри надання соціальних послуг, територіальні центри соціального обслуговування та їх відділення) тощо
Утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій — спільних інфраструктурних об'єктів	Створення закладів надання комплексних послуг (підтриманого проживання, раннього втручання, психолого-соціальної підтримки, розбудови життєстійкості, паліативного догляду тощо)
Утворення спільного органу управління для виконання визначених законом повноважень — як окремий виконавчий орган або у складі виконавчого органу одного з суб'єктів співробітництва (як структурний підрозділ — департамент, відділ, управління, бюро, агенція тощо)	Створення структур соціального захисту населення відділів надання соціальних послуг; служб у справах дітей, відділів / секторів / фахівців по роботі з сім'ями, дітьми та молоддю); введення до штату центрів надання соціальних послуг ТГ посади фахівця з соціальної роботи

Різні форми співробітництва ТГ взаємопов'язані між собою, оскільки надання конкретних соціальних послуг забезпечується силами окремих елементів цілісної системи.

До надання соціальних послуг залучені надавачі недержавного сектору, зокрема шляхом державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних проєктів тощо.

Для цього можуть застосовуватися процедури закупівель, передбачені Законом України «Про публічні закупівлі», конкурси соціальних проєктів, соціальних програм відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1049 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 року № 194), а також соціальне замовлення згідно з Порядком надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 450.

Інформація щодо впровадження механізмів державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних проєктів у ТГ Миколаївської області відображена в Таблиці 1.4.5.

Таблиця 1.4.5. Впровадження механізмів публічних закупівель, державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних проєктів у ТГ Миколаївської області

Впроваджено конкурс програм / проєктів у двох ТГ	Впроваджено механізм державно-приватного партнерства в одній ТГ	Впроваджено механізм публічних закупівель у трьох ТГ
Врадіївська Вознесенська	Вознесенська	Олександрівська Ольшанська Новоодеська

Інформація з Таблиці 1.4.5. демонструє, що, попри затверджену нормативно-правову базу, практика здійснення механізмів залучення недержавних надавачів до системи надання соціальних послуг у ТГ Миколаївської області здійснюється дуже повільно, що впливає на розвиток ринку надавачів соціальних послуг. Механізм соціального замовлення не застосовується.

Важливість забезпечення розвитку системи соціальних послуг на рівні ТГ Миколаївської області підкреслена:

- повноваженнями органів місцевого самоврядування щодо забезпечення надання базових соціальних послуг населенню, що закріплені законодавчо;
- забезпеченням надання соціальних послуг особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, — захист їхніх прав збільшує довіру до органів місцевого самоврядування;
- наданням доступних базових соціальних і комплексних послуг, які прямо впливають на якість життя всіх жителів ТГ, підвищуючи соціальне благополуччя й безпеку населення.

Висновки

ТГ Миколаївської області, беззаперечно, потребують удосконалення знань і навичок для ефективного управління сферою надання соціальних послуг і використання можливостей, які надає децентралізована система управління.

Виконання власних повноважень у сфері соціального захисту населення, надання соціальних послуг не відповідають рекомендованій Мінсоцполітики моделі організаційної структури (наказ Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності ТГ у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»).

Нагальними є питання кадрового забезпечення системи соціальних послуг. Переважна більшість ТГ Миколаївської області потребує фахівців із соціальної роботи, зокрема на відділених робочих місцях.

Відсутність інтегрованого підходу до стратегічного планування як однієї зі складових моделей управління й адміністрування соціальних послуг населенню ТГ Миколаївської області.

Потребують вдосконалення знань і навичок посадові особи органів місцевого самоврядування, фахівці структурних підрозділів із питань соціального захисту населення, служб у справах дітей, керівники надавачів соціальних послуг ТГ Миколаївської області для ефективного управління сферою соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг.

Серед 52 ТГ Миколаївської області не поширена практика автоматизації процесів оброблення й передавання документів заявників із питань соціального захисту населення від старостинських округів. Навички персоналу щодо використання інформаційних технологій та офісних програм є базовими серед ТГ Миколаївської області.

Не впроваджуються механізми державно-приватного партнерства, соціального замовлення, конкурсу соціальних програм / проєктів, публічних закупівель. Є потреба залучення недержавних надавачів до системи надання соціальних послуг, а також розвитку механізмів міжвідомчої взаємодії та співробітництва у ТГ Миколаївської області, які передбачають об'єднання ресурсів задля досягнення цілей, які складно реалізувати поодиночі.

1.5. Аналіз забезпечення базовими та спеціалізованими соціальними послугами вразливих груп населення Миколаївської області

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад і рекомендує їм забезпечувати:

надання базових соціальних послуг особам / сім'ям за результатами оцінювання потреб особи / сім'ї, заходи з надання інших соціальних послуг особам / сім'ям шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг державного / комунального сектору та/або залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору (шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо), та/або на умовах договору з іншими органами місцевого самоврядування.

Базовий перелік соціальних послуг визначає Закон України «Про соціальні послуги». Перелік соціальних послуг, що надаються особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначає Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Нині перелік базових соціальних послуг значно розширено та доповнено. Відповідно до затвердженого нового Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади в соціальних послугах (наказ Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н) визначені 24 базові соціальні послуги і 14 інших соціальних послуг (див. Рис. 1.5.1).

Для проведення соціальної роботи й надання соціальних послуг безпосередньо у ТГ Мінсоцполітики (наказ від 31 липня 2023 року № 263 «Про затвердження методичних рекомендацій з організації діяльності ТГ у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей») рекомендує створювати надавачів соціальних послуг (комунальні заклади), наприклад:

Центр надання соціальних послуг — для надання соціальних послуг різним групам особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі — ЦНСП);

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) — для надання соціальних послуг особам старшого віку, особам з інвалідністю (далі — ТЦСО);

Центр соціальних служб — для надання сімейно-орієнтованих соціальних послуг (далі — ЦСС).

Аналіз мережі надавачів соціальних послуг у ТГ Миколаївської області показав, що **у 16 з 52 ТГ області взагалі відсутні надавачі соціальних послуг**, зокрема у Воскресенській, Горохівській, Інгульській, Костянтинівській, Привільнянській, Широківській, Дорошівській, Мостівській, Веснянській, Нечаянській, Галіцинівській, Первомайській селищній, Радсадівській, Сухоеланецькій, Чорноморській, Новомар'ївській ТГ.

У Воскресенській, Костянтинівській, Мостівській і Чорноморській ТГ **соціальні послуги надають уповноважені органи місцевого самоврядування**, що суперечить нормам законодавства.

У Новомар'ївській ТГ соціальні послуги надає ЦНСП Братської ТГ.

Перелік базових соціальних послуг (усього 24 послуги):	Перелік інших спеціалізованих соціальних послуг (усього 14 послуг):
1. Догляд удома	1. Консультативний кризовий телефон
2. Денний догляд	2. Нічний притулок
3. Підтримане проживання	3. Короткотермінове проживання
4. Соціальний супровід	4. Соціально-трудова адаптація
5. Соціальна адаптація	5. Стаціонарний догляд
6. Соціальна інтеграція та реінтеграція	6. Паліативний догляд
7. Надання притулку	7. Персональний асистент
8. Кризове та екстрене втручання	8. Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями
9. Догляд і виховання в умовах, наближених до сімейних	9. Соціально-психологічна реабілітація
10. Консультування	10. Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів і психотропних речовин
11. Інформування	11. Соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю
12. Представництво інтересів	12. Тимчасовий відпочинок батьків, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю
13. Посередництво	13. Тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю
14. Медіація	14. Транспортні послуги
15. Натуральна допомога	
16. Соціальна профілактика	
17. Переклад жестовою мовою	
18. Соціальний супровід під час інклюзивного навчання	
19. Соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	
20. Фізичний супровід осіб з інвалідністю	
21. Соціальний супровід сімей у складних життєвих обставинах	
22. Послуга соціального супроводу сімей, у яких виховують дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	
23. Денний догляд дітей з інвалідністю транзитного проживання / навчальна квартира	

Рисунок 1.5.1. Загальний перелік соціальних послуг

У Братській, Коблевській, Кривоозерській, Куцурубській, Очаківській, Софіївській ТГ створені лише ТЦСО — для надання соціальних послуг особам старшого віку, особам з інвалідністю.

Детальніший аналіз показав, що у 36 ТГ (69 %) створені та функціонують комунальні надавачі соціальних послуг (див. Табл. 1.5.1).

Таблиця 1.5.1. Стан забезпечення ТГ Миколаївської області надавачами соціальних послуг

№	Назва ТГ	Назва надавача соціальних послуг
1.	Арбузинська	ТЦСО ЦСС Центр комплексної реабілітації дітей
2.	Баштанська	ЦНСП
3.	Березанська	ЦНСП ЦСС
4.	Березнегуватська	ЦНСП
5.	Благодатненська	ЦНСП
6.	Братська	ТЦСО ЦСС
7.	Бузька	ЦНСП
8.	Веселинівська	ЦНСП
9.	Веснянська	Відсутній надавач
10.	Вільнозапорізька	ЦНСП
11.	Вознесенська	ЦНСП
12.	Володимирівська	ЦНСП
13.	Воскресенська	Відсутній надавач. Послуги надає Відділ соціального захисту
14.	Врадіївська	ЦНСП
15.	Галицинівська	Відсутній надавач
16.	Горохівська	Відсутній надавач
17.	Доманівська	ЦНСП
18.	Дорошівська	Відсутній надавач
19.	Єланецька	ЦНСП
20.	Інгульська	Відсутній надавач
21.	Казанківська	ЦНСП
22.	Кам'яномостівська	ЦНСП
23.	Коблівська	ЦНСП
24.	Костянтинівська	Відсутній надавач. Послуги надає Відділ соціального захисту
25.	Кривоозерська	ТЦСО
26.	Куцурубська	ТЦСО

№	Назва ТГ	Назва надавача соціальних послуг
27.	Мигіївська	ЦНСП
28.	Миколаївська	ЦСС ТЦСО Геріатричний будинок
29.	Мішково-Погорілівська	ЦНСП
30.	Мостівська	Відсутній надавач. Послуги надає Відділ соціального захисту
31.	Нечаянська	Відсутній надавач
32.	Новобузька	ЦНСП ЦСС
33.	Новомар'ївська	Відсутній надавач. Послуги надає ЦНСП Братської ТГ
34.	Новоодеська	ЦНСП
35.	Олександрівська	ЦНСП
36.	Ольшанська	ЦНСП
37.	Очаківська	ЦНСС
38.	Первомайська міська	ТЦСО ЦСС Центр комплексної реабілітації дітей
39.	Первомайська селищна	Відсутній надавач
40.	Прибужанівська	ЦНСП
41.	Прибузька	ЦНСП
42.	Привільненська	Відсутній надавач
43.	Радсадівська	Відсутній надавач
44.	Синюхинобрідська	ЦНСП
45.	Снігурівська	ЦНСП
46.	Софіївська	ТЦСО
47.	Степівська	ЦНСП
48.	Сухоеланецька	Відсутній надавач
49.	Чорноморська	Відсутній надавач. Послуги надає Відділ реєстрації та соціального захисту населення
50.	Шевченківська	ЦНСП
51.	Широківська	Відсутній надавач
52.	Южноукраїнська	ЦНСП

Дані, наведені в Таблиці 1.5.1, свідчать, що найбільш поширеним надавачем соціальних послуг у ТГ області є ЦНСП — заклади для надання соціальних послуг різним групам осіб / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Дані, наведені в Таблиці 1.5.1, також демонструють, що:

- ✓ у **33 ТГ** по одному надавачу послуг — ЦНСП або ТЦСО;
- ✓ у трьох ТГ по три надавачі послуг — ТЦСО, ЦСС, центри реабілітації;
- ✓ у чотирьох ТГ послуги надають відділи соціального захисту населення;
- ✓ в одній ТГ послуги надає надавач з іншої ТГ;
- ✓ в 11 ТГ послуги не надаються.

Результати опитування у ТГ показали, що соціальні послуги надають у **42 ТГ** області: зазвичай це **базові соціальні послуги**. Розподіл загальної кількості соціальних послуг, які надають у ТГ, зафіксований у Табл. 1.5.2.

Таблиця 1.5.2. Розподіл загальної кількості соціальних послуг, які надаються у ТГ

№	Назва ТГ	Кількість базових соціальних послуг, які надаються у ТГ	Кількість інших соціальних послуг, які надаються у ТГ	Загальна кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ
1.	Арбузинська	7	1	8
2.	Баштанська	8	1	9
3.	Березанська	7	1	8
4.	Березнегуватська	10	2	12
5.	Благодатненська	10	1	11
6.	Братська	4	1	5
7.	Бузька	9	-	9
8.	Веселинівська	10	1	11
9.	Веснянська	3	-	3
10.	Вільнозапорізька	11	-	11
11.	Вознесенська	8	-	8
12.	Володимирівська	4	1	5
13.	Воскресенська	4	-	4
14.	Врадіївська	8	1	9
15.	Галицинівська	2	-	2
16.	Горохівська	2	-	2
17.	Доманівська	4	2	6
18.	Дорошівська	1	-	1
19.	Єланецька	10	1	11
20.	Інгульська	3	-	3
21.	Казанківська	12	2	14
22.	Кам'яномостівська	3	1	4
23.	Коблівська	2	2	4
24.	Костянтинівська	3	-	3
25.	Кривоозерська	11	2	13

№	Назва ТГ	Кількість базових соціальних послуг, які надаються у ТГ	Кількість інших соціальних послуг, які надаються у ТГ	Загальна кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ
26.	Куцурубська	8	2	10
27.	Мигіївська	6	-	6
28.	Миколаївська	11	2	14
29.	Мішково-Погорілівська	8	-	8
30.	Мостівська	1	4	5
31.	Нечаянська	2	-	2
32.	Новобузька	7	-	7
33.	Новомар'ївська	2	-	2
34.	Новоодеська	14	2	16
35.	Олександрівська	13	1	14
36.	Ольшанська	4	1	5
37.	Очаківська	5	-	5
38.	Первомайська міська	10	2	12
39.	Первомайська селищна	2	-	2
40.	Прибужанівська	8	-	8
41.	Прибузька	7	-	7
42.	Привільненська	2	-	2
43.	Радсадівська	2	-	2
44.	Синюхинобрідська	5	-	5
45.	Снігурівська	5	1	6
46.	Софіївська	4	1	5
47.	Степівська	4	-	4
48.	Сухоєланецька	3	-	3
49.	Чорноморська	5	2	7
50.	Шевченківська	12	-	12
51.	Широківська	2	-	2
52.	Южноукраїнська	8	1	9

У таблиці 1.5.2 узагальнені дані, отримані від **52 ТГ** згідно з формою № 3.

Водночас варто зауважити, що інформація від надавачів за формою № 3 щодо даних, зазначених у картках тих же надавачів, а також узагальнених даних, отриманих від Департаменту соціального захисту, невідповідні.

Надавачам соціальних послуг у ТГ потрібно вдосконалити систему обліку наданих соціальних послуг.

За даними надавачів соціальних послуг, у Миколаївській області базові соціальні послуги надають у **52 ТГ**, інші соціальні послуги надають лише у **26 ТГ** області.

Аналіз показав, що значна кількість, 24 ТГ, надають невелику кількість базових соціальних послуг — від однієї до п'яти (див Табл. 1.5.3):

- догляд удома;
- консультування;
- натуральна допомога;
- інформування.

Таблиця 1.5.3. Перелік ТГ, які надають від однієї до п'яти соціальних послуг

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг
1.	Братська	4/1	5	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
2.	Веснянська	3	3	Консультування, натуральна допомога, інформування
3.	Володимирівська	4/1	5	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
4.	Воскресенська	4	4	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування
5.	Галицинівська	2	2	Консультування, інформування
6.	Горохівська	2	2	Консультування, інформування
7.	Дорошівська	1	1	Догляд удома
8.	Ігульська	3	3	Консультування, натуральна допомога, інформування
9.	Кам'яномостівська	3/1	4	Догляд удома, консультування, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, стаціонарний догляд
10.	Коблівська	2/2	4	Догляд удома, натуральна допомога, стаціонарний догляд, транспортні послуги
11.	Костянтинівська	3	3	Консультування, натуральна допомога, інформування
12.	Мостівська	1/4	5	Догляд удома, консультативний кризовий телефон, нічний притулок, короткотермінове проживання, стаціонарний догляд
13.	Нечаянська	2	2	Консультування, інформування
14.	Новомар'ївська	1	1	Догляд удома

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг
15.	Ольшанська	4/1	5	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
16.	Очаківська	5	5	Догляд удома, екстрене (кризове) втручання, консультування, натуральна допомога, інформування
17.	Первомайська сільська	2	2	Консультування, інформування
18.	Привільненська	2	2	Консультування, інформування
19.	Радсадівська	2	2	Консультування, інформування
20.	Синюхинобрідська	5	5	Догляд удома, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, натуральна допомога, інформування
21.	Софіївська	4/1	5	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
22.	Степівська	4	4	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування
23.	Сухоеланецька	3	3	Консультування, натуральна допомога, інформування
24.	Широківська	2	2	Консультування, інформування

Варто зазначити, що 15 ТГ надають від шести до дев'яти соціальних послуг до базових соціальних послуг: догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування (див. Табл. 1.5.4), нові базові й інші спеціалізовані соціальні послуги, зокрема:

- ✓ соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ✓ соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- ✓ соціальна профілактика;
- ✓ супровід під час інклюзивного навчання;
- ✓ транспортні послуги;
- ✓ представництво інтересів;
- ✓ екстрене (кризове) втручання;
- ✓ соціальна адаптація;
- ✓ стаціонарний догляд;
- ✓ догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних.

Таблиця 1.5.4. Перелік ТГ, у яких надається від шести до дев'яти соціальних послуг

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг, які надаються у ТГ
1.	Арбузинська	7/1	8	Догляд удома, денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна адаптація консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
2.	Баштанська	8/1	9	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
3.	Березанська	6/1	7	Догляд удома, консультування, натуральна допомога, інформування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, стаціонарний догляд
4.	Бузька	9	9	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, екстрене (кризове) втручання
5.	Вознесенська	8	8	Догляд удома, денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна адаптація, консультування, натуральна допомога, інформування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування
6.	Врадіївська	8/1	9	Догляд удома, денний догляд дітей з інвалідністю, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, інформування, стаціонарний догляд

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг, які надаються у ТГ
7.	Доманівська	4/2	6	Догляд удома, денний догляд дітей з інвалідністю, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, стаціонарний догляд, транспортні послуги
8.	Мигіївська	6	6	Догляд удома, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, натуральна допомога, інформування
9.	Мішково-Погорлівська	8	8	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування
10.	Новобузька	7	7	Догляд удома, денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна адаптація, консультування, натуральна допомога, інформування
11.	Прибужанівська	8	8	Догляд удома, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, натуральна допомога, інформування
12.	Прибузька	7	7	Догляд удома, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, натуральна допомога, інформування, медіація
13.	Снігурівська	5/1	6	Догляд удома, консультування, представництво інтересів, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
14.	Чорноморська	5/2	7	Догляд удома, денний догляд, консультування, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд, транспортні послуги
15.	Южноукраїнська	8/1	9	Догляд удома, денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна адаптація, консультування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, транспортні послуги

Дані, наведені в Таблиці 1.5.5., демонструють, що у 13 ТГ Миколаївської області запроваджений оптимальний перелік соціальних послуг, що дає змогу ТГ охопити соціальними послугами значну частину вразливих категорій населення відповідно до їхніх потреб.

Таблиця 1.5.5. Перелік ТГ, у яких надається від 10 до 16 соціальних послуг

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг, які надаються у ТГ
1.	Березнегуватська	10/2	12	Догляд удома, Денний догляд, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд, транспортні послуги
2.	Благодатненська	10/1	11	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, медіація, стаціонарний догляд
3.	Веселинівська	10/2	12	Догляд удома, денний догляд, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд, транспортні послуги
4.	Вільнозапорізька	11	11	Догляд удома, денний догляд, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг, які надаються у ТГ
5.	Єланецька	10/1	11	Догляд удома, соціальна адаптація, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд
6.	Казанківська	9/2	11	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд, транспортні послуги
7.	Кривоозерська	11/2	13	Догляд удома, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, медіація, стаціонарний догляд, соціально-психологічна реабілітація
8.	Куцурубська	8/2	10	Догляд удома, екстрене (кризове) втручання, консультування, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, соціально-трудова адаптація, стаціонарний догляд
9.	Миколаївська	11/2	14	Догляд удома, денний догляд, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, надання притулку, консультування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, супровід під час інклюзивного навчання, стаціонарний догляд, транспортні послуги

№	Назва ТГ	Кількість соціальних послуг, які надаються у ТГ (базові / інші)	Загальна кількість	Перелік соціальних послуг, які надаються у ТГ
10.	Новоодеська	14/2	16	Догляд удома, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, інформування, медіація, стаціонарний догляд, транспортні послуги
11.	Олександрівська	13/1	14	Догляд удома, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, медіація, стаціонарний догляд
12.	Первомайська міська	10/2	12	Догляд удома, денний догляд дітей з інвалідністю, соціальна адаптація, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, інформування, стаціонарний догляд, паліативний догляд
13.	Шевченківська	12	12	Догляд удома, денний догляд, підтримане проживання осіб старшого віку, осіб з інвалідністю, соціальна адаптація, екстрене (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних

Аналіз показав, що **11 із 38 соціальних послуг** (24 базові і 14 інших, спеціалізованих), визначених Класифікатором соціальних послуг, затвердженим наказом Мінсоцполітики від 23 червня 2020 року № 429, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 9 липня 2020 року за № 643/34926, не надаються в жодній із 52 ТГ Миколаївської області (див. Рис. 1.5.2).

Базові соціальні послуги, які не надаються	Інші соціальні послуги, які не надаються
1. Підтримане проживання бездомних осіб	1. Персональний асистент
2. Транзитне підтримане проживання	2. Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин
3. Соціальний супровід під час працевлаштування	3. Соціально-психологічна реабілітація осіб з ігровою залежністю
4. Фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальним, сенсорними, фізичними, моторними, психічними й поведінковими порушеннями	4. Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями
5. Переклад жестовою мовою	5. Тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю
	6. Тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, які потребують тривалого лікування

Рисунок 1.5.2. Перелік соціальних послуг, які взагалі не надаються

Показовим для аналізу стану забезпечення населення пілотних ТГ Миколаївської області базовими та іншими, спеціалізованими, соціальними послугами є узагальнені дані щодо кількості ТГ, які надавали соціальні послуги за звітний період (2022 рік), наведені в Таблиці 1.5.3.

Таблиця 1.5.3. Загальна кількість ТГ, які надавали соціальні послуги за звітний період

№	Назва соціальної послуги	Загальна кількість ТГ, які надають такі послуги
Найпоширеніші соціальні послуги		
1.	Консультування	45
2.	Догляд удома	41
3.	Інформування	42
4.	Натуральна допомога	38
5.	Стаціонарний догляд	25

№	Назва соціальної послуги	Загальна кількість ТГ, які надають такі послуги
Менш поширені соціальні послуги		
6.	Соціальна адаптація	19
7.	Представництво інтересів	18
8.	Соціальна профілактика	17
9.	Соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах	17
10.	Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування	12
11.	Екстрене (кризове) втручання	11
Найменш поширені соціальні послуги		
12.	Транспортні послуги	9
13.	Денний догляд	8
14.	Посередництво	7
15.	Денний догляд дітей з інвалідністю	7
16.	Медіація	5
17.	Соціальна інтеграція та реінтеграція	4
18.	Догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних	3
19.	Надання притулку	1
20.	Підтримане проживання осіб старшого віку та осіб з інвалідністю	1
21.	Супровід під час інклюзивного навчання	1
22.	Консультативний кризовий телефон	1
23.	Нічний притулок	1
24.	Короткотермінове проживання	1
25.	Соціально-трудова адаптація	1
26.	Паліативний догляд	1
27.	Соціально-психологічна реабілітація	1
Не надавалися		
28.	Фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальним, сенсорними, фізичними, моторними, психічними й поведінковими порушеннями	-
29.	Переклад жестовою мовою	-
30.	Персональний асистент	-
31.	Соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	-
32.	Соціальний супровід під час працевлаштування та на робочому місці	-

№	Назва соціальної послуги	Загальна кількість ТГ, які надають такі послуги
33.	Підтримане проживання бездомних осіб	-
34.	Транзитне підтримане проживання / навчальна соціальна квартира (будинки)	-
35.	Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	-
36.	Соціально-психологічна реабілітація осіб з ігровою залежністю	-
37.	Тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	-
38.	Тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	-

Дані, наведені в Таблиці 1.5.3, свідчать про те, що **найпоширенішими** з 38 соціальних послуг, які надаються в більшості ТГ, **є такі п'ять:**

- ✓ консультивання;
- ✓ інформування;
- ✓ догляд вдома;
- ✓ натуральна допомога;
- ✓ стаціонарний догляд.

Менш поширеними послугами у ТГ області є такі:

- ▶ соціальна адаптація;
- ▶ представництво інтересів;
- ▶ соціальна профілактика;
- ▶ соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ▶ соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування;
- ▶ екстрене (кризове) втручання.

Аналіз показав, що **дев'ять соціальних послуг надаються лише в одній із ТГ області**, а саме:

- надання притулку;
- підтримане проживання осіб старшого віку та осіб з інвалідністю;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- соціально-трудова адаптація;

- паліативний догляд;
- соціально-психологічна реабілітація.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» соціальні послуги, які надаються в більшості ТГ Миколаївської області (консультування, інформування, натуральна допомога), належать до групи послуг, спрямованих на запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи / сім'ї в такі обставини. Це прості соціальні послуги, які не передбачають надання постійної або систематичної комплексної допомоги.

Враховуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що у ТГ Миколаївської області **надають недостатньо комплексних і комплексних спеціалізованих соціальних послуг, які потребують узгоджених дій фахівців із надання постійної або систематичної комплексної допомоги**, зокрема соціальних послуг із **соціальної підтримки, соціального обслуговування**, спрямованих на подолання особою / сім'єю складних життєвих обставин або мінімізацію негативних наслідків складних життєвих обставин особи / сім'ї, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у ТГ.

Кабінетний аналіз включав і аналіз вразливих груп населення, охоплених соціальними послугами в ТГ. Отримані від ТГ картки надавачів соціальних послуг дали змогу проаналізувати перелік категорій осіб / сімей, яким надаються соціальні послуги у ТГ (див Рис. 1.5.3).

Дані, наведені на Рис. 1.5.3 показують, що лише 13 ТГ області охоплюють соціальними послугами практично всі (від 27 до 33 категорій) вразливі групи населення.

Немає інформації від 17 ТГ стосовно категорій, охоплених соціальними послугами. Це Веснянська, Володимирська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Дорошівська, Інгульська, Костянтинівська, Нечаянська, Новомар'ївська, Первомайська селищна, Привільненська, Радсадівська, Снігурівська, Степівська, Сухоєланецька, Широківська ТГ.

Аналіз категорій осіб / сімей, яким надаються соціальні послуги у ТГ, показав, що більшість надавачів послуг у ТГ надають послуги незначній кількості вразливих груп населення (див. Рис. 1.5.4), зокрема, основні п'ять категорій:

- особи старшого віку,
- ВПО;
- одинокі особи, які потребують допомоги у веденні домашнього господарства;
- одинокі особи, які потребують стороннього догляду;
- повнолітні особи з інвалідністю.

Рисунок 1.5.3. Загальна кількість вразливих категорій населення у ТГ, які отримують соціальні послуги

Рисунок 1.5.4. Загальна кількість ТГ, які охоплюють послугами окремі категорії вразливих груп населення

За результатами даних, наведених на Рис. 1.5.4, більшість ТГ охоплює соціальними послугами лише такі категорії вразливих груп населення (див. Рис. 1.5.5):

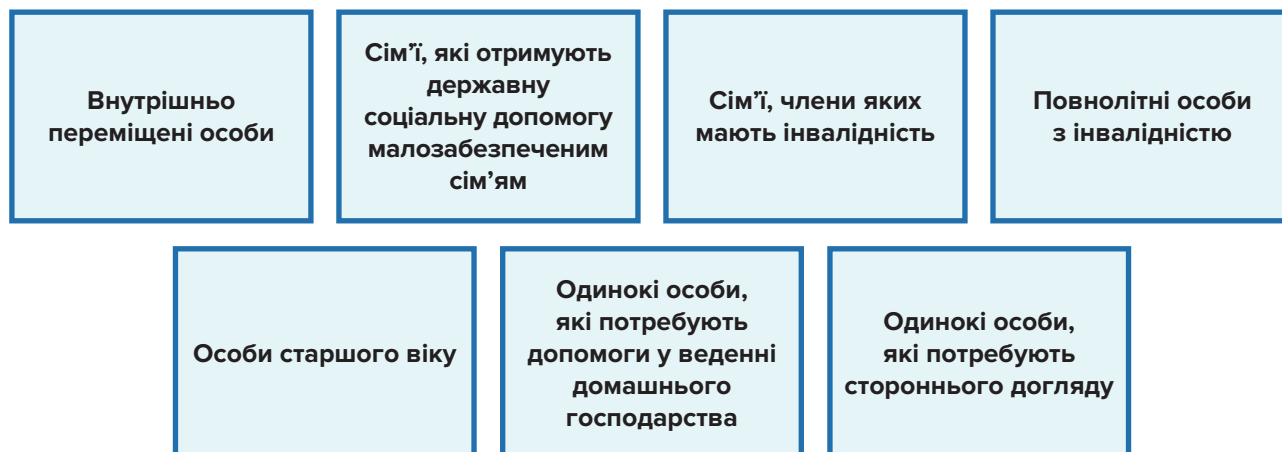

Рисунок 1.5.5. Категорії вразливих груп населення, яких охоплює більшість ТГ

Такий перелік категорій вразливих груп населення свідчить про те, що у ТГ області доступнішими та системнішими є базові соціальні послуги, які надаються особам старшого віку, особам з інвалідністю: догляд удома, натуральна допомога, інформування, консультування.

Аналіз показав, що **найменш охопленими соціальними послугами** в більшості ТГ є такі вразливі групи сімей і дітей:

- ▶ сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні;
- ▶ сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами;
- ▶ сім'ї, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду;
- ▶ сім'ї з дітьми, в яких тривала хвороба батьків перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки;
- ▶ сім'ї, в яких батьків поновлено в батьківських правах;
- ▶ діти, батьки яких (особи, які їх замінюють) ухиляються від виконання своїх обов'язків;
- ▶ сім'ї, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення батьківських прав на підставі рішення суду;
- ▶ особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в ТГ;
- ▶ сім'ї, в яких діти систематично самовільно залишають місце проживання;
- ▶ сім'ї, дітей із яких влаштовано в патронатні сім'ї протягом звітного періоду;
- ▶ сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти.

Низький рівень охоплення соціальними послугами зазначених вище категорій сімей і дітей може свідчити, що у ТГ недостатньо розвинуті сімейно-орієнтовані послуги, спрямовані на вчасне заповнення виникнення складних життєвих обставин. Насамперед це стосується послуг для сімей з дітьми, спрямованих на попередження позбавлення батьківських прав і вилучення дитини із

сім'ї. Не охоплені послугами соціального супроводу всі сім'ї з дітьми у складних життєвих умовах, сімейні форми влаштування дітей. У ТГ практично відсутня послуга догляду й виховання дітей (патронатне виховання).

Аналіз також показав, що практично **не охоплені соціальними послугами** такі категорії населення ТГ області:

- ✗ ВІЛ-інфіковані особи;
- ✗ особи, хворі на туберкульоз;
- ✗ особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин;
- ✗ особи з залежністю від азартних ігор;
- ✗ особи, які вчинили домашнє насильство, направлені для проходження програми для кривдників;
- ✗ повнолітні недієздатні особи, яким не призначений опікун.

Окремо варто зазначити, що в більшості ТГ недостатньо соціальних послуг **для дітей з інвалідністю**, зокрема для:

- дітей з особливими освітніми потребами;
- дітей з тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (зокрема до встановлення інвалідності);
- дітей, які потребують паліативного догляду.

Актуальними для ТГ Миколаївської області є питання щодо організації та надання послуг для осіб із числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України: соціально-психологічної реабілітації, консультування психолога, соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці, соціально-трудової адаптації, фізичного супроводу осіб з інвалідністю тощо.

Під час опитування від ТГ були отримані дані щодо впровадження нових соціальних послуг протягом останніх трьох років. Їхній аналіз показав, що **18 із 52** ТГ області (**37 %**) (див. Табл. 1.5.6 та Рис. 1.5.6) протягом звітної періоду впроваджували нові соціальні послуги, зокрема

- ✓ натуральної допомоги;
- ✓ паліативного догляду;
- ✓ послуги соціального таксі;
- ✓ консультування;
- ✓ інформування;
- ✓ консультативного кризового телефону;
- ✓ посередництва;
- ✓ представництва інтересів;
- ✓ соціальної профілактики;
- ✓ догляду вдома;

- ✓ послуги патронату над дитиною;
- ✓ екстреного (кризового) втручання;
- ✓ фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних;
- ✓ супроводу під час інклюзивного навчання.

Рисунок 1.5.6. Інформація стосовно провадження нових соціальних послуг

Таблиця 1.5.6. Узагальнена інформація щодо впровадження нових соціальних послуг у ТГ області

№	Назва ТГ	Нові соціальні послуги, які впроваджували ТГ
1.	Арбузинська селищна громада	Не впроваджували
2.	Баштанська міська громада	Транспортні послуги
3.	Березанська селищна громада	Медико-профілактичні послуги (масаж, дарсонваль, електрофорез, ампліпульс, ультрависокочастотна терапія, пневмомасаж, алмаз (магніт))
4.	Березнегуватська селищна громада	Не впроваджували
5.	Благодатненська сільська громада	Мультидисциплінарна команда
6.	Братська селищна громада	Не впроваджували
7.	Бузька сільська громада	Не впроваджували
8.	Веселинівська селищна громада	Транспортні, натуральна допомога
9.	Веснянська селищна громада	Не впроваджували
10.	Вільнозапорізька сільська громада	Консультування, інформування, консультативний кризовий телефон, посередництво, представництво інтересів, соціальна профілактика, догляд удома
11.	Вознесенська міська громада	Мобільна бригада з надання соціальних послуг, кейс-менеджмент із надання соціальних послуг, кейс-менеджер із роботи з ветеранами
12.	Володимирівська сільська громада	Немає даних
13.	Воскресенська селищна громада	Немає даних
14.	Врадіївська селищна громада	Не впроваджували
15.	Галицинівська сільська громада	Не впроваджували
16.	Горохівська сільська громада	Не впроваджували
17.	Доманівська селищна громада	Екстрене (кризове) втручання, психологічні послуги

№	Назва ТГ	Нові соціальні послуги, які впроваджували ТГ
18.	Дорошівська сільська громада	Не впроваджували
19.	Єланецька селищна громада	Не впроваджували
20.	Інгульська сільська громада	Не впроваджували
21.	Казанківська селищна громада	Соціальний супровід, денний догляд
22.	Кам'яномостівська селищна громада	Не впроваджували
23.	Коблівська сільська громада	Перевезення осіб з інвалідністю спецтранспортом
24.	Костянтинівська сільська громада	Немає даних
25.	Кривоозерська селищна громада	Соціальне таксі
26.	Куцурубська сільська громада	Не впроваджували
27.	Мигіївська сільська громада	Не впроваджували
28.	Миколаївська міська громада	Немає даних
29.	Мішково-Погорілівська сільська громада	Служба перевезень
30.	Мостівська сільська громада	Догляд удома, підтримане проживання; соціальна адаптація; екстрене (кризове) втручання; консультування; соціальний супровід; посередництво; соціальна профілактика; натуральна допомога; фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, супровід під час інклюзивного навчання; інформування
31.	Нечаянська сільська громада	Деякі питання призначень і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі
32.	Новобузька міська громада	Надання притулку постраждалим від насильства
33.	Новомар'ївська сільська громада	Не впроваджували
34.	Новоодеська міська громада	Не впроваджували
35.	Олександрівська селищна громада	Стаціонарний догляд, натуральна допомога
36.	Ольшанська селищна громада	Не впроваджували
37.	Очаківська міська громада	Екстрене (кризове) втручання
38.	Первомайська міська громада	Паліативне відділення (стаціонар); відділення інтегрованих послуг
39.	Первомайська селищна громада	Не впроваджували
40.	Прибужанівська сільська громада	Не впроваджували
41.	Прибузька сільська громада	Не впроваджували
42.	Привільненська сільська громада	Не впроваджували

№	Назва ТГ	Нові соціальні послуги, які впроваджували ТГ
43.	Радсадівська селищна громада	Реєстрація ВПО, видача довідки ВПО, оформлення державної соціальної допомоги на проживання ВПО, оформлення компенсації на комунальні послуги за проживання ВПО за програмою «Прихисток», надання відомостей із Державного земельного кадастру
44.	Синюхинобрідська сільська громада	Не впроваджували
45.	Снігурівська міська громада	Немає даних
46.	Софіївська сільська громада	Не впроваджували
47.	Степівська сільська громада	Немає даних
48.	Сухоеланецька сільська громада	Немає даних
49.	Чорноморська сільська громада	Не впроваджували
50.	Шевченківська сільська громада	Не впроваджували
51.	Широківська селищна громада	Не впроваджували
52.	Южноукраїнська міська громада	Не впроваджували

Такий перелік нових соціальних послуг свідчить, що, попри воєнний стан, частина ТГ Миколаївської області все ж усвідомлює необхідність упровадження нових базових та інших спеціалізованих соціальних послуг. Це також може свідчити про те, що у ТГ почали вивчати потреби вразливих груп населення й визначати незадоволений попит різних вразливих груп в соціальних послугах.

Нові соціальні послуги планують упроваджувати 17 ТГ Миколаївської області (див Табл. 1.5.7).

Таблиця 1.5.7. Соціальні послуги, які ТГ планують упроваджувати протягом 2024 року

№	Назва ТГ	Які нові соціальні послуги ТГ планують упроваджувати протягом 2023–2024 років
1.	Арбузинська селищна громада	Не планують упроваджувати
2.	Баштанська міська громада	Мобільні соціальні послуги ,транспортні послуги
3.	Березанська селищна громада	Соціальне таксі
4.	Березнегуватська селищна громада	Не планують упроваджувати
5.	Благодатненська сільська громада	Не планують упроваджувати
6.	Братська селищна громада	Не планують упроваджувати
7.	Бузька сільська громада	Не планують упроваджувати
8.	Веселинівська селищна громада	Не планують упроваджувати
9.	Веснянська селищна громада	Не планують упроваджувати

№	Назва ТГ	Які нові соціальні послуги ТГ планують упроваджувати протягом 2023–2024 років
10.	Вільнозапорізька сільська громада	Догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, соціальне адаптування, екстрене (кризове) втручання, соціальна інтеграція та реінтеграція
11.	Вознесенська міська громада	Кризові кімнати денного центру
12.	Володимирівська сільська громада	Немає даних
13.	Воскресенська селищна громада	Немає даних
14.	Врадіївська селищна громада	Супровід під час інклюзивного навчання
15.	Галицинівська сільська громада	Не планують упроваджувати
16.	Горохівська сільська громада	Не планують упроваджувати
17.	Доманівська селищна громада	Соціально-психологічне розвантаження
18.	Дорошівська сільська громада	Не планують упроваджувати
19.	Єланецька селищна громада	Соціальна послуга з супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб
20.	Інгульська сільська громада	Не планують упроваджувати
21.	Казанківська селищна громада	Соціальний менеджер
22.	Кам'яномостівська селищна громада	Не планують упроваджувати
23.	Коблівська сільська громада	Мобільна соціальна служба: послуги з догляду вдома, паліативного догляду та натуральної допомоги
24.	Костянтинівська сільська громада	Немає даних
25.	Кривоозерська селищна громада	Надання соціальної допомоги особам, які зазнали домашнього або гендерно зумовленого насильства; помічник ветерана
26.	Куцурубська сільська громада	Не планують упроваджувати
27.	Мигіївська сільська громада	Помічник ветерана
28.	Миколаївська міська громада	Немає даних
29.	Мішково-Погорілівська сільська громада	Не планують упроваджувати
30.	Мостівська сільська громада	Нічний притулок, транспортні послуги, тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування, тимчасовий відпочинок для батьків, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, підтримане проживання бездомних осіб, короткотермінове проживання, соціальний супровід під час працевлаштування
31.	Нечаянська сільська громада	Деякі питання призначення й виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на професійній основі

№	Назва ТГ	Які нові соціальні послуги ТГ планують упроваджувати протягом 2023–2024 років
32.	Новобузька міська громада	Супровід під час інклюзивного навчання
33.	Новомар'ївська сільська громада	Не планують упроваджувати
34.	Новоодеська міська громада	Не планують упроваджувати
35.	Олександрівська селищна громада	Транспортні послуги
36.	Ольшанська селищна громада	Турбота
37.	Очаківська міська громада	Соціальне таксі, денне перебування
38.	Первомайська міська громада	Ветеранський офіс
39.	Первомайська селищна громада	Не планують упроваджувати
40.	Прибужанівська сільська громада	Не планують упроваджувати
41.	Прибузька сільська громада	Не планують упроваджувати
42.	Привільненська сільська громада	Не планують упроваджувати
43.	Радсадівська селищна громада	Помічник ветерана
44.	Синюхинобрідська сільська громада	Не планують упроваджувати
45.	Снігурівська міська громада	Немає даних
46.	Софіївська сільська громада	Не планують упроваджувати
47.	Степівська сільська громада	Немає даних
48.	Сухоєланецька сільська громада	Немає даних
49.	Чорноморська сільська громада	Не планують упроваджувати
50.	Шевченківська сільська громада	Не планують упроваджувати
51.	Широківська селищна громада	Не планують упроваджувати
52.	Южноукраїнська міська громада	Помічник ветерана

У сфері управління Департаменту соціального захисту населення Миколаївської обласної державної адміністрації функціонують 10 будинків-інтернатів, із них:

- два будинки-інтернати для громадян старшого віку та осіб з інвалідністю;
- сім психоневрологічних інтернатів;
- один дитячий будинок-інтернат.

За даними Департаменту станом на 1 жовтня 2022 року на повному державному утриманні в інтернатних закладах області перебували 1 255 підопічних і 36 вихованців. Протягом 2022 року вдалося забезпечити стабільну роботу інтернатних установ, належні умови проживання підопічних і вихованців. Нові інтернатні установи та заклади не створені, не перепрофільовані й не ліквідовані.

Висновки

Аналіз мережі надавачів соціальних послуг у ТГ Миколаївської області показав, що **2022 року** у 16 з 52 ТГ області взагалі відсутні надавачі соціальних послуг, зокрема у Веснянській, Воскресенській, Дорошівській, Галицинівській, Горохівській, Інгульській, Костянтинівській, Нечаянській, Новомар'ївській, Первомайській селищній, Привільнянській, Радсадівській, Широківській, Мостівській, Сухоеланецькій, Чорноморській ТГ. **2023 року у Воскресенській ТГ було створено ЦНСП.**

У Воскресенській, Костянтинівській, Мостівській та Чорноморській ТГ послуги надають уповноважені органи місцевого самоврядування, що суперечить нормам законодавства.

У Братській, Коблевській, Кривоозерській, Куцурубській, Очаківській, Софіївській ТГ створені лише ТЦСО — для надання соціальних послуг особам старшого віку, особам з інвалідністю. **Тільки 2023 року в Коблевській ТГ створено ЦНСП.**

Найпоширенішим надавачем соціальних послуг ТГ області є ЦНСП — заклади для надання соціальних послуг різним групам осіб / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

11 із 38 соціальних послуг немає в жодній ТГ, зокрема:

✗ чотирьох базових соціальних послуг:

- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання;
- соціальний супровід під час працевлаштування;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальним, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями;

✗ семи інших спеціалізованих соціальних послуг:

- персональний асистент;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб з ігровою залежністю;
- соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, які здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, які здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування;
- соціально-психологічна реабілітація.

У ТГ області доступнішими й системнішими є базові соціальні послуги, які надають особам старшого віку, особам з інвалідністю: догляд удома, натуральна допомога, інформування, консультування.

У ТГ недостатньо розвинені сімейно-орієнтовані послуги, спрямовані на вчасне запобігання виникненню складних життєвих обставин. Насамперед це стосується послуг для сімей із дітьми, спрямованих на попередження позбавлення батьківських прав і вилучення дитини з сім'ї. Не охоплені послугами соціального супроводу всі сім'ї з дітьми у складних життєвих обставинах, сімейні форми влаштування дітей. У ТГ практично відсутня послуга догляду й виховання дітей (патронатне виховання).

Актуальними для ТГ Миколаївської області є питання щодо організації та надання послуг для осіб із числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України: соціально-психологічної реабілітації, консультування психолога, соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці, соціально-трудової адаптації, фізичного супроводу осіб з інвалідністю тощо.

1.6. Характеристика кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення системи надання соціальних послуг на місцевому й регіональному рівнях

Одним із основних напрямів державної політики у сфері надання соціальних послуг є здійснення кадрового забезпечення системи надання соціальних послуг (Закон України «Про соціальні послуги»).

Ключовими працівниками в системі надання соціальних послуг у ТГ є фахівці з соціальної роботи (далі — ФСР).

Пункт 4.10 Методичних рекомендацій щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, затверджених наказом Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н, рекомендує забезпечувати проведення соціальної роботи та організацію надання соціальних послуг фахівцями з соціальної роботи, які є працівниками комунального закладу (надавача соціальних послуг) за місцем проживання жителів ТГ, зокрема на віддалених (зокрема пересувних) робочих місцях.

Для цього рекомендується посади ФСР вводити із розрахунку:

✓ у сільській місцевості один фахівець на:

- один або декілька населених пунктів у складі ТГ із кількістю населення від двох до чотирьох тисяч жителів (у разі відстані між населеними пунктами до 15 км);
- декілька населених пунктів у складі ТГ із кількістю населення не більше ніж дві тисячі жителів (у разі відстані між населеними пунктами не більше ніж 30 км, за наявності громадського транспортного сполучення чи закріпленого за фахівцем із соціальної роботи транспортного засобу);
- один населений пункт у складі ТГ у гірській місцевості (незалежно від кількості населення);

✓ у містах один фахівець на:

- 10 тисяч жителів в обласних центрах і містах із населенням понад 200 тисяч;
- п'ять-сім тисяч жителів у містах із населенням від 50 до 200 тисяч;
- п'ять тисяч жителів у містах із населенням менше ніж 50 тисяч та у приватному секторі.

Аналіз стану кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг провели в **45** із 52 ТГ Миколаївської області, сім ТГ (Арбузинська селищна, Веселинівська селищна, Володимирівська сільська, Мигіївська сільська, Миколаївська міська, Снігурівська міська та Степівська сільська) інформацію для аналізу не надали.

Зазначений аналіз показав, що посади ФСР введені у штат комунальних надавачів послуг у 24 ТГ, водночас у 21 ТГ немає жодної посади ФСР. Із них 16 ТГ (Веснянська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Дорошівська, Інгульська, Костянтинівська, Мостівська, Нечаянська, Новомар'ївська, Первомайська сільська, Привільненська, Радсадівська, Сухоеланецька, Чорноморська, Широківська) узагалі не мають власного комунального надавача соціальних послуг, зокрема у Костянтинівській, Воскресенській, Мостівській, Чорноморській ТГ, де немає надавача, але соціальні послуги надає уповноважений орган, у штаті немає ФСР, окрім Костянтинівської (п'ять ФСР) і Мостівської (один ФСР) ТГ. В інших семи ТГ у штаті комунального надавача соціальних послуг посади ФСР також відсутні.

Наразі в Миколаївській області працює 129 ФСР (див. Рис. 1.6.1). Такий показник є недостатнім для забезпечення надання соціальних послуг жителям ТГ відповідно до їхніх потреб.

У середньому в 24 ТГ на одного ФСР припадає 4,759 тис. осіб, що незначною мірою перевищує рекомендовану норму. Водночас проаналізувати середнє навантаження в Миколаївській області загалом неможливо через відсутність посад ФСР у понад 40 % ТГ.

Аналіз кількості основних працівників, які забезпечують надання соціальних послуг у ТГ Миколаївської області (фахівці з соціальної роботи, соціальні працівники, соціальні робітники, психологи, медичний персонал та інші), показав, що їхня загальна кількість складає всього 600 осіб (див. Рис. 1.6.3).

* послуги надає уповноважений орган

Рисунок 1.6.1. Кількість посад фахівців із соціальної роботи у ТГ Миколаївської області

* послуги надає уповноважений орган

Рисунок 1.6.2. Навантаження на одного ФСР в ТГ Миколаївської області (тис. осіб)

Рисунок 1.6.3. Кадрове забезпечення системи надання соціальних послуг у Миколаївській області

Кадрове забезпечення надавачів соціальних послуг Миколаївської області в розрізі посад і ТГ наведено в Таблиці 1.6.1.

Таблиця 1.6.1. Кадрове забезпечення надавачів соціальних послуг Миколаївської області в розрізі ТГ 2022 року

Назва ТГ	Працівники, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальні працівники	Психологи	Соціальні робітники	Медичний персонал	Інші
Арбузинська селищна		2	6		18		
Баштанська міська	22,75	2	0	0,5	22	1,75	0,5
Березанська селищна	20	1	0	0	18	2	0
Березнегуватська селищна	52,5	2	15	0	32	0	10,25
Благодатненська сільська	18	3	2	0	14	0	0
Братська селищна	37	3	7	1	19	1	10
Бузька сільська	10	5	1	1	4	0	2
Веселинівська селищна		12	Відсутній надавач соціальних послуг	2	26		
Веснянська селищна		6	0				
Вільнозапорізька сільська	8	4	0	0	4	0	0

Назва ТГ	Працівники, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальні працівники	Психологи	Соціальні робітники	Медичний персонал	Інші
Вознесенська міська	46	6	4	1	25,5	3,25	5,75
Володимирівська сільська		1					
Воскресенська селищна	0	1	Відсутній надавач соціальних послуг	0	0	0	0
Врадіївська селищна	19,5	7	2	1	11	8	2,5
Галичинівська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Горохівська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Доманівська селищна	20	1	0	2	15,5	0	0
Дорошівська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Єланецька селищна	21,5	2	2	0	18	1	4,5
Інгульська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Казанківська селищна	30,5	1	1	1	23	2,5	0
Кам'яномостівська селищна	10,75	6	0	0	6	1	0
Коблівська сільська	11	8	0	0	11	0	0
Костянтинівська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Кривоозерська селищна	49	2	2	1	27	1	18
Куцурубська сільська	7	1	1	0	6	1	0

Назва ТГ	Працівники, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальні працівники	Психологи	Соціальні робітники	Медичний персонал	Інші
Мигіївська сільська		3	0		11		
Миколаївська міська		16	33	3	126		
Мішково-Погорілівська сільська	5	2	0	0	4	0	0
Мостівська сільська	7	0	Відсутній надавач соціальних послуг	0	6	0	0
Нечаянська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Новобузька міська	37	1	1	1	13	2	15
Новомар'ївська сільська		1	Відсутній надавач соціальних послуг				
Новоодеська міська	35	7	5	1	22	1,5	4
Олександрівська селищна	30	3	5	0	12	1	13
Ольшанська селищна	9	1	1	0	5	0	3
Очаківська міська	7	2	1	0	10	0	0
Первомайська міська	16	7	5	3	41	4,5	1
Первомайська селищна		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Прибужанівська сільська	16	6	0	0	12	0	2
Прибузька сільська	10	1	8	1	8	0	0
Привільненська сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				

Назва ТГ	Працівники, які надають соціальні послуги	ФСР	Соціальні працівники	Психологи	Соціальні робітники	Медичний персонал	Інші
Радсадівська селищна		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Синюхинобрідська сільська	18	7	0	0	11	0	0
Снігурівська міська		2	1		20		
Софіївська сільська	5,5	0	4	0	4	1,5	0
Степівська сільська		5	1		6		
Сухоеланецька сільська		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Чорноморська сільська	2	0	Відсутній надавач соціальних послуг	0	4	0	0
Шевченківська сільська	10	11	0	0	1	0	0
Широківська селищна		0	Відсутній надавач соціальних послуг				
Южноукраїнська міська	9	6	7	2	17	0	1
УСЬОГО	600	156	116	16,5	437	33	92,5

Результати проведеного аналізу свідчать про вкрай слабке кадрове забезпечення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг у Миколаївській області, що не дає змоги сповна задовольнити потреби області в соціальних послугах.

Невіддільною складовою системи кадрового забезпечення є професійне зростання працівників системи надання соціальних послуг. Для цього законодавство України (стаття 17 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю») передбачило створення обласних центрів соціальних служб, до повноважень яких належать, зокрема, організація навчання з соціальної роботи, надання соціальних послуг; проведення навчальних заходів для надавачів соціальних послуг, спеціалістів виконавчих органів місцевого самоврядування, які здійснюють управління системою надання соціальних послуг сім'ям і дітям.

У Миколаївській області створений обласний центр соціальних служб і забезпечена його діяльність.

Аналіз кадрового забезпечення цього закладу показав низький рівень спроможності його працівників проводити навчальну та методичну роботу. Зокрема, у штаті обласного центру працює один методист, два психологи, два фахівці з соціальної роботи і жодного соціального менеджера й соціолога. Отже, в обласному центрі соціальних служб недостатня кількість працівників, які за своїми функціями мають проводити навчально-методичну й аналітичну роботу, — насамперед методистів і психологів.

Серед цих працівників п'ятеро — сертифіковані тренери з підготовки кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, усиновителі, патронатні вихователі, наставники, а також тренери з курсу «Самодопомога+» і надання першої психологічної допомоги.

За результатами аналізу проведення навчальних заходів **за дев'ять місяців 2023 року**, варто зазначити, що загальний показник охоплення в Миколаївській області складає 646 осіб — це майже вповнину (41,54 %) менше, ніж середній показник по Україні.

Така ж ситуація і щодо підготовки кандидатів у сімейні форми виховання. Охоплення навчальними заходами в розрізі категорій слухачів навчальних заходів зображене на Рис. 1.6.4.

Рисунок 1.6.4. Стан охоплення навчальними заходами (осіб)

Основою матеріально-технічного забезпечення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг є наявність у надавачів послуг доступного приміщення, що відповідає державним будівельним нормам (ДБН) В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» та достатньої кількості транспортних засобів, зокрема і для перевезення маломобільних груп населення.

Аналіз стану відповідності приміщень ДБН щодо інклюзивності показав, що в 10 із 45 ТГ (34,48 %) приміщення надавачів соціальних послуг повністю відповідають зазначеним нормативам (Бережнегуватська селищна, Благодатненська сільська, Врадіївська селищна, Казанківська селищна, Кам'яномостівська селищна, Куцурубська сільська, Мостівська сільська, Ольшанська селищна, Очаківська міська). У 13 ТГ (44,83 %) приміщення відповідають зазначеним нормативам частково. У двох ТГ (6,9 %) (Вільнозапорізька та Бузька сільські) — приміщення надавачів зовсім не відпо-

відають ДБН, ще чотири ТГ (13,79 %) (Шевченківська, Синюхинобрідська сільські, Доманівська селищна та Новоодеська міська) подали некоректну інформацію, і це не дало змоги провести аналіз (див. рис. 1.6.5).

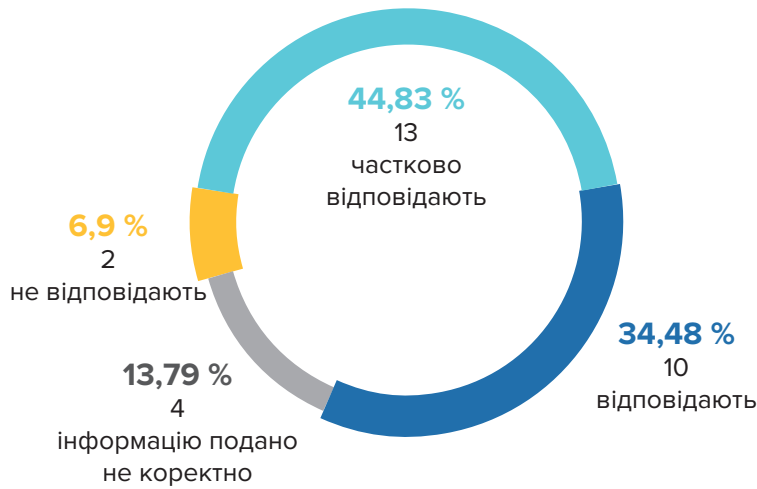

Рисунок 1.6.5. Відповідність приміщень надавачів соціальних послуг ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»

Отже, результати аналізу показали, що, ймовірно, надавачі соціальних послуг у понад 65 % ТГ області не відповідають критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 року № 185, і не можуть бути внесені до Реєстру надавачів соціальних послуг та надавати такі послуги.

Аналіз забезпечення транспортними засобами комунальних надавачів соціальних послуг Миколаївщини показав наявність у них усього 250 транспортних засобів, із яких 231 — велосипеди (92,4 %). Це свідчить про низький рівень доступності соціальних послуг для населення ТГ Миколаївської області й недостатню мобільність працівників надавачів соціальних послуг (див. Рис. 1.6.6).

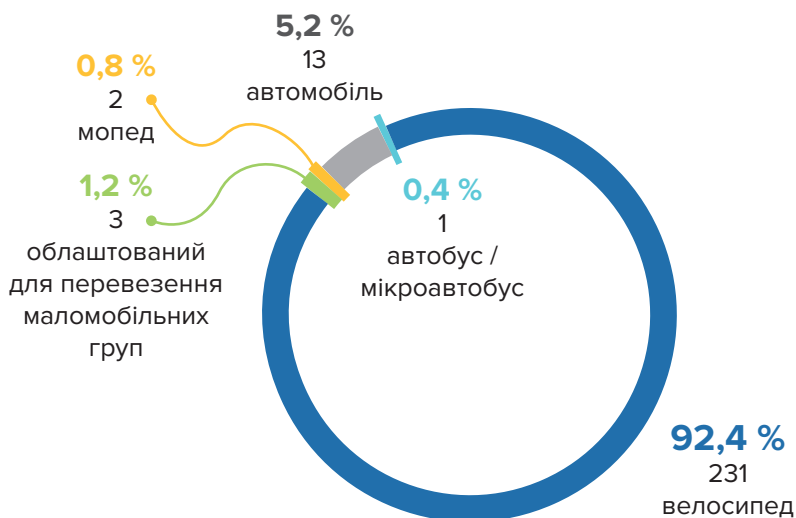

Рисунок 1.6.6. Забезпеченість надавачів соціальних послуг транспортними засобами

Стан забезпечення транспортом комунальних надавачів соціальних послуг у ТГ Миколаївської області наведений у Таблиці 1.6.2.

Таблиця 1.6.2. Забезпеченість транспортними засобами

Назва ТГ	Легковий автомобіль	Мікроавтобус	Мотоцикл	Мопед / моторолер	Велосипед	Автомобіль, пристосований для перевезення маломобільних груп
Арбузинська селищна	інформація для аналізу не надана					
Баштанська міська	1	0	0	0	20	0
Березанська селищна	0	0	0	0	16	0
Березнегуватська селищна	1	0	0	0	16	0
Благодатненська сільська	0	0	0	0	18	0
Братська селищна	1	0	0	0	19	1
Бузька сільська	0	0	0	0	0	0
Веселинівська селищна	інформація для аналізу не надана					
Веснянська селищна	немає надавача соціальних послуг					
Вільнозапорізька сільська	0	0	0	0	1	0
Вознесенська міська	1	0	0	2	21	0
Володимирівська сільська	інформація для аналізу не надана					
Воскресенська селищна	послуги надає уповноважений орган					
Врадіївська селищна	0	0	0	0	15	0
Галицинівська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Горохівська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Доманівська селищна	0	0	0	0	19	1
Дорошівська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Єланецька селищна	1	0	0	0	15	0

Назва ТГ	Легковий автомобіль	Мікроавтобус	Мотоцикл	Мопед / моторолер	Велосипед	Автомобіль, пристосований для перевезення маломобільних груп
Інгульська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Казанківська селищна	2	0	0	0	0	1
Кам'яномостівська селищна	0	0	0	0	0	0
Коблівська сільська	0	0	0	0	6	0
Костянтинівська сільська	послуги надає уповноважений орган					
Кривоозерська селищна	1	0	0	0	27	0
Куцурубська сільська	0	0	0	0	1	0
Мигіївська сільська	інформація для аналізу не надана					
Миколаївська міська	інформація для аналізу не надана					
Мішково-Погорілівська	0	0	0	0	4	0
Мостівська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Нечаянська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Новобузька міська	1	1	0	0	11	0
Новомар'ївська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Новоодеська міська	1	0	0	0	14	0
Олександрівська селищна	0	0	0	0	6	0
Ольшанська селищна	0	0	0	0	0	0
Очаківська міська	0	0	0	0	2	0
Первомайська міська	1	0	0	0	0	0
Первомайська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Прибужанівська сільська	1	0	0	0	0	0

Назва ТГ	Легковий автомобіль	Мікроавтобус	Мотоцикл	Мопед / моторолер	Велосипед	Автомобіль, пристосований для перевезення маломобільних груп
Прибузька сільська	0	0	0	0	0	0
Привільненська сільська	немає надавача соціальних послуг					
Радсадівська селищна	немає надавача соціальних послуг					
Синюхинобрідська сільська	0	0	0	0	0	0
Снігурівська міська	інформація для аналізу не надана					
Софіївська сільська	1	0	0	0	0	0
Степівська сільська	інформація для аналізу не надана					
Сухоеланецька сільська	немає надавача соціальних послуг					
Чорноморська сільська	послуги надає уповноважений орган					
Шевченківська сільська	0	0	0	0	0	0
Широківська селищна	немає надавача соціальних послуг					
Южноукраїнська	0	0	0	0	0	0
УСЬОГО	13	1	0	2	231	3

Аналіз виявив незадовільну ситуацію із транспортом для перевезення маломобільних груп. Лише три ТГ (Братська, Доманівська та Казанківська селищні) мають облаштовані транспортні засоби. Інші ТГ відповідно до наданої інформації такого транспорту не мають узагалі, що вказує на низький рівень доступності соціальних послуг для таких категорій населення, як особи з інвалідністю та інші маломобільні групи.

За результатами аналізу, встановити динаміку стану фінансового забезпечення системи соціального захисту населення, зокрема системи соціальної роботи та надання соціальних послуг на регіональному рівні впродовж останніх трьох років, не вдалося через часткову відсутність інформації про стан виконання обласного бюджету 2020 та 2021 років.

Водночас аналіз структури видатків обласного бюджету 2022 року й динаміки фінансування соціального захисту населення 2020–2022 років виявив стійку тенденцію до переважання видатків на забезпечення утримання закладів, які надають послуги стаціонарного догляду насамперед особам, які не можуть вести самостійний спосіб життя через старший вік, порушення рухових функцій, розумові або ментальні порушення, а також дітей із порушеннями рухових функцій, розумовими або ментальними порушеннями (див. Рис. 1.6.7 та 1.6.8).

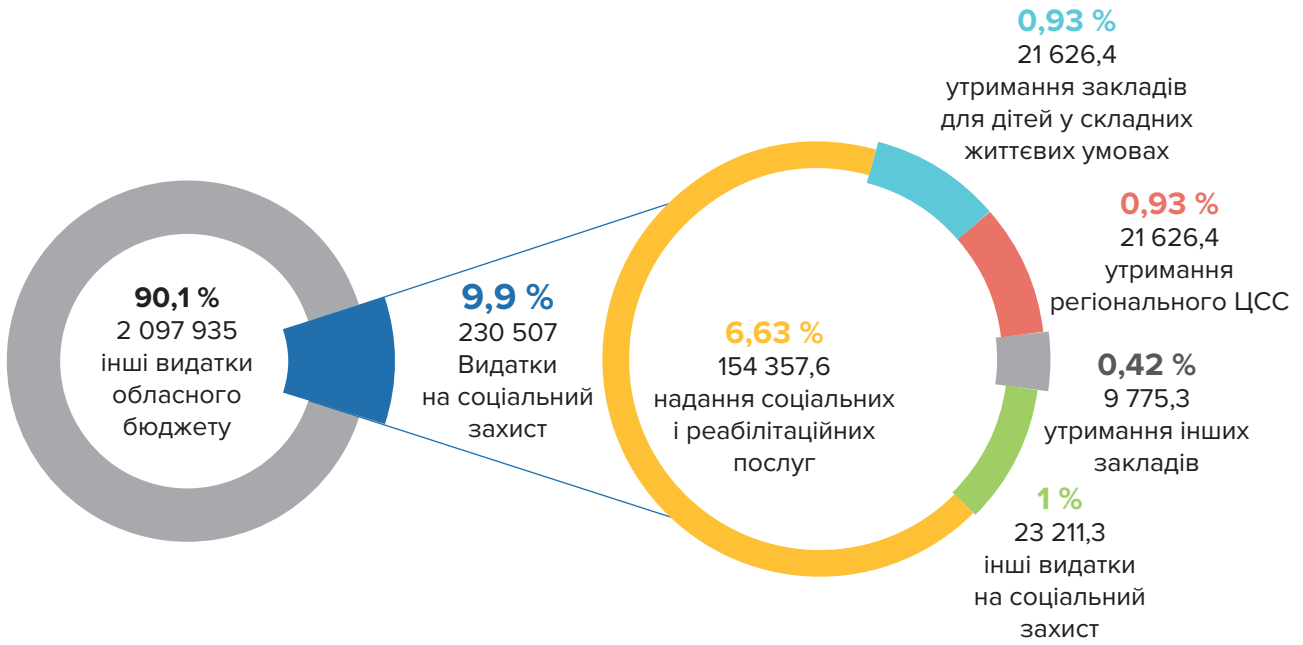

Рисунок 1.6.7. Структура видатків обласного бюджету Миколаївської області, зокрема на соціальний захист населення 2022 року

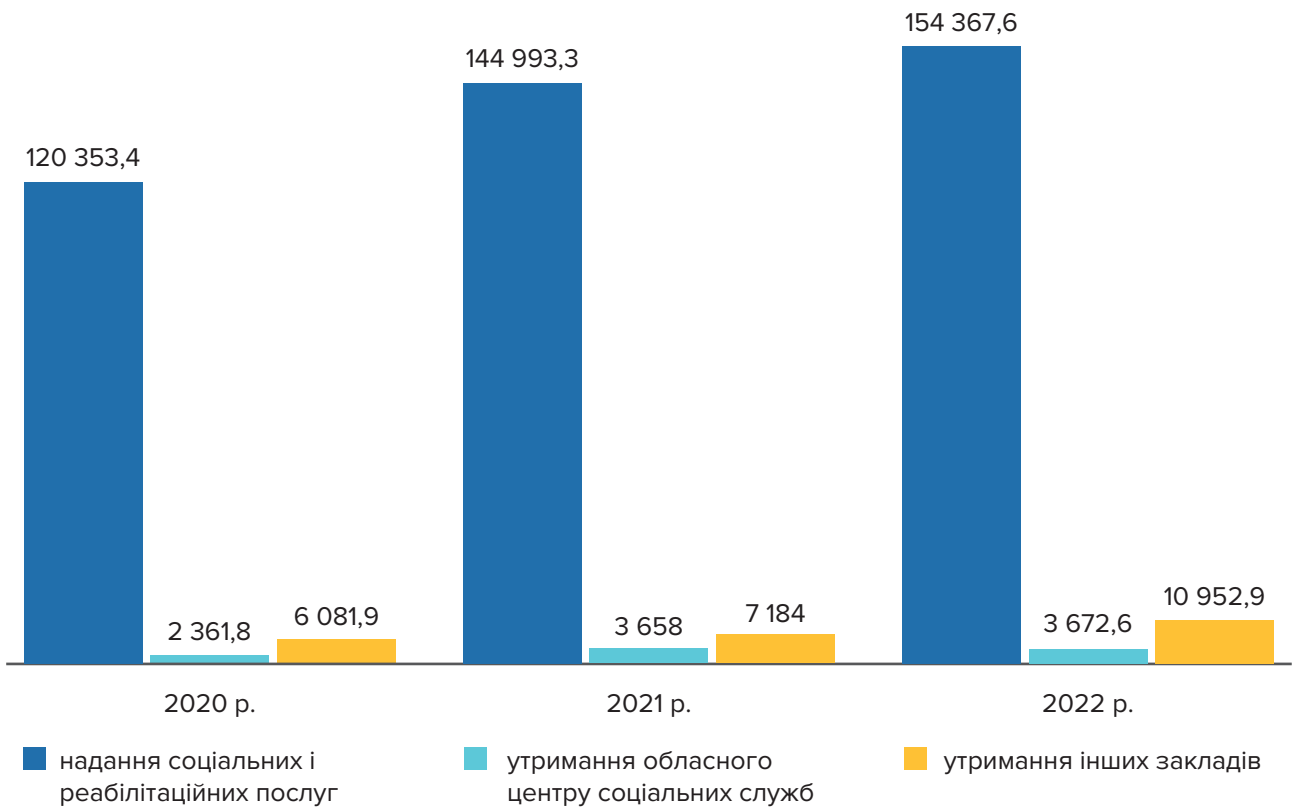

Рисунок 1.6.8. Динаміка структури видатків обласного бюджету на соціальний захист населення (тис. грн)

Щодо аналізу стану фінансового забезпечення системи соціального захисту населення, зокрема системи соціальної роботи та надання соціальних послуг у ТГ, варто зазначити, що здійснити його **повністю не вдалося, оскільки:**

- × **19 ТГ** (Березнегуватська селищна, Веселинівська селищна, Веснянська селищна, Воскресенська селищна, Галицинівська сільська, Горохівська сільська, Інгульська сільська, Костянтинівська сільська, Миколаївська міська, Мостівська сільська, Ольшанська селищна, Первомайська селищна, Прибузька сільська, Радсадівська селищна, Снігурівська міська, Степівська сільська, Сухоеланецька сільська, Шевченківська сільська, Широківська селищна) **не надали інформацію для аналізу;**
- × **13 ТГ** (Арбузинська селищна, Благодатненська сільська, Бузька сільська, Вільнозапорізька сільська, Вознесенська міська, Коблівська сільська, Куцурубська сільська, Мигіївська сільська, Новобузька міська, Новомар'ївська сільська, Прибужанівська сільська, Привільненська сільська, Софіївська сільська) **надали некоректну інформацію**, що не дало змоги здійснити повний аналіз стану фінансового забезпечення у ТГ.

Аналіз стану фінансового забезпечення інших 20 ТГ показав доволі низький відсоток як на соціальний захист (у середньому по області — 5,7 %), так і безпосередньо на надання соціальних послуг (3,5 %) від суми загальних видатків місцевого бюджету.

Показники щодо частки видатків на соціальний захист населення від загальних видатків місцевого бюджету й частки видатків на надання соціальних послуг від загальних видатків місцевого бюджету в розрізі ТГ наведені на рисунку 1.6.9.

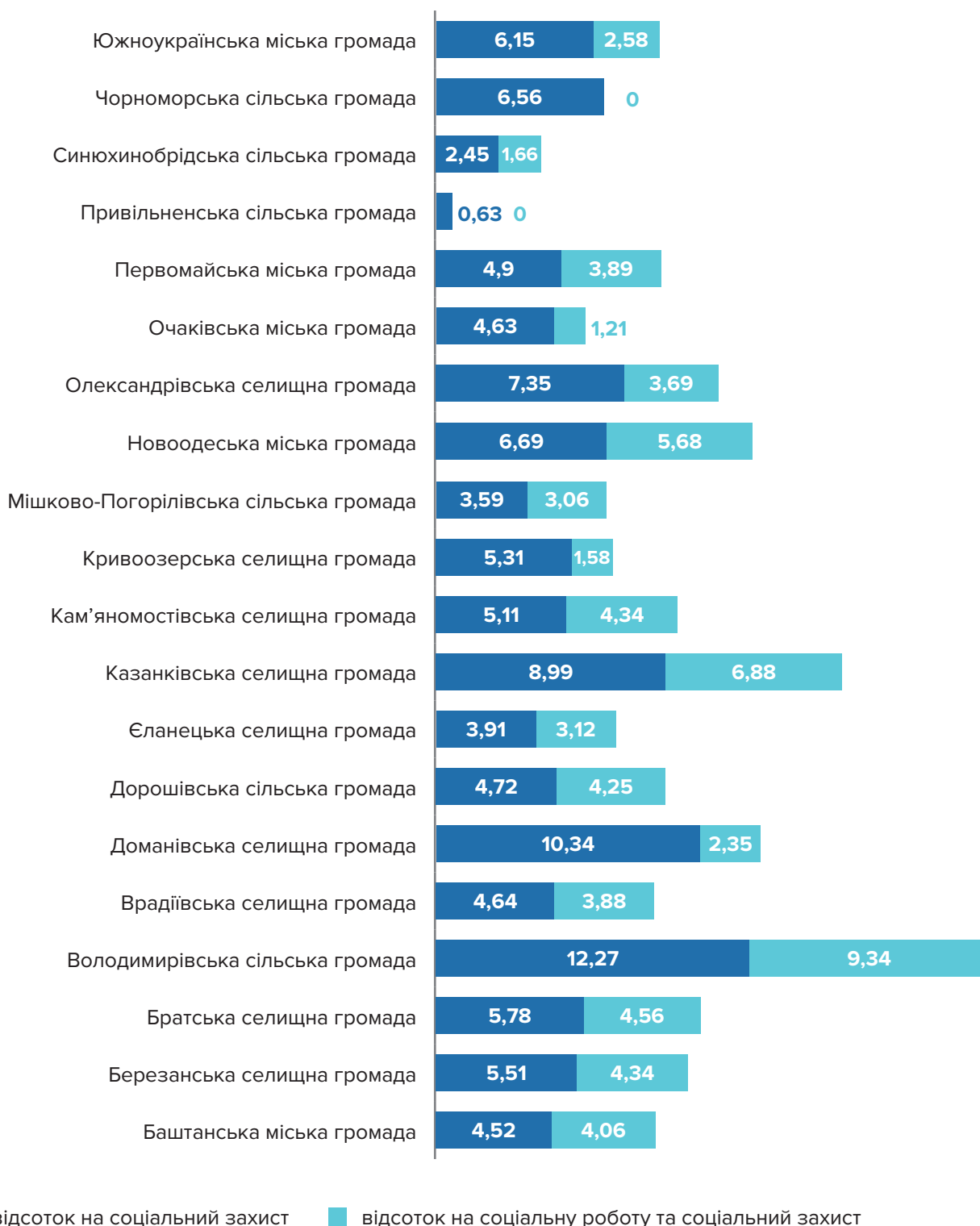

Рисунок 1.6.9. Стан фінансування системи соціального захисту населення, зокрема на надання соціальних послуг (% від суми загальних видатків місцевого бюджету)

Висновки

У ТГ Миколаївської області вкрай низький рівень кадрового забезпечення комунальних надавачів соціальних послуг. Комунальні надавачі не забезпечені психологами, юристами, соціальними працівниками.

У ТГ критично бракує фахівців із соціальної роботи, унаслідок чого на кожного з них припадає велике навантаження. Такий стан справ не сприяє впровадженню єдиного уніфікованого підходу до організації надання соціальних послуг. Через відсутність ФСР ТГ не може повністю забезпечити надання базових соціальних послуг.

Потребує удосконалення система підвищення професійних компетентностей / кваліфікації працівників надавачів соціальних послуг. Нині рівень охоплення заходами з підвищення кваліфікації / професійних компетентностей нижчий, ніж середній показник по Україні.

Дуже слабка матеріально-технічна база комунальних надавачів соціальних послуг, що може негативно впливати на якість і доступність соціальних послуг, які вони надають.

Невідповідність приміщень надавачів соціальних послуг комунального сектору ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» знижує доступність соціальних послуг, особливо для маломобільних груп населення, що, своєю чергою, є одним із чинників незадоволеного попиту населення ТГ на базові соціальні послуги.

Потребують перегляду підходи до фінансування системи надання соціальних послуг, зокрема впровадження фінансування соціальних послуг відповідно до визначених потреб жителів ТГ, а не утримання надавачів соціальних послуг.

Під час складання проєктів бюджету як області, так і ТГ недостатня увага приділяється механізмам аутсорсингу соціальних послуг, зокрема соціальному замовленню.

1.7. Інформування та комунікація з населенням територіальної громади

Законодавство визначає весь механізм важливого сегменту діяльності органів місцевого самоврядування в частині соціальної роботи / надання соціальних послуг щодо інформування жителів ТГ про наявні соціальні послуги та їх розвиток. Зокрема, інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їх надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я, визначений повноваженнями виконавчим органам сільських, селищних, міських рад, законами України «Про соціальні послуги», «Про місцеве самоврядування», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». Також Закон України «Про соціальні послуги» встановлює обов'язкове інформування місцевих органів влади про відмову в наданні послуг через відсутність надавача цих послуг.

Практичні рекомендації щодо виконання зазначених вище повноважень виконавчими органами місцевого самоврядування з інформування населення про перелік соціальних послуг, їхній зміст і порядок їх надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я, затверджені наказом Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263.

Проведений експертами кабінетний аналіз виконання структурними підрозділами соціального захисту населення функції з інформування та комунікації з населенням ТГ у Миколаївській області показав недостатній рівень такої діяльності. Зокрема, з 52 ТГ області 21 ТГ (40 %) розміщує на офіційному сайті громади інформацію про перелік соціальних послуг, як і передбачає законодавство; 18 ТГ (35 %) не розміщують такої інформації; 13 ТГ (25 %) узагалі не надали відповіді на зазначене запитання (див. Рис. 1.7.1).

Лише 15 ТГ (29 %) оприлюднюють звіт за результатами визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах, 24 ТГ (46 %) не здійснюють такої діяльності, 13 ТГ (25 %) не надали відповіді на зазначене запитання. (див. Рис. 1.7.2).

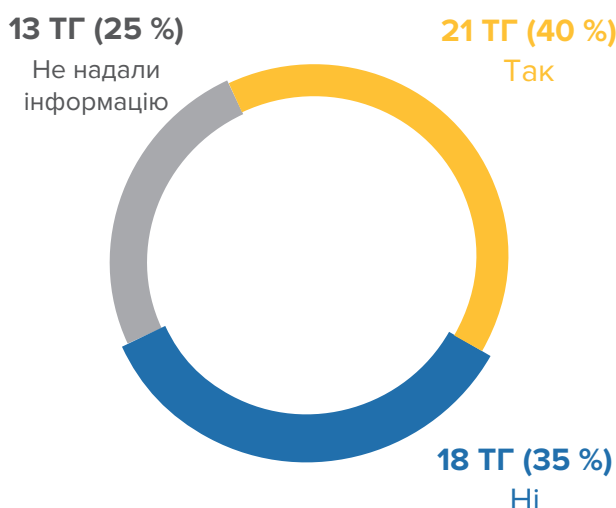

Рисунок 1.7.1. Частка ТГ області, що розміщують перелік соціальних послуг на своїх офіційних сайтах

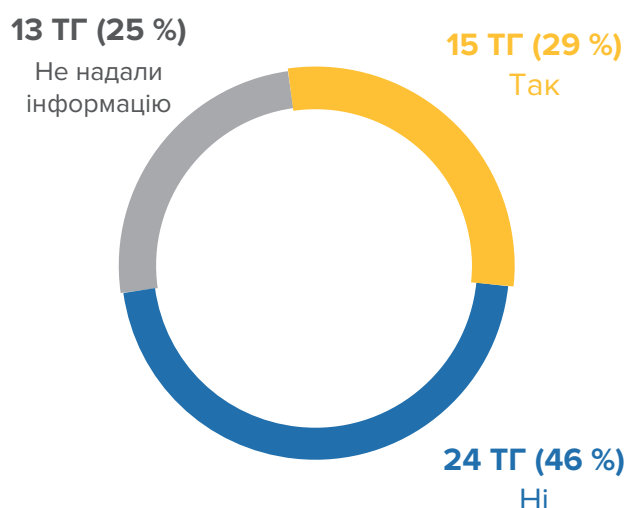

Рисунок 1.7.2. Частка ТГ області, що оприлюднюють звіти за результатами визначення потреб у соціальних послуг на своїх офіційних сайтах

Аналіз показав, що такий результат з інформування та комунікації з населенням обумовлений тим, що **лише у 20 ТГ у Положенні про структурний підрозділ соціального захисту населення передбачені функції з його інформування про перелік соціальних послуг**, їх зміст і порядок надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-якими видами порушення здоров'я, **у 23 ТГ Перелік соціальних послуг голова ТГ узагалі не затверджує**.

Низка ТГ, зокрема, Благодатненська, Коблівська сільські, Веселинівська, Казанківська, Олександрівська, Кам'яномостівська селищні, перелік соціальних послуг не затверджують, проте розміщують їх на офіційних сайтах громад.

Водночас аналіз наданих документів показав, що інформація щодо інформування та комунікації з населенням відсутня у низки ТГ, зокрема Миколаївській, Снігурівській міських, Арбузинській, Воскресенській, Широківській селищних і Володимирівській, Галичинівській, Горохівській, Костянтинівській, Софіївській, Степівській, Сухоеланецькій сільських.

Аналіз змісту наявної інформації на сайтах ТГ показав, що інформація про перелік надавачів соціальних послуг, графіки їхньої роботи, контакти наявні у 26 ТГ; перелік соціальних послуг, які надають надавачі соціальних послуг, — у 21 ТГ; перелік і назва державних стандартів соціальних послуг — у 11 ТГ; загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги — у 18 ТГ; звіти за результатами моніторингу та оцінки якості — у 12 ТГ (див. Рис. 1.7.3).

Рисунок 1.7.3. Перелік наявної інформації (змісту) на сайтах ТГ

Окрім того, аналіз показав, що інформація щодо соціальних послуг, які надаються у ТГ, змісту й умов їх надання на сайті ТГ доступна для сприйняття особами з будь-яким порушенням здоров'я лише у 15 територіальних громадах.

Загальна інформація щодо інформування та комунікації з населенням у ТГ Миколаївської області подана в Таблиці 1.7.1, зокрема затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреби населення ТГ у соціальних послугах, розміщення переліку соціальних послуг на сайтах ТГ й оприлюднення звітів за результатами визначених потреб населення ТГ у соціальних послугах.

Таблиця 1.7.1. Інформація щодо виконання повноважень структурними підрозділами соціального захисту населення, повноважень щодо інформування та комунікації з населенням про визначення потреб у соціальних послугах на рівні ТГ

№	Назва ТГ	Затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах	Розміщення переліку соціальних послуг на сайті ТГ	Оприлюднення звіту за результатами визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах
1.	Арбузинська селищна громада	Інформація відсутня		
2.	Баштанська міська громада	Так	Так	Ні
3.	Березанська селищна громада	Ні	Ні	Ні
4.	Березнегуватська селищна громада	Ні	Ні	Ні
5.	Благодатненська сільська громада	Ні	Так	Так
6.	Братська селищна громада	Ні	Ні	Ні
7.	Бузька сільська громада	Так	Так	Так
8.	Веселинівська селищна громада	Ні	Так	Так
9.	Веснянська селищна громада	Так	Так	Так
10.	Вільнозапорізька сільська громада	Ні	Ні	Так
11.	Вознесенська міська громада	Так	Так	Так
12.	Володимирівська сільська громада	Інформація відсутня		
13.	Воскресенська селищна громада	Інформація відсутня		
14.	Врадіївська селищна громада	Так	Так	Так
15.	Галицинівська сільська громада	Інформація відсутня		
16.	Горохівська сільська громада	Інформація відсутня		
17.	Доманівська селищна громада	Ні	Ні	Ні
18.	Дорошівська сільська громада	Ні	Ні	Ні
19.	Єланецька селищна громада	Так	Так	Ні
20.	Інгульська сільська громада	Ні	Ні	Ні
21.	Казанківська селищна громада	Ні	Так	Ні
22.	Кам'яномостівська селищна громада	Інформація відсутня		
23.	Коблівська сільська громада	Ні	Так	Ні
24.	Костянтинівська сільська громада	Інформація відсутня		
25.	Кривоозерська селищна громада	Ні	Ні	Так
26.	Куцурубська сільська громада	Так	Так	Ні
27.	Мигіївська сільська громада	Так	Так	Ні
28.	Миколаївська міська громада	Інформація відсутня		

№	Назва ТГ	Затвердження переліку соціальних послуг за результатами визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах	Розміщення переліку соціальних послуг на сайті ТГ	Оприлюднення звіту за результатами визначення потреб населення ТГ у соціальних послугах
29.	Мішково-Погорілівська сільська громада	Ні	Ні	Ні
30.	Мостівська сільська громада	Так	Так	Ні
31.	Нечаянська сільська громада	Ні	Ні	Ні
32.	Новобузька міська громада	Так	Так	Так
33.	Новомар'ївська сільська громада	Так	Так	Так
34.	Новоодеська міська громада	Так	Так	Так
35.	Олександрівська селищна громада	Ні	Так	Так
36.	Ольшанська селищна громада	Так	Так	Так
37.	Очаківська міська громада	Так	Так	Ні
38.	Первомайська міська громада	Ні	Ні	Ні
39.	Первомайська селищна громада	Ні	Ні	Ні
40.	Прибужанівська сільська громада	Ні	Ні	Ні
41.	Прибузька сільська громада	Ні	Ні	Ні
42.	Привільненська сільська громада	Ні	Ні	Ні
43.	Радсадівська селищна громада	Так	Так	Так
44.	Синюхинобрідська сільська громада	Ні	Ні	Ні
45.	Снігурівська міська громада	Інформація відсутня		
46.	Софіївська сільська громада	Інформація відсутня		
47.	Степівська сільська громада	Інформація відсутня		
48.	Сухоєланецька сільська громада	Інформація відсутня		
49.	Чорноморська сільська громада	Так	Так	Так
50.	Шевченківська сільська громада	Ні	Ні	Ні
51.	Широківська селищна громада	Інформація відсутня		
52.	Южноукраїнська міська громада	Ні	Ні	Ні

Аналіз виконання повноважень з інформування населення регіону про розвиток соціальних послуг Департаментом соціального захисту населення Миколаївської ОДА показав, що положення про Департамент затверджене 2018 року й не передбачає функцій, визначених законодавством після ухвалення Закону України «Про соціальні послуги» 2020 року, зокрема щодо інформування населення регіону про перелік соціальних послуг, їх зміст і порядок надання у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я.

Узагальнена інформація щодо визначення потреб, наявних соціальних послуг, які надаються на регіональному рівні надавачами соціальних послуг на сайті ОДА, відсутня. Натомість доступна лише інформація про установи, що належать до сфери управління Департаменту.

У зв'язку з воєнним станом протягом 2022–2023 років визначення потреб у соціальних послугах не здійснювали, інформацію не оприлюднювали, перелік соціальних послуг в ОДА не затверджували. Наявні в області соціальні послуги не оприлюднені.

Стосовно отриманої для аналізу інформації Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Миколаївській області варто зауважити, що під час перевірок дотримання законодавства структурними підрозділами соціального захисту населення органів місцевого самоврядування щодо розвитку соціальних послуг, один із виявлених недоліків вказував на відсутність інформування про перелік соціальних послуг і комунікацію з населенням у ТГ області.

Отже, діяльність ТГ Миколаївської області в частині інформування та комунікації з населенням за напрямом розвитку соціальних послуг і соціальної роботи передбачена у стратегічних і короткотермінових програмних документах ТГ області та Департаменту й потребує приведення у відповідність до законодавства.

Офіційний сайт ОДА / Департаменту в частині інформування жителів області про соціальні послуги й умови їх отримання потребує перегляду й нового змісту наповнення.

Висновки

Повноваження структурних підрозділів соціального захисту населення ТГ і Департаменту ОДА щодо інформування та комунікації не забезпечені на належному рівні. Більшість ТГ області не здійснюють інформування та комунікацію з населенням у сегменті розвитку соціальних послуг.

Офіційний сайт ОДА потребує змістовного наповнення про наявні соціальні послуги й перспективи розвитку соціальної роботи / надання соціальних послуг для населення.

1.8. Стан проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у громадах Миколаївської області

Проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у ТГ структурними підрозділами соціального захисту населення є однією з важливих функцій органів місцевого самоврядування, спрямованих на розвиток соціальних послуг. Її виконання передбачає постанова КМУ від 1 червня 2020 року № 449 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг», затверджена наказом Мінсоцполітики від 27 грудня 2013 року № 904 «Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг».

Зазначеними постановами Уряд визначив суб'єкти, зобов'язані здійснювати моніторинг надання соціальних послуг, зокрема: Нацсоцслужба; регіональний орган соціального захисту населення; місцевий орган соціального захисту населення; надавачі соціальних послуг незалежно від форми власності (окрім надавачів соціальних послуг, які надають такі послуги на непрофесійній основі).

Зазначене вище норми також визначають завдання моніторингу, зокрема:

- забезпечення отримувачів соціальних послуг якісними послугами згідно з їхніми потребами;
- підготовки звітів про надання послуг;
- аналіз дотримання державних стандартів;
- планування роботи з розвитку системи надання соціальних послуг;
- визначення співвідношення кількості осіб у ТГ, які потребують соціальних послуг, до кількості надавачів соціальних послуг.

Законодавство також визначає і терміни проведення моніторингу надання соціальних послуг — один раз на рік. Водночас надавачі соціальних послуг ведуть облік та аналіз показників діяльності й щорічно до 1 лютого подають місцевим органам соціального захисту населення дані обліку показників діяльності з надання соціальних послуг, а місцеві органи соціального захисту населення до 1 березня подають регіональним органам соціального захисту дані моніторингу, які до 1 квітня подають дані моніторингу Нацсоцслужбі.

Щодо оцінки якості соціальних послуг варто зазначити, що вищезазначені нормативні акти Уряду визначають метою оцінки якості соціальних послуг **установлення рівня відповідності наданих соціальних послуг затвердженим державним стандартам соціальних послуг**.

Законодавчо також визначені етапність (терміни) здійснення оцінки якості:

- внутрішню оцінку якості соціальних послуг проводить надавач соціальних послуг один раз на рік не пізніше ніж 31 липня;
- зовнішню оцінку якості соціальних послуг проводить засновник / замовник послуг один раз на рік до 30 червня. Водночас зовнішню оцінку якості соціальних послуг доцільно проводити наступного року після проведення внутрішньої оцінки.

Також визначені послідовні дії під час здійснення оцінки, зокрема:

- планування та проведення оцінки якості соціальних послуг;
- проведення аналізу результатів оцінки якості соціальних послуг;

- розміщення результатів проведеної оцінки якості соціальних послуг в офіційних друкованих виданнях, на офіційному вебсайті, єдиному державному вебпорталі відкритих даних, інформаційних стендах надавача соціальних послуг або в будь-який інший спосіб;
- розроблення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг;
- моніторинг здійснення заходів, спрямованих на підвищення якості надання соціальних послуг.

Також законодавство передбачає, як використовувати результати оцінки, зокрема для підготовки пропозицій щодо :

- удосконалення діяльності надавача соціальних послуг;
- підвищення рівня професійної компетенції персоналу надавача соціальних послуг;
- шляхів розв'язання проблем, що гальмують розвиток надання соціальних послуг;
- виправлення недоліків надання соціальних послуг надавачем соціальних послуг;
- підвищення якості соціальних послуг.

Для проведення оцінки якості соціальних послуг визначені показники їх якості, зокрема: адресність та індивідуальний підхід; результативність; своєчасність; доступність і відкритість; зручність; повага до отримувача соціальної послуги; професійність. У кожному державному стандарті соціальних послуг зазначені кількісні та якісні показники оцінки якості.

Аналіз інформації стосовно проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг у ТГ Миколаївської області показав, що **виконання функції щодо здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їхньої якості, оприлюднення на сайтах не відповідають вимогам законодавства**. У більшості ТГ області такі функції не передбачені Положенням про структурний підрозділ, що відповідає за організацію надання соціальних послуг. Лише в **14 ТГ затверджені функції щодо здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їхньої якості** у відповідних нормативних документах.

Варто зауважити, що з 52 ТГ Миколаївської області потрібні матеріали для аналізу надали лише 39 ТГ. Інформація щодо проведення структурними підрозділами соціального захисту населення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг відсутня в низки ТГ, зокрема, Миколаївській, Снігурівській міських, Арбузинській, Воскресенській, Широківській селищних і Володимирівській, Галицинівській, Горохівській, Костянтинівській, Софіївській, Степівській, Сухоеланецькій сільських ТГ.

Результати опрацювання отриманої інформації від 39 ТГ показали, що в 10 ТГ (19 %) структурні підрозділи з питань соціального захисту населення не проводять моніторинг надання соціальних послуг (див. Рис. 1.8.1), як це передбачає законодавство. 29 ТГ (56 %) здійснюють таку діяльність. Водночас 13 ТГ (25 %) не надали такої інформації.

Окрім того, лише у 25 ТГ (48 %) структурні підрозділи соціального захисту щороку подають регіональним органам соціального захисту населення узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг. 14 ТГ (27 %) не забезпечують виконання такої функції. 13 ТГ (25 %) не надали такої інформації (див. Рис. 1.8.2).

Аналіз інформації щодо соціальних послуг, що надаються у ТГ, змісту й умов їх надання на сайті ТГ показав, що **звіти щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг розміщують лише 17 ТГ**. Така ситуація характеризує формальний підхід деяких ТГ, нерозуміння необхідності й суті виконання визначених законодавством функцій проведення моніторингу надання соціальних послуг та інформування про його результати, а також про відсутність належного контролю Департаменту ОДА.

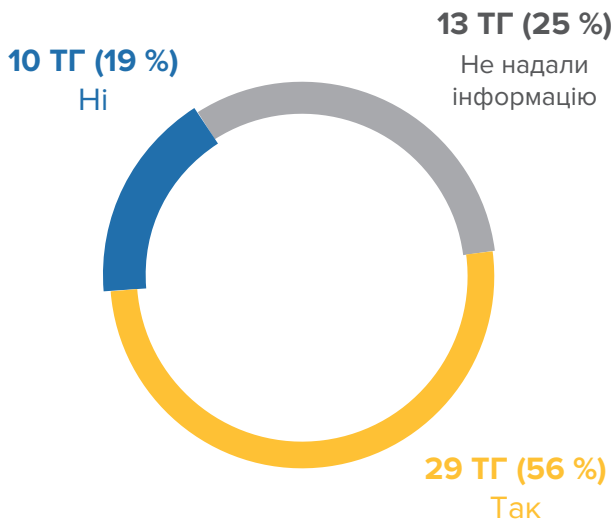

Рисунок 1.8.1. Співвідношення ТГ Миколаївської області щодо проведення структурним підрозділом соціального захисту населення моніторингу надання соціальних послуг

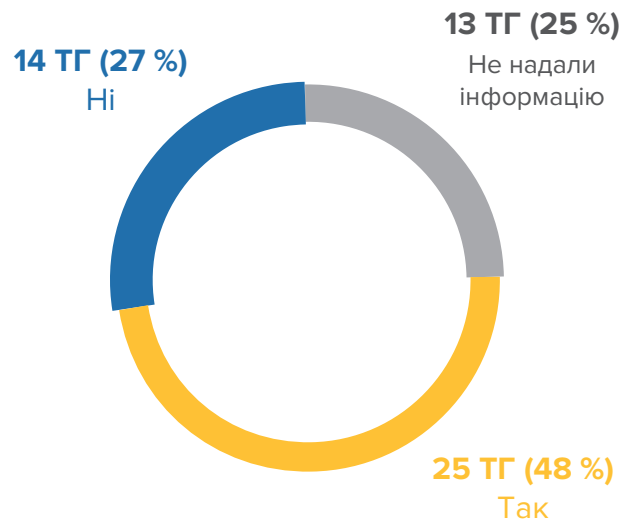

Рисунок 1.8.2. Частка ТГ Миколаївської області, які щороку подають регіональним органам соціального захисту населення узагальнені дані моніторингу надання соціальних послуг

Аналогічна ситуація із **проведенням зовнішньої оцінки надання соціальних послуг ТГ області**. Таку функцію виконують лише 19 ТГ (37%). 20 ТГ (38%) не забезпечують проведення такої оцінки (див. Рис. 1.8.3). 13 ТГ (25%) не надали інформацію.

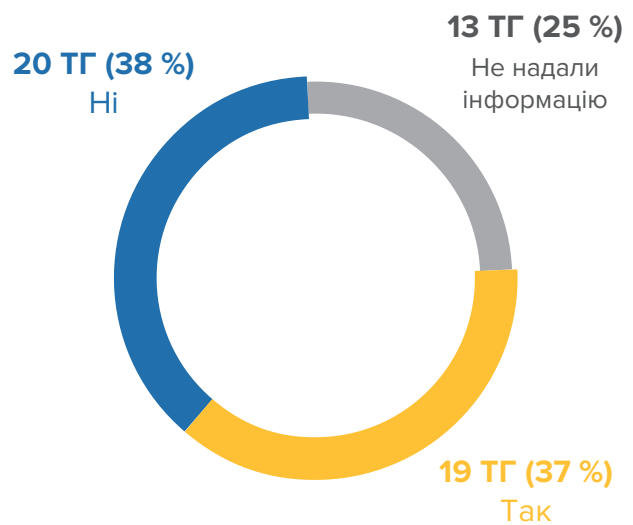

Рисунок 1.8.3. Проведення зовнішньої оцінки надання соціальних послуг структурними підрозділами соціального захисту населення

Узагальнена інформація щодо виконання повноважень моніторингу надання соціальних послуг і зовнішньої оцінки надання соціальних послуг у розрізі кожної ТГ структурними підрозділами соціального захисту населення подана в Таблиці 1.8.1.

Таблиця 1.8.1. Виконання повноважень проведення моніторингу надання соціальних послуг і зовнішньої оцінки надання соціальних послуг структурними підрозділами соціального захисту населення Миколаївської області

№	Назва ТГ	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті ТГ	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
1	Арбузинська селищна громада	Інформація відсутня			
2	Баштанська міська громада	Так	Так	Ні	Так
3	Березанська селищна громада	Ні	Ні	Так	Ні
4	Березнегуватська селищна громада	Так	Так	Ні	Ні
5	Благодатненська сільська громада	Так	Ні	Так	Так
6	Братська селищна громада	Так	Так	Ні	Ні
7	Бузька сільська громада	Так	Ні	Ні	Ні
8	Веселинівська селищна громада	Так	Так	Так	Так
9	Веснянська селищна громада	Так	Так	Ні	Так
10	Вільнозапорізька сільська громада	Так	Так	Так	Так
11	Вознесенська міська громада	Так	Так	Так	Так
12	Володимирівська сільська громада	Інформація відсутня			
13	Воскресенська селищна громада	Інформація відсутня			
14	Врадіївська селищна громада	Так	Так	Ні	Так
15	Галицинівська сільська громада	Інформація відсутня			
16	Горохівська сільська громада	Інформація відсутня			
17	Доманівська селищна громада	Так	Так	Ні	Так
18	Дорошівська сільська громада	Так	Ні	Так	Так

№	Назва ТГ	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті ТГ	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
19	Єланецька селищна громада	Так	Так	Так	Так
20	Інгульська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
21	Казанківська селищна громада	Так	Так	Ні	Так
22	Кам'яномостівська селищна громада	Інформація відсутня			
23	Коблівська сільська громада	Так	Ні	Ні	Ні
24	Костянтинівська сільська громада	Інформація відсутня			
25	Кривоозерська селищна громада	Так	Так	Ні	Так
26	Куцурубська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
27	Мигіївська сільська громада	Ні	Так	Ні	Ні
28	Миколаївська міська громада	Інформація відсутня			
29	Мішково-Погорілівська сільська громада	Так	Так	Ні	Так
30	Мостівська сільська громада	Так	Так	Так	Ні
31	Нечаянська сільська громада	Так	Так	Так	Ні
32	Новобузька міська громада	Так	Так	Так	Ні
33	Новомар'ївська сільська громада	Так	Так	Ні	Так
34	Новоодеська міська громада	Так	Так	Так	Так
35	Олександрівська селищна громада	Так	Так	Так	Так
36	Ольшанська селищна громада	Так	Так	Так	Ні
37	Очаківська міська громада	Так	Ні	Так	Ні
38	Первомайська міська громада	Так	Так	Так	Так

№	Назва ТГ	Проведення моніторингу надання соціальних послуг	Подання регіональним органам соціального захисту населення узагальнених даних щодо проведеного моніторингу надання соціальних послуг	Наявність звіту щодо моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на сайті ТГ	Проведення структурним підрозділом соціального захисту зовнішньої оцінки надання соціальних послуг
39	Первомайська селищна громада	Ні	Ні	Ні	Ні
40	Прибужанівська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
41	Прибузька сільська громада	Так	Так	Ні	Ні
42	Привільненська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
43	Радсадівська селищна громада	Так	Так	Так	Так
44	Синюхинобрідська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
45	Снігурівська міська громада	Інформація відсутня			
46	Софіївська сільська громада	Інформація відсутня			
47	Степівська сільська громада	Інформація відсутня			
48	Сухоеланецька сільська громада	Інформація відсутня			
49	Чорноморська сільська громада	Так	Так	Так	Так
50	Шевченківська сільська громада	Ні	Ні	Ні	Ні
51	Широківська селищна громада	Інформація відсутня			
52	Южноукраїнська міська громада	Ні	Ні	Ні	Ні

Не стало практикою для ТГ області інформувати регіональний рівень (ОДА / Департамент ОДА, ГУНССС) про неможливість задовольнити потреби жителів ТГ необхідними соціальними послугами. Аналіз показав, що лише **дві ТГ (Олександрівська, Ольшанська) інформували Департамент про незадоволену потребу у транспортній послугі для осіб з інвалідністю.**

Аналіз даних щодо проведення моніторингу надання соціальних послуг надавачами соціальних послуг у Миколаївській області показав, що 14 ТГ (27 %) не здійснюють проведення моніторингу надання соціальних послуг, а 25 ТГ (48 %) забезпечують таку діяльність (див. Рис. 1.8.4). 13 ТГ (25 %) не надали інформацію.

Дані щодо проведення надавачами соціальних послуг внутрішньої оцінки якості соціальних послуг, де 20 ТГ (38 %) виконують таку функцію, а 19 ТГ (37 %) — навпаки, подані на Рис. 1.8.5. 13 ТГ (25 %) не надали інформацію.

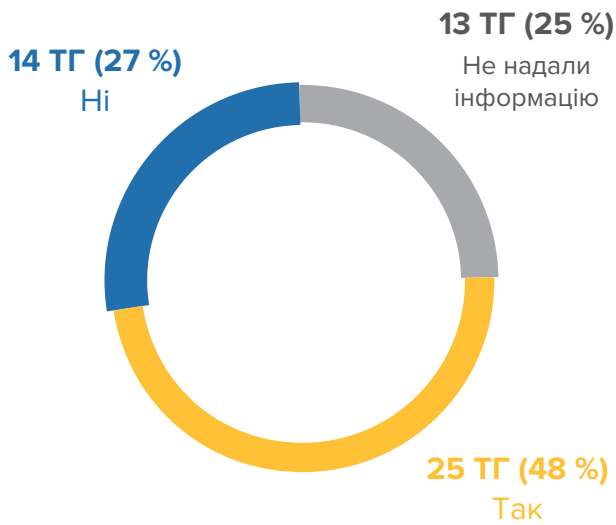

Рисунок 1.8.4. Здійснення надавачем моніторингу надання соціальних послуг у ТГ

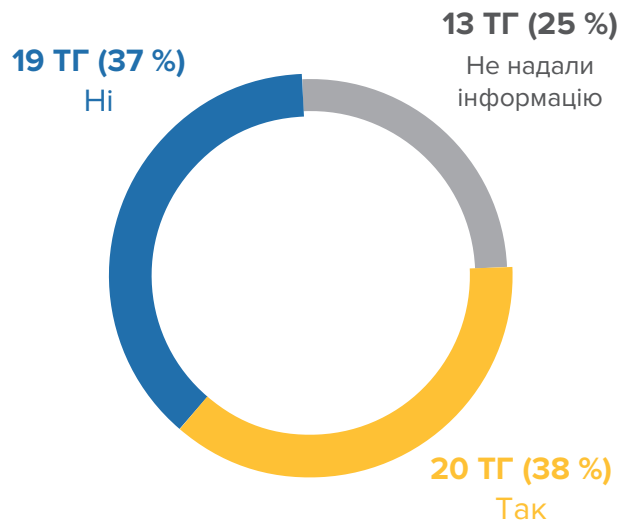

Рисунок 1.8.5. Проведення внутрішньої оцінки якості соціальних послуг надавачами соціальних послуг

Водночас у 12 ТГ (23 %) надавачі соціальних послуг оприлюднюють результати внутрішньої оцінки якості соціальних послуг. 27 ТГ (52 %) не оприлюднюють такі результати для громадськості (див. Рис. 1.8.6). 13 ТГ (25 %) не надали таку інформацію.

Стосовно здійснення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на обласному рівні варто зауважити, що в положенні про Департамент не передбачені функції щодо проведення моніторингу надання соціальних послуг, оцінювання їхньої якості й оприлюднення відповідних результатів на регіональному рівні. Як зазначалося в підрозділі 1.4, у структурі Департаменту функціонує відділ стаціонарних установ і соціального обслуговування у складі трьох осіб, чого явно недостатньо для виконання повноважень, передбачених законодавством, щодо організації та надання соціальних послуг, планування їх розвитку, проведення якісного моніторингу та зовнішньої оцінки ТГ.

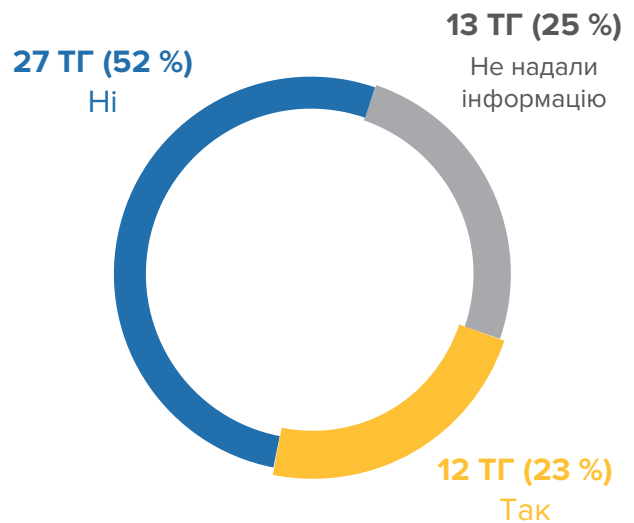

Рисунок 1.8.6. Оприлюднення результатів внутрішньої оцінки якості соціальних послуг надавачами таких послуг Миколаївської області

Опитування показало, що у 2022–2023 роках Департамент не здійснював моніторинг надання соціальних послуг, оцінювання їхньої якості на регіональному рівні у зв'язку з воєнним станом. Проте відповідно до отриманої для аналізу інформації Департамент постійно здійснює моніторинг надавачів соціальних послуг, результати розглядають на нарадах, колегіях, виїзних засіданнях у ТГ за участі керівництва ОДА. ТГ отримують відповідні доручення. Результати такого моніторингу не оприлюднювалися.

Висновки

Проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг на регіональному рівні, а також громадами Миколаївської області не стало системною роботою й не розглядається як важлива складова вдосконалення діяльності надавачів соціальних послуг, підвищення рівня професійної компетенції персоналу, надавача соціальних послуг та їхньої якості.

Ігнорування органами місцевого самоврядування, структурними підрозділами соціального захисту населення проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг може призвести до гальмування розвитку соціальних послуг.

РОЗДІЛ 2.

Рекомендації щодо впровадження інноваційних рішень для підвищення рівня та різноманітності послуг, які надаються у відповідь на кризу та згідно з потребами територіальних громад, спрямованих на покращення соціальної роботи й розвиток системи надання соціальних послуг для населення Миколаївської області загалом і з урахуванням потреб жителів 52 громад Миколаївської області

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.1. Удосконалення місцевих політик			
2.1.1.	Внести зміни до стратегічних документів ТГ стосовно надання соціальних послуг	2024 рік	Баштанська, Веселинівська, Дорошівська, Єланецька, Інгульська, Кривоозерська, Очаківська, Первомайська міська, Привільненська
2.1.2.	Розробити та затвердити місцеві програми забезпечення потреб населення ТГ у соціальних послугах	2024 рік	Баштанська, Бузька, Благодатненська, Веселинівська, Врадіївська, Дорошівська, Інгульська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Новомар'ївська, Ольшанська, Олександрівська, Первомайська селищна, Прибужанівська, Привільненська, Радсадівська, Шевченківська
2.1.3.	Запровадити у ТГ систему планування та фінансування соціальних послуг на підставі визначення реальних потреб ТГ у соціальних послугах з урахуванням статі, віку, місця проживання вразливих категорій осіб / сімей, пріоритетних потреб цільових аудиторій	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.4.	Завершити збирання, узагальнення та аналіз даних соціально-демографічного паспорту у ТГ щодо кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення (відповідно до наказу Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року №130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах»)	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.1.5.	Забезпечити оновлення даних щодо соціально-демографічної ситуації у ТГ і кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення за відповідною формою, рекомендованою Мінсоцполітики	Один раз на три роки у період із 1 січня по 15 червня	Органи місцевого самоврядування

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.2. Удосконалення системи управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг у громадах			
2.2.1	Привести у відповідність систему управління та адміністрування у сферах соціального захисту населення, забезпечення прав дітей і надання соціальних послуг громад Миколаївської області до наказу Мінсоцполітики від 31 липня 2023 року № 263-Н «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей»	2024 рік	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Головне управління Національної соціальної сервісної служби у Миколаївській області
2.2.2	У структурі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради ТГ Миколаївської області створити структурний підрозділ із питань соціального захисту населення	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.2.3	Структурним підрозділам із питань соціального захисту планувати соціальні послуги й видатки на їх надання, розробляти відповідні пропозиції до проектів місцевих програм соціального розвитку, проекту бюджету ТГ; проводити контроль, моніторинг, оцінку якості надання соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.2.4	Ввести у штат структурних підрозділів із питань соціального захисту населення виконавчого органу сільських, селищних, міських рад ТГ Миколаївської області посаду соціального менеджера	2024 рік	Органи місцевого самоврядування

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.2.5	Затвердити план діяльності структурного підрозділу з питань соціального захисту населення	2024 рік	Арбузинська, Баштанська, Березанська, Березнегуватська, Благодатненська, Братська, Вільнозапорізька, Веселинівська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Доманівська, Дорошівська, Інгульська, Казанківська, Кам'яномостівська, Коблівська, Костянтинівська, Куцурубська, Мигіївська, Мішково-Погорілівська, Нечаянська, Новобузька, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська, Прибужанівська, Прибузька, Привільненська, Синюхинобрідська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоєланецька, Шевченківська, Широківська, Южноукраїнська
2.2.6.	Створити Службу у справах дітей	2024 рік	Чорноморська
2.2.7.	Створити Комісію з питань охорони дитинства	2024 рік	Березнегуватська, Врадіївська, Новомар'ївська, Ольшанська, Очаківська, Прибужанівська, Привільненська
2.2.8.	Ужити заходів щодо ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг	2024 рік	Березнегуватська, Дорошівська, Доманівська, Куцурубська, Нечаянська, Первомайська, Привільненська, Радсадівська, Прибузька

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.2.9.	Затвердити Порядок визначення потреб громади в соціальних послугах	2024 рік	Березнегуватська, Братська, Веселинівська, Вільнозапорізька, Володимирівська, Горохівська, Доманівська, Інгульська, Казанківська, Куцурубська, Мішково-Погорілівська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Прибузька, Первомайська сільська, Прибужанівська, Привільненська, Снігурівська, Софіївська, Широківська
2.2.10.	Створити робочу групу з визначення потреб населення громади та розвитку соціальних послуг	2024 рік	Братська, Доманівська, Куцурубська, Мішково-Погорілівська, Мостівська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська, Прибужанівська, Прибузька, Шевченківська
2.2.11.	Затвердити Порядок міжвідомчої взаємодії суб'єктів надання соціальних послуг ТГ Миколаївської області	2024 рік	Березнегуватська, Баштанська, Бузька, Благодатницька, Братська, Веселинівська, Дорошівська, Доманівська, Єланецька, Інгульська, Кривоозерська, Куцурубська, Мигіївська, Новоодеська, Очаківська, Прибузька, Первомайська, Прибужанівська, Привільненська, Южноукраїнська, Шевченківська
2.2.12.	Залучити до надання соціальних послуг жителям ТГ надавачів соціальних послуг недержавного сектору шляхом упровадження механізмів соціального замовлення	Постійно	Органи місцевого самоврядування

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.2.13.	Здійснювати контроль за проведенням структурними підрозділами соціального захисту населення ТГ моніторингу та оцінки якості соціальної роботи та соціальних послуг, проведення зовнішньої оцінки, а також проведення надавачами соціальних послуг внутрішньої оцінки якості соціальних послуг	Щорічно	Регіональне управління Національної соціальної сервісної служби України у Миколаївській області
2.2.14.	Надавати методичну допомогу структурним підрозділам соціального захисту населення ТГ щодо проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг	Постійно	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА
2.2.15.	Забезпечити проведення визначення потреб у соціальних послугах населення ТГ Миколаївської області відповідно до наказу Мінсоцполітики від 19 квітня 2023 року № 130-Н «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах» із широким залученням представників вразливих груп населення, громадських об'єднань, благодійних організацій для формування соціального бюджету та розвитку соціальної інфраструктури	Щорічно / раз на три роки	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Головне управління Національної соціальної сервісної служби у Миколаївській області Органи місцевого самоврядування

2.3. Розвиток мережі надавачів соціальних послуг усіх форм власності

2.3.1.	Створити надавачів соціальних послуг, зокрема, ЦНСП/ЦСС/ТЦСО	2024–2025 роки	Воскресенська, Горохівська, Інгульська, Костянтинівська, Привільнянська, Широківська, Дорошівська, Мостівська, Веснянська, Нечаянська, Галицинівська, Первомайська селищна, Радсадівська, Сухоеланецька Чорноморська, Новомар'ївська
--------	--	----------------	--

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.3.2.	Реорганізувати (перетворити) ТЦСО у ЦНСП або додатково створити у ТГ ЦСС	2024–2025 роки	Братська, Коблевська, Кривоозерська, Куцурубська, Очаківська, Софіївська
2.3.3.	Привести приміщення надавачів соціальних послуг у відповідність до ДБН В.2.2-40:2018.«Інклюзивність будівель і споруд»	2024–2025 роки	Миколаївська ОДА Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг

2.4. Розвиток пріоритетних видів соціальних послуг для жителів області, зокрема комплексних спеціалізованих соціальних послуг (із урахуванням результатів визначення потреб)

2.4.1.	На регіональному та місцевому рівнях удосконалити систему обліку та звітності щодо наданих соціальних послуг	2024 рік	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг у громадах
2.4.2.	На регіональному та місцевому рівнях запровадити систему планування соціальних послуг за результатами визначених потреб населення громад у соціальних послугах	Щорічно	Департамент соціального захисту населення ОДА Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг Служби у справах дітей у громадах
2.4.3.	У громадах області визначити пріоритетним напрямом розвиток і впровадження сімейно-орієнтованих соціальних послуг для сімей і дітей, а саме: <ul style="list-style-type: none"> • соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування; • соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; • догляд і виховання дітей в умовах, наближених до сімейних 	Постійно	Органи місцевого самоврядування Надавачі соціальних послуг у громадах

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.4.4.	<p>За результатами визначення потреб населення в соціальних послугах запланувати впровадження соціальних послуг для:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дітей з особливими освітніми потребами; • дітей із тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (зокрема до встановлення інвалідності); • дітей, які потребують паліативної допомоги, зокрема: • послуг денного догляду дітей з інвалідністю; • супроводу під час інклюзивного навчання; • тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю 	Постійно	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг</p>
2.4.5.	<p>У громадах області забезпечити розвиток комплексних і спеціалізованих соціальних послуг, що потребують узгоджених дій фахівців із надання постійної або систематичної комплексної допомоги, зокрема соціальних послуг із соціальної підтримки, соціального обслуговування, спрямованих на подолання особою / сім'єю складних життєвих обставин або мінімізацію негативних наслідків складних життєвих обставин особи / сім'ї, підтримку їхньої життєдіяльності, соціального статусу та включення у громади</p>	2024–2025 роки	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p>

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.4.6.	<p>У громадах області визначити незадоволений попит на соціальні послуги, які не надаються в жодній із ТГ, зокрема послуг:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальним, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями; • перекладу жестовою мовою; • персонального асистента; • соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями; • соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці; • підтриманого проживання бездомних; • транзитного підтриманого проживання; • соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин; • соціально-психологічної реабілітації; • тимчасового відпочинку для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби. 	2024–2025 роки	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p>

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.4.7.	<p>У громадах запровадити послуги для осіб із числа учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з повномасштабною війною Російської Федерації проти України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціально-психологічної реабілітації; • консультування психолога; • соціального супроводу під час працевлаштування та на робочому місці; • соціально-трудової адаптації відповідно до визначених потреб 	2024–2025 роки	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p>
2.4.8.	<p>Для зменшення рівня інституційного догляду осіб старшого віку, осіб / дітей з інвалідністю на регіональному рівні впровадити соціальні послуги підтриманого проживання, денного догляду у громадах області, насамперед через механізми територіального співробітництва громад</p>	2024–2025 роки	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p> <p>Служби у справах дітей у громадах</p>
2.4.9.	<p>Забезпечити охоплення соціальною роботою та соціальними послугами пріоритетні для громад цільові вразливі групи населення відповідно до їхніх потреб</p>	Постійно	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p>
2.4.10.	<p>Привести надання соціальних послуг у громадах області у відповідність до вимог державних стандартів соціальних послуг</p>	Постійно	<p>Органи місцевого самоврядування</p> <p>Надавачі соціальних послуг у громадах</p>

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.5. Кадрове забезпечення системи надання соціальних послуг			
2.5.1.	Ввести посади фахівців із соціальної роботи з віддаленим робочим місцем	2024–2025 роки	Братська, Веселинівська, Вознесенська, Володимирівська, Воскресенська, Галицинівська, Горохівська, Доманівська, Коблівська, Костянтинівська, Миколаївська міська, Мішково-Погорілівська, Ольшанська, Очаківська, Первомайська селищна, Прибузька, Радсадівська, Снігурівська, Софіївська, Степівська, Сухоеланецька, Чорноморська, Широківська, Южноукраїнська

2.6. Підвищення кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги

2.6.1.	Провести навчальні заходи для місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності для вдосконалення знань і навичок для ефективного управління сферою соціального захисту населення, захисту прав дітей і надання соціальних послуг, використання можливостей, які надає децентралізована система управління	Щорічно	Миколаївський обласний центр соціальних служб
--------	---	---------	---

2.7. Посилення комунікації з жителями територіальної громади щодо переліку соціальних послуг, їхнього змісту, порядку й умов отримання

2.7.1.	Забезпечити інформування населення області про надавачів соціальних послуг регіонального та місцевого рівнів, переліку соціальних послуг, які вони надають, порядку та умов їх отримання	Щорічно	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Органи місцевого самоврядування
2.7.2.	Забезпечити розміщення на сайті ТГ звітів щодо проведеного моніторингу та оцінки якості соціальних послуг	Щорічно	Органи місцевого самоврядування

№	Назва заходів	Термін виконання	Виконавці
2.7.3.	Забезпечити оприлюднення звіту структурного підрозділу соціального захисту населення про проведену роботу на сайтах сільських, селищних, міських рад для оприлюднення результатів визначення потреб населення громади в соціальних послугах	Щорічно	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Органи місцевого самоврядування
2.7.4.	Оновити офіційні сайти ОДА, Департаменту соціального захисту населення, органів місцевого самоврядування в частині змістовного наповнення інформацією про наявні соціальні послуги та перспективи розвитку соціальної роботи / надання соціальних послуг для населення	Постійно	Департамент соціального захисту населення Миколаївської ОДА Органи місцевого самоврядування

2.8. Цифровізація процесу визначення потреб населення в соціальних послугах і надання соціальних послуг, зокрема шляхом запровадження й використання Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на місцевому, регіональному й національному рівнях

2.8.1.	Здійснити роботу щодо ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
--------	--	----------	---------------------------------

2.9. Матеріально-технічне забезпечення комунальних надавачів соціальних послуг

2.9.1.	Удосконалити матеріально-технічну базу комунальних надавачів соціальних послуг	2024 рік	Органи місцевого самоврядування
2.9.2.	Здійснити аналіз підходів до фінансування системи надання соціальних послуг, зокрема впровадження фінансування соціальних послуг відповідно до визначених потреб жителів ТГ, а не утримання надавачів соціальних послуг (зазвичай за залишковим принципом)	2024 рік	Органи місцевого самоврядування

